

Hallituksen esitys eduskunnalle tulotietojärjestelmästä aiheutuvista muutoksista työeläkelainsäädäntöön sekä työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, merimieseläkelain voimaantulosta annettua lakia, julkisten alojen eläkelakia, työtapaturma- ja ammattitautilakia, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakia sekä rikoslakia. Ehdotetut muutokset ovat seurausta tulotietojärjestelmästä annetusta laista ja siihen liittyvistä muutoksista.

Työeläkelakeja ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin johdosta määrättävä hallinnollinen seuraamus olisi nimeltään laiminlyöntimaksu ja sen määräisi eläkelaitoksen sijaan Valtiokonttori. Palkkatietoja koskevan työnantajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksista säädettäisiin jatkossa laissa tulotietojärjestelmästä, minkä vuoksi vastaavat säännökset kumottaisiin työeläkelakeista.

Työeläkelakien työansioden kohdentamista koskevia säännöksiä tarkistettaisiin ja täsmennettäisiin siten, että kohdentaminen tehtäisiin mahdollisimman pitkälle nykyistä vastaavalla tavalla myös tulorekisterin käyttöönoton jälkeen. Myös nykyistä maksuperiaatetta vahvistettaisiin. Lisäksi työeläkelakeihin ehdotetaan eläketurvan järjestämisaikaan ja ilmoitusvelvollisuuteen liittyviä teknisluonteisia tulorekisterin käyttöönotosta johtuvia muutoksia.

Työtapaturma- ja ammattitautilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 28 päivän ajalta maksettavaa päivärahaa määritettäessä työansiota ei enää otettaisi huomioon päivän tarkkuudella vahinkotapahtumasta taaksepäin. Tällä tavoitin tieto vahingoittuneen työansiosta saataisiin tulorekisteristä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Työtapaturma- ja ammattitautilain tulorekisterin käyttöönotosta johtuvat muutokset ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muutokset sekä rikoslain muutos ovat kuitenkin tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 Johdanto.....	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Eläketurvan järjestämisen ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti.....	5
2.2 Työansioden kohdentaminen.....	5
2.3 Työansioden huomioon ottaminen työtaturma- ja ammattitautilain mukaisissa ansionmenetyskorvauksissa.....	6
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	7
3.1 Ilmoitusvelvollisuuden ja eläketurvan järjestämisen laiminlyönti.....	7
3.2 Työansioden kohdentaminen.....	7
3.3 Työansioden huomioon ottaminen työtaturma- ja ammattitautilain mukaisissa ansionmenetyskorvauksissa.....	8
4 Esityksen vaikutukset.....	8
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	8
Vaikutukset kotitalouksien asemaan.....	8
Yritysvaikutukset.....	8
Vaikutukset kansantalouteen ja julkiseen talouteen.....	9
Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	9
Ympäristövaikutukset.....	9
4.2 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	9
Vaikutukset kansalaisten asemaan ja toimintaan yhteiskunnassa.....	9
Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään.....	9
Sosiaaliset ja terveysvaikutukset sekä vaikutukset yhdenvertaisuuteen, lapsiin ja sukupuolten tasa-arvoon, vaikutukset rikoksantorjuntaan ja turvallisuuteen sekä aluekehitysvaikutukset.....	10
5 Asian valmistelu.....	10
6 Riippuvuus muista esityksistä.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 Lakiehdotusten perustelut.....	13
1.1 Työntekijän eläkelaki.....	13
1.2 Yrittäjän eläkelaki.....	24
1.3 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	26
1.4 Merimieseläkelaki.....	29
1.5 Laki merimieseläkelain voimaannpanosta.....	30
1.6 Julkisten alojen eläkelaki.....	31
1.7 Työtaturma- ja ammattitautilaki.....	32
1.8 Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki.....	33
1.9 Rikoslaki.....	34
29 luku Rikoksista julkista taloutta vastaan.....	34
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	35
3 Voimaantulo.....	35
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	37
Lakiehdotukset.....	39
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	39
2. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	46

HE 87/2018 vp

3. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	49
4. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	53
5. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	56
6. Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta	57
7. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	59
8. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	61
9. Laki rikoslain 29 luvun 4 a ja 12 §:n muuttamisesta.....	63
Liitteet.....	65
Rinnakkaistekstit.....	65
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	65
2. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	77
3. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	82
4. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	88
5. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 33 §:n muuttamisesta.....	94
6. Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta	95
7. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	98
8. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	101
9. Laki rikoslain 29 luvun 4 a ja 12 §:n muuttamisesta.....	105
Asetusluonnokset.....	107
Valtioneuvoston asetus merimieseläkelain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta.....	107
Valtioneuvoston asetus työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vuosityöansion määrittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta.....	108

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallitus antoi eduskunnalle ehdotuksen laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 134/2017 vp) 5 päivänä lokakuuta 2017. Esityksessä ehdotettiin säädettäväksi laki tulotietojärjestelmästä. Lisäksi ehdotettiin muutoksia Verohallinnosta annettuun lakiin (503/2010), verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/1995), oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin (768/2016) ja työnantajan sairausvakuutusmaksusta annettuun lakiin (771/2016). Tulotietojärjestelmän säätämisen tavoitteena on kerätä ja välittää tulotietoja mahdollisimman reaaliaikaisesti. Tavoitteena on myös yksinkertaistaa palkkatietojen ilmoittamiseen liittyviä menettelyjä ja velvoitteita.

Tulotietojärjestelmästä annetussa laissa (53/2018) säädetään työnantajia ja muita suorituksen maksajia sekä tiedon käyttäjiä palvelevasta valtakunnallisesta tulotietojärjestelmästä sekä velvollisuudesta käyttää tulotietojärjestelmää lakisääteisen ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tulotietojen ja muihin niihin liittyvien tietojen antamiseen.

Tulorekisterin tiedot jakautuvat sellaisiin tietoihin, jotka työnantaja tai muu suorituksen maksaja on aina velvollinen ilmoittamaan, ja sellaisiin tietoihin, joiden antaminen tulorekisterin kautta on vapaaehtoista. Pakollisen ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot vastaavat niitä tietoja, jotka suorituksen maksaja on nykyisin velvollinen antamaan Verohallinnolle, eläkelaitokselle, tapaturma- ja ammattitautivakuuttamista harjoittavalle vakuutusyhtiölle ja työttömyysvakuutusrahastolle vuosittaisina niin sanottuina vuosilmoitustietoina. Ilmoittaminen tulorekisteriin korvaa näitä tietoja koskevat nykyiset vuosilmoitukset ja muut tiedonantovelvoitteet tulorekisterin piiriin kuuluvien tietojen osalta. Vapaaehtoisesti tulorekisteriin ilmoitettavat tiedot ovat täydentäviä työsuhteeseen tai muuhun palvelus- tai toimeksiantosuhteeseen liittyviä tietoja, jotka suorituksen maksaja on muun lain nojalla velvollinen antamaan tiedon käyttäjille ja jotka ovat tarpeellisia tiedon käyttäjien ehdotetussa laissa mainittujen tehtävien hoitamisessa.

Tulotietojärjestelmää koskeviin säädöksiin vaikuttaa myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (*tietosuojasetus*), jota aletaan soveltaa jäsenvaltioissa 25 päivänä toukokuuta 2018. Tietosuojasetus edellyttää tietyiltä osin kansallista sääntelyä, mihin liittyen tietosuojasetusta täydentäväksi sääntelyksi (HE 9/2018 vp) on ehdotettu uutta yleislakia, jolla kumottaisiin henkilötietolaki. Ehdotettu tietosuojalaki muodostuisi erinäisistä tietosuojasetusta täydentävistä ja täsmentävistä pykälistä. Mainitut tietosuojasääntelyn muutokset edellyttävät myös muun kansallisen lainsäädännön tarkistamista ja henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten saattamista tietosuojasetuksen mukaisiksi.

Tulotietojärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön kahdessa vaiheessa siten, että tulotietojärjestelmästä annettua lakia sovelletaan maksettuja suorituksia koskeviin tietoihin vuoden 2019 alusta ja etuustietoihin vuoden 2020 alusta. Vuoden 2019 alusta tietoja käyttävät Verohallinto, eläkelaitokset, Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos sekä Työttömyysvakuutusrahasto. Muut tahot ryhtyvät käyttämään tulorekisterin tietoja vuoden 2020 alusta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Eläketurvan järjestämisen ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti

Työeläkelakien (työntekijän eläkelaki 395/2006, TyEL; merimieseläkelaki 1290/2006, MEL; yrittäjän eläkelain 1272/2006, YEL; maatalousyrittäjän eläkelain 1280/2006, MYEL ja julkisten alojen eläkelain 81/2016, JuEL) mukaan työnantaja on velvollinen järjestämään eläketurvan lain soveltamisalan piirissä olevalle työntekijälle ja yrittäjä itselleen ottamalla työeläkevakuutuksen työeläkelaitoksesta. Työnantaja voi järjestää eläketurvan myös perustamalla eläkesäätiölain (1774/1995) mukaisen eläkesäätiön tai vakuutuskassalain (1164/1992) mukaisen eläkekassan taikka liittymällä niihin osakkaaksi. Lisäksi työnantaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle vakuutuksen hoitamista varten tiedot muun muassa työntekijöille maksetuista palkoista. Näiden velvollisuuksien laiminlyönnistä voi seurata laissa laiminlyöntikorotukseksi kutsuttu hallinnollinen sanktio.

Laiminlyöntikorotusta koskevien säännösten perusteella eläkelaitos voi määrätä työnantajalle eläketurvan järjestämisen ja tietojen ilmoittamista koskevan velvollisuuden laiminlyönnin johdosta sekä yrittäjälle eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin johdosta enintään kaksinkertaiseksi korotetun, kohtuullisena pidettävän työeläkevakuutusmaksun. Korotettua työeläkevakuutusmaksua määrättäessä laiminlyönnin ajalta otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkelaitoksen on pyynnöstä annettava valituskelpoinen päätös korotetusta työeläkevakuutusmaksusta.

Työeläkelaeissa työnantajan ilmoitettavaksi säädetty tiedot ilmoitetaan jatkossa tulorekisteriin. Tästä johtuen myös tulorekisteriin ilmoitettavia tietoja koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuvista hallinnollisista seuraamuksista säädetään tulotietojärjestelmästä annetussa laissa, verotusmenettelystä annetussa laissa ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa. Lisäksi seuraamusten määrittämisestä vastaa Verohallinto. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva sääntely tulee näin ollen kumota työeläkelaeista.

Tulotietojärjestelmää koskeva lainsäädäntö ei sisällä eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevia hallinnollisia seuraamuksia, joten tätä koskeva sääntely sisältyy jatkossakin työeläkelainsäädäntöön.

Laiminlyöntikorotuksen määrää voimassa olevan lain mukaan työeläkelaitos. Työeläkelakien säätämisen jälkeen tulkinta perustuslaissa tarkoitetun merkittävän julkisen vallan käyttämisestä on perustuslakivaliokunnan ratkaisujen myötä täsmentynyt siten, että rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamusmaksun määrittäminen on katsottu sisältävän merkittävää julkisen vallan käyttöä. Perustuslain 124 §:n mukaan tehtävä, joka sisältää merkittävää julkisen vallan käyttöä, voidaan antaa vain viranomaiselle. Näin ollen koska työeläkelaitos ei ole viranomainen, eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin hallinnollisia seuraamuksia koskevia säännöksiä tulee muuttaa siten, että nykyistä laiminlyöntikorotusta vastaavan hallinnollisen seuraamuksen määrää jatkossa viranomainen. Liikennevakuutuslain (460/2016) sekä työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksen määrää Valtiokonttori, minkä vuoksi myös työeläketurvan järjestämisen laiminlyönnin seuraamuksen määrittäminen on perusteltua antaa Valtiokonttorille.

2.2 Työansioiden kohdentaminen

Työeläkettä määrättäessä eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan pääsääntöisesti maksuperiaatteen mukaisesti sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on maksettu (TyEL 71 §). Jos maksuperiaatteen noudattaminen vääristää eläkkeen määrää, eläkkeen perusteena oleva työansio voidaan katsoa sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on ansaittu (ansaintaperiaate). Eläkkeen vääristymisellä tarkoitetaan olennaista eroa eläkkeen määrässä. Käytännössä eläkkeen määrän voidaan katsoa vääristyvän, jos kohdennettava työansio on suurempi kuin kuukausieläkkeen viisinkertainen määrä.

Nykyisessä soveltamis- ja oikeuskäytännössä ansaintaperiaatetta sovelletaan lisäksi niin sanottuihin loppupalkkasuorituksiin, jotka on maksettu työntekijälle työsuhteen päättymisen jälkeen. Tällaisia ovat esimerkiksi ylityökorvaukset, lomarahat, lomakorvaukset ja palvelusvuosilisät. Toisinaan koko loppupalkka maksetaan vasta työsuhteen päättymisen jälkeen. Työsopimuslain (55/2001) ja vuosilomalain (162/2005) mukaan työntekijällä on oikeus saada tällaiset suoritukset työsuhteen päättyessä. Käytännössä ne usein maksetaan vasta työsuhteen päätyttyä, koska työehtosopimuksessa tai työsopimuksessa voidaan sopia maksamisajankohdasta laista poikkeavasti.

Edellä mainittua ansaintaperiaatetta tulee soveltaa myös silloin, kun vanhuuseläkkeelle jäävän henkilön loppupalkka maksetaan eläkkeen alkamisen jälkeen, kun työansioita ja loppupalkka maksetaan perhe-eläkkeen edunjättäjän kuoleman jälkeen sekä eräissä muissa työuraeläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen ja eläkelajin muutostilanteisiin liittyvissä tapauksissa.

Tulorekisterin käyttöönnotosta johtuen maksuperiaatteen mukainen ansioiden kohdentaminen sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on maksettu, vahvistuu nykyisestä eikä siten voimassa olevan lain ja vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaista loppupalkan kohdentamista ajalle ennen vanhuuseläkkeen alkamista enää tehdä. Työntekijän vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetut esimerkiksi loppupalkkaan kuuluvat erät tulisi kuitenkin huomioida eläkettä määrättäessä mahdollisimman pitkälle nykyistä vastaavalla tavalla myös tulorekisterin käyttöönnoton jälkeen.

2.3 Työansioiden huomioon ottaminen työtaturma- ja ammattitautilain mukaisissa ansionmenetykskorvauksissa

Työtaturma- ja ammattitautilain nojalla maksettavat ansionmenetykskorvaukset määräytyvät vahingoittuneen työansioidenperusteella. Vahinkotapahtuman jälkeen 28 päivän ajan maksettava päiväraha on pääsäännön mukaan työnantajan maksaman sairausajan palkan suuruisen. Jos sairausajan palkkaa ei ole maksettu, sairausajan palkkana on maksettu vain osa palkasta tai sairausajan palkkaa on lomautuksen tai muun vastaavan syyn takia maksettu lyhennetyltä työajalta, päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut vahinkopäivää edeltävän 28 päivän aikana, tai jos työsuhde on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, työsuhteen aikana. Tulorekisteristä työansiot ilmenevät palkanmaksukausittain. Jotta tulorekisteriä voitaisiin hyödyntää päivärahan määrittämisessä vahinkotapahtumaa edeltävän ajan työansioiden perusteella, työtaturma- ja ammattitautilakia olisi muutettava niin, että työansiot otetaan huomioon palkanmaksukausittaisina. Käytännössä työnantaja useimmiten laskee nykyisinkin 28 päivän ansion palkanmaksukauden ansioiden perusteella.

Päiväraha 28 päivää vahinkotapahtuman jälkeen ja tapaturmaeläke määräytyvät vuosityöansion perusteella. Vuosityöansion määrittämisessä lasketaan vahingoittuneen työansio vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ajalta. Työtaturma- ja ammattitautilain sanamuoto ei edellytä työtulojen huomioon ottamista päivän tarkkuudella

vahinkotapahtumasta taaksepäin. Työtaturma- ja ammattitautilain mukaisen vuosityöansion määrittämisestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1466/2015) säädetään kuitenkin, että vuosityöansiolaskelmassa otetaan huomioon työansiot vahinkopäivää edeltävästä päivästä vuoden ajalta taaksepäin. Jotta tulorekisteriä voitaisiin hyödyntää vuosityöansiota määritettäessä, mainittua asetusta olisi muutettava niin, että työansiot otetaan huomioon palkanmaksukausittaisina.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on tehdä tulotietojärjestelmän käyttöönottoon liittyvät välttämättömät muutokset työeläkelainsäädäntöön sekä työtaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön. Lisäksi tässä esityksessä ehdotettuihin muutoksiin liittyvät ja tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset tarkistetaan tietosuoja-asetuksen mukaisiksi.

3.1 Ilmoitusvelvollisuuden ja eläketurvan järjestämisen laiminlyönti

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevat säännökset työeläkelaeista. Tulorekisterin käyttöönoton jälkeen Verohallinnon toimivaltaan kuuluvat ilmoitusvelvollisuuden myöhästymisestä ja laiminlyönnistä määrättävät seuraamusmaksut kannustavat suorituksen maksajia ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseen kaikkien tiedon käyttäjien hyväksi. Seuraamuksia voidaan pitää myös työeläkejärjestelmän kannalta riittävinä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevien säännösten kumoamisella työeläkelaeista vältettäisiin myös mahdollinen kaksinkertainen rankaiseminen samojen tulorekisteriin ilmoitettavien tietojen osalta.

Eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevat säännökset säilytettäisiin pääosin nykyisen kaltaisina. Edellä mainitut Verohallinnon toimivaltaan kuuluvat ilmoitusvelvollisuuden myöhästymistä ja laiminlyöntiä koskevat hallinnolliset seuraamukset eivät koske eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä, joten sen hallinnollisista seuraamuksista säädettäisiin edelleen työeläkelaeissa. Esityksessä ehdotetaan, että laiminlyöntimaksuksi kutsuttavan eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin hallinnollisen seuraamuksen määräisi jatkossa Valtiokonttori eläkelaitoksen hakemuksesta. Laiminlyöntimaksu on hallinnollinen seuraamusmaksu, joka määrättäisiin täytäntöön pantavaksi ja maksettavaksi laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Laiminlyöntimaksu vastaisi muutoin pääosin nykyistä laiminlyöntikorotusta.

3.2 Työansioiden kohdentaminen

Esityksessä ehdotetaan työansioiden kohdentamisessa huomioon otettavan maksuperiaatteen selkeyttämistä ja vahvistamista. Ehdotuksessa säilytettäisiin työntekijän oikeus saada vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista niin sanottuun loppupalkkaan kuuluvista ansioista karttunut eläke jo ennen vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaa.

Tulorekisterin käyttöönotosta johtuen maksuperiaatteen mukainen ansioiden kohdentaminen sen kalenterikuukauden ansioksi jona ne on maksettu, vahvistuu. Nykyinen soveltamis- ja oikeuskäytäntöön perustuva loppupalkan kohdentaminen ajalle ennen vanhuuseläkkeen alkamista ei olisi enää tulorekisteriaikana riittävän selvä ja tarkoituksenmukainen. Jotta työntekijän oikeus saada ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetut esimerkiksi loppupalkkaan kuuluvat erät säilyisi mahdollisimman hyvin myös tulorekisterin käyttöönoton jälkeen, ehdotetaan työntekijälle oikeutta saada mainituista ansioista karttunut

eläke jo ennen vakuuttamisen yläikärajaa. Muussa tapauksessa vanhuuseläkkeen aikana maksetuista työansioista karttunut eläke maksettaisiin pääsääntöisesti vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajalla.

Työansioita kohdennettaisiin jatkossakin ansaintaperiaatteen mukaisesti muun muassa työnantajan konkurssitilanteissa ja työntekijän palkkaturvatilanteissa, joissa pitkänkin ajan kuluttua työnantajan toiminnan päättymisen jälkeen maksettu työansio kohdennetaan myös nykyisin taannehtivasti ansainta-ajalle ja ajalle, jolla työnantajalla on ollut työeläkevakuutus voimassa. Lisäksi nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti henkilön kuoleman jälkeen maksettavat työansiot kohdennettaisiin ansainta-ajalle. Tämän johdosta nämä työansiot otetaan huomioon edunjättäjän kuoleman jälkeen myönnettävän perhe-eläkkeen määrässä.

3.3 Työansioiden huomioon ottaminen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisissa ansionmenetyskorvauksissa

Esityksessä ehdotetaan, että työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista 28 päivän ajalta maksettavaa päivärahaa määritettäessä työansiota ei enää otettaisi huomioon päivän tarkkuudella vahinkotapahtumasta taaksepäin. Työansio ehdotetaan otettavaksi huomioon lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman sellaisen täyden palkanmaksukauden mukaisesti, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Tällä tavoin tieto vahingoittuneen työansioista saataisiin tulorekisteristä eikä sitä enää tarvitsisi kysyä työnantajalta. Vastaavasti muutettaisiin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vuosityöansion määrittämisestä annettua valtioneuvoston asetusta niin, että vuosityöansion määrittämistä varten tarvittava tieto vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden työansiosta voitaisiin saada tulorekisteristä.

4 Esityksen vaikutukset

Tulotietojärjestelmän säätämisestä aiheutuvat vaikutukset on arvioitu kyseisen lain säätämiseksi annetussa hallituksen esityksessä. Tässä esityksessä arvioidaan ne vaikutukset, jotka liittyvät tässä esityksessä ehdotettujen lainmuutosten toteuttamiseen.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Tulorekisterin käyttöönotosta johtuen maksuperiaatteen mukainen työansioiden kohdentaminen sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on maksettu, vahvistuisi nykyisestään. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi maksuperiaatteen vahvistamiseksi täsmennyksiä etuuksien määräytymistä koskeviin säännöksiin. Tulorekisterin käyttöönotolla ei kuitenkaan ole tarkoitus heikentää henkilön oikeutta saada maksuperiaatteesta poiketen ns. loppupalkka kohdennetuksi vanhuuseläkkeen alkamista edeltävälle ajalle nykytilannetta vastaavalla tavalla. Loppupalkan kohdentaminen on perustunut nykyisin ainoastaan vakiintuneeseen soveltamis- ja oikeuskäytäntöön. Esityksessä ehdotetut lainmuutokset turvaisivat mahdollisimman hyvin soveltamiskäytännön mukaisen nykytilanteen säilymisen ja henkilön oikeuden saada ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana mahdollisesti maksettu loppupalkka otetuksi huomioon vanhuuseläkkeen määrässä.

Yritysvaikutukset

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevien säännösten kumoamisen selkeyttäisi seuraamusjärjestelmää työnantajan kannalta, kun seuraamukset työnantajan ilmoituksiin mahdollisesti liittyvistä laiminlyönneistä määrittäisiin jatkossa vain Verohallinnon toimesta.

Eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevan seuraamuksen määräämisen siirtäminen Valtiokonttorin tehtäväksi yhdenmukaistaisi laiminlyönnin arviointia koskevaa tulkintaa ja laiminlyönnistä määrättäviä maksuja.

Vaikutukset kansantalouteen ja julkiseen talouteen

Eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevalla muutoksella ei olisi merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Valtiokonttori määrää nykyään mm. työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisia laiminlyöntimaksuja, joissa asian käsittelystä aiheutuva kustannus on ollut noin 200 euroa yhtä maksua kohden. Tämän perusteella voidaan arvioida, että eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevien laiminlyöntimaksujen määrääminen aiheuttaisi työeläkejärjestelmälle vuosittain noin 200 000 euron kustannukset, kun laiminlyöntimaksun määräämistä koskevia hakemuksia tehtäisiin noin 1 000 kappaletta vuodessa. Lisäksi kustannuksia aiheutuu eläkelaitoksille esimerkiksi laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen tekemisestä ja Valtiokonttorin päätöksen täytäntöönpanosta yhteensä arviolta 200 000 euroa vuodessa. Valtiokonttorille maksujen määräämisestä aiheutuneet kustannukset korvattaisiin valtiolle laiminlyöntihakemuksen tehneen eläkelaitoksen varoista valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Tämä tarkoittaa Valtiokonttorille kokonaisuutena toiminnasta aiheutuneita kustannuksia, sekä välittömiä että välillisiä kustannuksia kattaen niin tietojärjestelmien rakentamisen kuin toiminnasta muuten aiheutuneet kustannukset.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Laiminlyöntimaksujen määräämisen siirtäminen Valtiokonttorille lisäisi sen hallinnollista työtä. Vuosittaisen hakemusmäärän ollessa noin 1 000 kappaletta, tehtävän hoitaminen edellyttäisi noin yhden käsittelijän työpanosta ja tämän lisäksi lainopillista työpanosta.

Ympäristövaikutukset

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei ole arvioitu olevan ympäristövaikutuksia.

4.2 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset kansalaisten asemaan ja toimintaan yhteiskunnassa

Eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskeva muutos turvaa osaltaan perustuslain 21 §:n mukaisesti oikeusturvan toteutumista, koska jatkossa merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävä tehtävä laiminlyöntimaksun määräämisestä on säädetty viranomaisen tehtäväksi perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla.

Työeläkevakuutusmaksun perusteena olevan palkan arviointia koskevan säännöksen nostaminen lain tasolle toteuttaa nykyistä paremmin perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimuksen siitä, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla.

Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan on järjestettävä työntekijöidensä eläketurva ennen työansioden ilmoittamista tulorekisteriin. Muutoksen johdosta uusien työnantajien työeläkevakuuttamisen järjestämisaika lyhenisi nykyisestä yhdestä kuukaudesta lyhimmillään viiteen päivään palkanmaksusta. Aloittava yritys on pääsääntöisesti kuitenkin ollut jo jonkin aikaa toiminnassa ennen kuin ensimmäiset palkat maksetaan, joten käytännössä aika

eläketurvan järjestämiselle on usein pidempi kuin edellä mainittu viisi päivää. Lisäksi tulotietojärjestelmästä annetun lain säännöksistä johtuen kotitaloustyönantajilla ilmoitusaika ja työeläkevakuutuksen järjestämisaika olisi lähtökohtaisesti pidempi ollen kuitenkin viisi päivää silloin, kun palkka maksetaan kuukauden viimeisenä päivänä.

Työeläkevakuuttamisen järjestämisaajan lyhentäminen koskisi käytännössä noin 700 työnantajaa vuodessa. Eläkelaitoksilta saadun tiedon mukaan uusia työeläkevakuutuksia on otettu 17 218 kappaletta vuonna 2015. Näistä pieniä työnantajia on ollut noin 16 971. Yhteensä 3 860 yrityksessä palkanmaksua on ollut ennen työeläkevakuutuksen ottamista. Näistä noin 350 on kotitaloustyönantajia ja noin 2 800 sellaisia työnantajia, joilla työeläkevakuutus on otettu selvästi myöhässä, jolloin järjestämisaajalla ei enää voida katsoa olleen merkitystä. Kun kotitaloustyönantajat ja työeläkevakuuttamisen laiminlyöneet työnantajat vähennetään niistä uusista työnantajista, joilla palkanmaksua on ollut ennen työeläkevakuutuksen ottamista, jäljelle jää noin 710 uutta työnantajaa. Työeläkevakuuttamisen järjestämisaajan lyhentämisellä ei näin ollen kokonaisuutena olisi merkittävää vaikutusta nykytilaan nähden, koska suurin osa uusista työnantajista ottaa työeläkevakuutuksen ennen palkan maksamista.

Palkka.fi -järjestelmän kautta on uusilta työnantajilta tullut ilmoituksia 6 007 kappaletta vuonna 2015. Järjestelmän kautta tulleissa ilmoituksissa on ollut jonkin verran selvittelyä vaativia ilmoituksia kuten myös muiden tietovirtojen (TYVI-operaattoreiden) kautta tulevissa ilmoituksissa. Pääosin ilmoituskanava on kuitenkin toiminut hyvin.

Työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön ehdotettu siirtyminen päiväkohtaisesta tarkkuudesta palkanmaksukausittaiseen työansioden selvittämiseen esityksessä ehdotetulla tavalla vähentäisi työnantajan hallinnollista taakkaa siltä osin kuin työansiot saataisiin tulorekisteristä eikä niitä enää tarvitsisi kysyä työnantajalta. Työansion selvittäminen tulorekisteristä olisi myös vakuutuslaitoksen kannalta helpompaa. Ehdotettavilla muutoksilla ei toisaalta olisi vaikutusta vahingoittuneen ansiomenetykskorvausten tasoon, koska siirtyminen palkanmaksukausittaiseen työansioden tarkasteluun ei olennaisesti poikkeaisi nykytilasta. Käytännössä useimmissa tapauksissa työnantaja laskee 28 päivän ansion nykyisinkin palkanmaksukauden ansioiden perusteella. Siten ehdotettavilla muutoksia ei olisi myöskään vaikutusta vakuutusmaksuihin.

Sosiaaliset ja terveysvaikutukset sekä vaikutukset yhdenvertaisuuteen, lapsiin ja sukupuolten tasa-arvoon, vaikutukset rikoksantorjuntaan ja turvallisuuteen sekä aluekehitysvaikutukset

Esityksellä ei ole arvioitu olevan sosiaalisia ja terveysvaikutuksia tai vaikutuksia yhdenvertaisuuteen, lapsiin ja sukupuolten tasa-arvoon, vaikutuksia rikoksantorjuntaan ja turvallisuuteen tai aluekehitysvaikutuksia.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet Eläketurvakeskus, Keva, Merimieseläkekassa, Tapaturmavakuutuskeskus, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Akava, kunnalliset pääsopijajärjestöt ja KT kuntatyönantajat sekä valtion henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt.

HE 87/2018 vp

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi 22.12.2017 päivätyllä pyynnöllä lausuntoja edellä mainittujen tahojen lisäksi oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, tietosuojavaltuutetulta, Finanssivalvonnalta ja Työeläkevakuuttajat TELA:lta.

Lausuntoja saatiin lähes kaikilta pyydettyiltä tahoilta, yhteensä 14 kappaletta. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä, joka on tallennettu valtioneuvoston hankeikkunaan.

Suurin osa lausunnonantajista totesi kannattavansa esitystä sellaisenaan. Lausunnonantajat pitivät esityksen kokonaisuutta tarkoituksenmukaisena ja perustelivat kantaansa sillä, että ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia ja perusteltuja. Yhteisessä lausunnoissaan palkansaajakeskusjärjestöt totesivat, että sosiaaliturvaa on jatkossakin kehitettävä ensisijaisesti sosiaalivakuutusjärjestelmän omista tavoitteista ja lähtökohdista käsin. Osa lausunnonantajista esitti teknisiä ja perustelujen täydentämiseen liittyviä korjaus- ja täydennysehdotuksia, jotka otettiin mahdollisuuksien mukaan huomioon esityksen tekstissä. Oikeusministeriö esitti lausunnoissaan teknisten korjausehdotusten lisäksi myös laiminlyöntimaksua ja rikoslain muuttamista koskevia sisällöllisiä muutosehdotuksia.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan esitysluonnoksen mukaista laiminlyöntimaksua määrättäessä huomioon otettavien seikkojen osalta säännöksen sanamuotoa tulisi tarkistaa ja maininta muista seikoista tulisi poistaa, koska perustuslakivaliokunnan saman tyypisessä sääntely-yhteydessä ottaman kannan mukaan kyseisen kaltainen sääntelyn väljyys on nähty ongelmallisena täsmällisyysvaatimuksen kannalta. Lisäksi oikeusministeriön mukaan perustuslakivaliokunnan kannanotot maksun määräämättä jättämiseen liittyvästä harkinnasta tulisi ottaa huomioon, jolloin Valtiokonttorin harkinta päätettäessä maksun määräämättä jättämisestä olisi sidottua harkintaa. Jatkovalmistelussa ehdotusta muutettiin vastaamaan esitettyä kantaa siten, että TyEL:n 163 §:n 1 momentin ja muiden lakien vastaavien säännösten sanamuotoa tarkistettiin ja maininta muista seikoista poistettiin, jolloin myös määräämättä jättämiseen liittyvä harkintavalta täsmentyi esitysluonnoksesta.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen jättämiseen liittyvään harkintavaltaan, joka voisi oikeusministeriön käsityksen mukaan vaikuttaa maksuvelvollisten yhdenvertaisuuteen. Oikeusministeriön mukaan hakemuksen tekemättä jättämisen arviointi tulisi rajata täsmällisemmin ja esimerkiksi vähäisyys tulisi pyrkiä täsmentämään säännöksessä tarkemmin. Tältä osin jatkovalmistelussa päädyttiin korvaamaan sana vähäisyys lakitekstissä vähäisyyden rajana pidettävällä euromäärällä, joka sidottaisiin palkkakertoimeen. Tällöin vähäisyyden määrittelyyn ei sisältyisi harkintavaltaa ja hakemuksen tekemättä jättämisen arviointi olisi täsmällisempää.

Oikeusministeriö totesi lisäksi, että laiminlyöntimaksu olisi asianmukaisinta määrätä suoritettavaksi valtiolle, sillä näin pääsääntöisesti toimitaan lainvastaisesta menettelystä määrättävien sanktioluontoisten hallinnollisten maksuseuraamusmaksujen osalta. Asiaa käsiteltiin jatkovalmistelussa, mutta esitystä ei muutettu tältä osin, koska laiminlyöntimaksu lisää eläkelaitoksen liikekuluja muun muassa Valtiokonttorin päätöksen maksullisuudesta johtuen, joten on perusteltua, että saadut varat käytetään tästä prosessista johtuvien liikekulujen kattamiseen. Jos laiminlyöntimaksua ei suoritettaisi eläkelaitokselle, tämä lisäisi eläkejärjestelmän hoitokustannuksia, jolloin laiminlyöntiasian selvittämisestä ja maksun määräämisestä aiheutuvat kustannukset jäisivät maksunsa hoitavien työnantajien kannettavaksi. Tätä lopputulosta ei voitu pitää perusteltuna laiminlyöntimaksun määräämisen tarkoituksen kannalta. Laiminlyöntimaksu suoritetaan muulle kuin valtiolle myös esimerkiksi työtapaturma- ja ammattitaitulain sekä liikennevakuutuslain mukaisissa laiminlyöntimaksuasioissa.

HE 87/2018 vp

Rikoslakiin esitetyn muutoksen osalta oikeusministeriön lausunnon ja ministeriöiden välillä käytyjen jatkokeskustelujen pohjalta päädyttiin poistamaan rikoslain 29 luvun 4 a §:n 1 momentin 1 kohdasta viittaus TyEL:n 144 §:n mukaisiin asetuksenantovaltuuksiin ja ehdottaa kumottavaksi saman pykälän 2 momentti, jota vastaava toimenpiteistä luopumista koskeva säännös sisällytettiin ehdotettuun rikoslain 29 luvun 12 §:n 1 momenttiin. Lisäksi viimeksi mainitun pykälän 2 momenttiin lisättiin viittaus rikoslain 29 luvun 4 a ja 4 b §:iin.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tässä esityksessä on ehdotettu lisättäväksi uusi momentti MYEL:n 143 §:ään, jonka muuttamista on ehdotettu eduskunnassa vireillä olevassa hallituksen esityksessä eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta (HE 52/2018 vp). Mainitussa esityksessä ehdotetut muutokset on otettu huomioon lakiehdotusten muotoilussa. Lisäksi tässä esityksessä on ehdotettu muutettavaksi MEL:n 139 §:ää, jonka muuttamista on ehdotettu eduskunnassa vireillä olevissa hallituksen esityksessä laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 145/2017 vp) sekä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 61/2018 vp). Mainittujen esitysten johdosta lakiin tehtävät muutokset tulee huomioida tässä esityksessä ehdotettuja muutoksia käsiteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Työntekijän eläkelaki

12 §. Vanhuuseläkkeen määrä. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tulorekisterin käyttöönotosta johtuva muutos, jonka myötä työansioiden kohdentamisessa huomioon otettava maksuperiaate selkeytyisi ja vahvistuisi nykyisestä ja samalla työntekijälle taattaisiin oikeus saada tietyistä vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista ansioista karttunut eläke ennen vakuuttamisvelvollisuuden ylikärajaa. Maksuperiaatteella tarkoitetaan sitä, että työansio katsotaan sen ajankohdan mukaiseksi ansioksi, jolloin se on maksettu.

Nykyisen vakiintuneen soveltamis- ja oikeuskäytännön mukaan työntekijälle työsuhteen päättyessä maksettava loppupalkka kohdennetaan työsuhteen ajalle. Työntekijällä on oikeus saada lopputili työsuhteen päättyessä, mutta käytännön syistä suoritusta sovitaan usein maksettavaksi vasta tietyn palkanlaskenta-ajan kuluttua. Jotta työntekijän oikeus saada vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetut esimerkiksi loppupalkkaan kuuluvat erät säilyisi mahdollisimman hyvin myös tulorekisterin käyttöönoton jälkeen, ehdotetaan työntekijälle oikeutta saada mainituista ansioista karttunut eläke jo ennen vakuuttamisvelvollisuuden ylikärajaa. Muussa tapauksessa vanhuuseläkkeen aikana maksetuista työansioista karttunut eläke maksetaan vakuuttamisvelvollisuuden ylikärajalla, lukuun ottamatta 13 §:n 4 momentissa tarkoitettua tilannetta.

Tietyissä käytännön tilanteissa työansioita kohdennettaisiin maksuperiaatteen vahvistamisesta huolimatta jatkossakin ansaintaperiaatteen mukaisesti. Ansaintaperiaatteen mukaan ansio katsotaan sen ajankohdan ansioksi, jona se on ansaittu. Tällaisia tilanteita olisivat muun muassa työnantajan konkurssi- ja työntekijän palkkaturvatilanteet, joissa työansio kohdennetaan nykyisin pitkänkin ajan kuluttua taannehtivasti itse ansainta-ajalle ja/tai ajalle, jossa työnantajalla on ollut työeläkevakuutus voimassa. Lisäksi perhe-eläketilanteissa edunjättäjän kuoleman jälkeen maksetut työansiot kohdennettaisiin ansaintaperiaatteen mukaisesti, kuten nykyisinkin.

Pykälän 1 momentin mukaan vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke. Ansaittu eläke on määritelty lain 2 §:n 5 kohdassa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi täsmennys siitä, mitä 2 §:n ansaitun eläkkeen määritelmään sisältyvillä työansioilla vanhuuseläkkeen määrässä tarkoitetaan. Vahvistettavasta maksuperiaatteesta johtuen ansaitussa eläkkeessä otettaisiin työansioina huomioon ennen vanhuuseläkkeen alkamista maksetut työansiot.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi uudeksi 3 momentiksi. Pykälän 2 momenttiin lisättävä vanhuuseläkkeen määrää koskeva säännös olisi poikkeus 1 momentin pääsäännöstä. Säännöksen tarkoituksena on korvata nykyisen soveltamis- ja oikeuskäytännön mukainen loppupalkan kohdentaminen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävälle ansainta-ajalle. Ehdotettavan momentin mukaan TyEL:n mukaan myönnetyn ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana maksetuista työansioista karttunut eläke otettaisiin huomioon takautuvasti ensimmäisen TyEL:n mukaan myönnetyn vanhuuseläkkeen alkamisesta lukien. Edellytyksenä olisi, että maksetut työansiot ovat sellaisesta työskentelystä, joka on päättynyt ennen mainitun ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista.

Momentissa tarkoitettuja työansioita olisivat esimerkiksi niin sanottuun loppupalkkaan kuuluvia suorituksia, jotka on ansaittu ennen työsuhteen päättymistä, mutta jotka usein maksetaan vasta työsuhteen päättymisen jälkeen, kuten esimerkiksi ylityökorvauksia, lomarahoja, lomakorvauksia, pitämättä jääneistä työajan lyhennysvapaista maksettavia korvauksia ja muita vastaavatyypisiä suorituksia. Lisäksi momentissa tarkoitettuja työansioita olisivat muut päättyneestä työsuhteesta jälkikäteen saadut työansiot, kuten esimerkiksi tulospalkkio, joka on määrältään sellainen, että sitä ei kohdenneta ansainta-ajalle 71 §:n mukaan. Mikäli kyseiset ansiot tulisivat maksettavaksi vasta myöhemmin kuin ensimmäisen tämän lain mukaan myönnetyn vanhuuseläkkeen alkamiskuukautena, saisi työntekijä näistä karttuneen eläkkeen vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjällä. Käytännössä loppupalkka yleensä maksetaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden aikana.

Säännös ei koski vanhuuseläkkeen rinnalla jatkuvasta työsuhteesta maksettuja työansioita, vaikka ne olisi maksettu ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana, koska työsuhteen jatkuessa ei olisi kyse säännöksessä tarkoitettun loppupalkan tai sitä vastaavan työansion maksamisesta.

Eläkelaitos antaisi vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana maksetusta loppupalkasta karttuneesta eläkkeestä päätöksen automaattisesti työntekijän alkuperäisen vanhuuseläkehakemuksen perusteella, jos työntekijälle olisi maksettu työansioita vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana. Käytännössä loppupalkka kohdennettaisiin ansaintaperiaatteen mukaisesti ajalle ennen vanhuuseläkkeen alkamista. Työntekijälle annettaisiin asiasta esimerkiksi uusi valituskelpoinen eläkepäätös, joka olisi käytännössä joko oikaisupäätös, jolla oikaistaisiin jo annettua varsinaista vanhuuseläkepäätöstä tai mikäli ensimmäinen vanhuuseläkepäätös olisi ollut väliaikainen eläkepäätös, eläkelaitos antaisi tässä yhteydessä lopullisen eläkepäätöksen.

Mainittu loppupalkan kohdentaminen ja karttuneen eläkkeen sisältävä oikaisupäätös ei koski YEL:n ja MYEL:n mukaan myönnettävää vanhuuseläkettä, jollei samalla tulisi myönnettäväksi TyEL:n mukaisesta päättyneestä työskentelystä syntynyttä karttumaa. Tämä johtuu siitä, että eläketurva karttuu mainituissa laeissa vahvistetun YEL- tai MYEL-työtulon mukaan eikä todellisten ansioiden mukaan. Myöskään MEL:n tai JuEL:n mukaan myönnettävään vanhuuseläkkeeseen, joka ei sisältäisi tämän lain mukaista karttumaa, ei sovellettaisi momentin kaltaista menettelyä johtuen kyseisissä laeissa voimassa olevista erilaisista kohdentamista koskevista säännöksistä.

Vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden työansioiden kohdentaminen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävälle ajalle tehtäisiin vain kerran eli ensimmäisen TyEL:n mukaan myönnetyn vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen. Jos jonkun muun työeläkelain mukaan myönnetyn vanhuuseläkkeen yhteydessä olisi myönnetty jo aiemmin TyEL:n mukaisesta päättyneestä työsuhteesta karttunut vanhuuseläke eli niin sanottu vapaakirjaeläke, myönnetty vapaakirjaeläke estäisi tämän momentin mukaisen työansion kohdentamisen myöhemmin. Tämän lain mukaiseksi ensimmäiseksi vanhuuseläkkeeksi katsotaan myös TyEL:n voimaantulon yhteydessä kumottujen lakien työntekijäin eläkelain (395/1961), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) ja taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) mukaan myönnetty vanhuuseläke tai vapaakirja.

Pykälän 2 momentin mukaan myönnettävään vanhuuseläkkeen osaan sovellettaisiin normaalisti vanhuuseläkettä koskevia muita säännöksiä kuten esimerkiksi takautuvaa myöntämistä koskevia säännöksiä. Tämän momentin mukainen karttunut eläke myönnettäisiin ainoastaan tämän pykälän mukaisen vanhuuseläkkeen yhteydessä, ei esimerkiksi osittaisen

varhennetun vanhuuseläkkeen yhteydessä. Sen sijaan mainittua säännöstä sovellettaisiin tilanteeseen, kun muu etuus muuttuu vanhuuseläkkeeksi tai kun muun etuuden jälkeen myönnetään vanhuuseläke.

Pykälän 2 momentin mukaisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana maksetun työansion kohdentaminen tehtäisiin myös, jos henkilön työsuhde päättyy ja vanhuuseläke alkaa työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajalla. Siten työansio, joka maksettaisiin vanhuuseläkkeen ensimmäisen kuukauden aikana, kohdennettaisiin ajalle ennen vanhuuseläkkeen alkamista myös näissä tilanteissa.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirrettäisiin uudeksi 3 momentiksi. Momenttiin ehdotetaan viittaussäännöstä, jonka mukaan ehdotetussa 2 momentissa säädettyyn vanhuuseläkkeen osaan sovellettaisiin samoja lykkäyskorotusta koskevia säännöksiä kuin 1 momentin mukaiseen vanhuuseläkkeeseen.

Pykälän nykyinen 3 momentti siirrettäisiin sisällöltään muuttumattomana uudeksi 4 momentiksi.

13 §. Vanhuuseläkkeen alkaminen. Pykälässä säädetään vanhuuseläkkeen alkamisesta. Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajalla. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan nykyisestä säännöstä poikettaisiin ehdotetun 12 §:n 2 momentin tilanteissa, kun ensimmäisen vanhuuseläkekuukauden aikana maksetut työansiot kohdennetaan ajalle ennen vanhuuseläkkeen alkamista.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyisi uudeksi 5 momentiksi. Uudessa 4 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa vanhuuseläkkeen rinnalla tapahtuva työskentely on alkanut ennen tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen alkamista ja jatkuu vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen. Tästä työskentelystä karttuneen eläkkeen työntekijä saisi hakemuksesta työskentelyn päätyttyä eli ennen hänen vakuuttamisvelvollisuutensa yläikärajaa. Karttunut eläke myönnetään tällöin hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien. Momentin mukaisen vanhuuseläkkeen myöntämiseen sovellettaisiin myös muita tämän lain vanhuuseläkettä koskevia säännöksiä, kuten esimerkiksi lykkäyskorotusta sekä vanhuuseläkkeen takautuvaa myöntämistä koskevia säännöksiä. Ehdotettava säännös vastaa sisällöltään työeläkejärjestelmässä vakiintunutta soveltamis- ja oikeuskäytäntöä. Tämän momentin mukaiseen vanhuuseläkkeeseen ei kuitenkaan sovellettaisi ehdotetun 12 §:n 2 momentin säädöstä ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana maksetun niin sanotun loppupalkan kohdentamisesta, koska kyse ei ole tämän lain mukaisesta ensimmäisestä vanhuuseläkkeestä.

16 §. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä. Pykälässä säädetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ehdotettua 12 §:n 1 momentin muutosta vastaavalla tavalla. Momentin mukaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Vahvistettavasta maksuperiaatteesta johtuen tämän lain mukaan ansaitussa eläkkeessä otettaisiin jatkossa työansioina huomioon vain osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisajankohtaa edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä maksetut työansiot. Työntekijä saisi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista ansioista karttuneen eläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi tai kun työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai perhe-eläke.

53 c §. *Työuraeläkkeen määrä.* Pykälässä säädetään työuraeläkkeen määrästä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ehdotettua 12 §:n 1 momentin muutosta vastaavalla tavalla. Pykälän mukaan työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke. Vahvistettavasta maksuperiaatteesta johtuen ansaitussa eläkkeessä otettaisiin jatkossa työansioina huomioon työuraeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä maksetut työansiot. Työntekijä saisi työuraeläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista työansioista eli niin sanotusta loppupalkasta karttuneen eläkkeen siten kuin 53 h §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi.

53 h §. *Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälässä säädetään työuraeläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jolla turvataan työntekijän oikeus saada hakemuksesta vanhuuseläkkeeseensä työuraeläkkeen alkamisen jälkeen mahdollisesti maksetusta loppupalkasta karttunut eläke.

65 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälässä säädetään eläkkeen karttumisesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi maksuperiaatteen vahvistamisesta johtuva täsmennys, jonka mukaan eläkettä karttuisi työntekijälle maksetuista työansioista.

71 §. *Maksuperiaate ja työansion kohdentaminen.* Pykälässä säädetään työeläkejärjestelmässä noudatettavasta maksuperiaatteesta ja eräistä sitä koskevista poikkeuksista. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen sana maksuperiaate, jonka johdosta otsikko vastaisi paremmin pykälän ehdotettua sisältöä.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että voimassa olevassa pykälässä mainittu kalenterivuosi muutettaisiin kalenterikuukaudeksi, koska tulorekisterin käyttöönoton johdosta työnantajat siirtyvät ansioiden ilmoittamisessa nykyisestä vuosi-ilmoitustekniikasta palkanmaksukohtaiseen ilmoittamiseen. Näin ollen myös työansioiden kohdentamisessa voidaan siirtyä aiempaa tarkempaan kohdentamiseen.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä vakiintunutta soveltamis- ja oikeuskäytäntöä siitä, minkä suuruisen ansion katsotaan vääristävän eläkkeen määrää.

141 §. *Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva.* Pykälässä säädetään eläketurvan järjestämistä työeläkeyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajan on järjestettävä työntekijöidensä eläketurva viimeistään työansion maksamisen jälkeen ennen työansion ilmoittamista tulorekisteriin. Eläketurva olisi järjestettävä ennen työansioiden ilmoittamista, jotta työnantajan eläkejärjestelynumero olisi selvillä ennen työansioiden tallettamista tulorekisteriin. Tulorekisteristä työansioita koskevat tiedot välittyvät oikeaan eläkelaitokseen eläkejärjestelynumeron perusteella. Eläkejärjestelynumeron ilmoittaminen tulotieto-järjestelmästä annetun lain mukaisessa määräajassa on välttämätöntä tulorekisterin tietojen ajantasaisuuden turvaamiseksi.

Käytännössä eläketurva olisi järjestettävä pääsääntöisesti viimeistään viiden päivän kuluessa palkanmaksupäivästä. Tulotietojärjestelmästä annetun lain 12 §:n mukaan työnantajan on ilmoitettava palkka-, yksilöinti- ja yhteystiedot tulorekisteriin viimeistään viidentenä kalenteripäivänä maksupäivän jälkeen. Paperilomakkeella ilmoitettaessa määräaika on viiden kalenteripäivän sijasta kahdeksan kalenteripäivää. Ennakkoperintälain 31 §:ssä tarkoitettuun työnantajarekisteriin kuulumattoman luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on pääsäännöstä poiketen annettava tiedot kuukausittain viimeistään maksukuukautta seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä.

Ehdotettu työeläkevakuuttamisen järjestämisvelvollisuuden määräajan muutos lyhentäisi työeläkevakuuttamisen järjestämisaikaa uusilla työnantajilla. Käytännössä muutos vaikuttaa vain pieneen osaan uusista työnantajista, koska suurin osa järjestää eläketurvan jo hyvissä ajoin ennen ensimmäistä palkanmaksua. Tulorekisterin mukanaan tuoma ilmoitusten reaaliaikaisuus on kuitenkin perusteltu syy muuttaa työeläkevakuuttamisen järjestämisaikaa nykyisestä. Työeläkevakuutuksen ottaminen on nykyisin hyvin nopeaa, sillä vakuutuksen voi hakea eläkelaitoksen verkkopalvelusta, jolloin sen saa voimaan heti. Paperilla tehtyjen vakuutushakemusten käsittelyajat ovat yleensä muutamia päiviä. Tulorekisteriin ilmoitettavan eläkejärjestelynumeron saa heti vakuutuksen voimaantultua.

Eläketurvan järjestämisvelvollisuus aika koskisi kaikkia vakuuttamisvelvollisia työnantajia. Myös 147 §:n mukaisella tilapäisellä työnantajalla eläkejärjestelynumero on välttämätön ennen työansioiden ilmoittamista tulorekisteriin. Jos tilapäinen työnantaja ilmoittaa ansiot suoraan tulorekisteriin, sen on valittava työeläkevakuutusyhtiö ja tämän työeläkevakuutusyhtiön tilapäisiä työnantajia varten käyttämä tekninen eläkejärjestelynumero. Tilapäinen työnantaja voi järjestää työntekijänsä eläketurvan myös palkka.fi -palvelun tai vastaavan palvelun kautta valitsemalla työeläkevakuutusyhtiön, jossa vakuuttaa työntekijänsä. Kun työnantaja on näin valinnut työeläkevakuutusyhtiön, tulorekisteriin viedyissä työansioissa välittyy valitun työeläkevakuutusyhtiötilapäisiä työnantajia koskeva eläkejärjestelynumero.

142 §. *Eläketurvan järjestäminen ottamalla vakuutus työeläkevakuutusyhtiössä.* Pykälässä säädetään työeläkevakuutusyhtiön kanssa vakuutussopimuksen tekevän työnantajan työntekijöiden eläketurvan järjestämistä. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi nykyinen määräaika vakuutushakemuksen tekemiseksi, koska määräajasta säädetään jatkossa 141 §:ssä.

143 §. *Vakuutuksen antaminen ja päättäminen.* Pykälässä säädetään vakuutuksen antamisesta ja päättämisestä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työeläkevakuutusyhtiö voisi irtisanoa vakuutuksen, jos työnantaja ei ole tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä edeltävän 12 kuukauden aikana maksanut palkkaa. Voimassa olevan 1 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiö voi irtisanoa vakuutuksen, jos työnantaja ei ole tammikuun loppuun mennessä ilmoittanut maksaneensa edeltävän kalenterivuoden aikana palkkaa. Vakuutuksen päättämistä ei enää jatkossa ole tarpeen sitoa kunkin vuoden tammikuuhun, koska työansioiden vuosi-ilmoittaminen poistuu tulorekisterin myötä. Säännös vastaisi siten tulorekisterin ajantasaista ilmoittamismenettelyä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin mahdollisuudesta irtisanoa työnantajan maksukyvyttömyyden tai työeläkevakuutusmaksun suorittamisen laiminlyönnin vuoksi 8 §:n mukainen luottamustehtävää hoitavan henkilön vakuutus sekä 150 §:n 2 ja 3 momentin mukainen ulkomailla työskentelevän työntekijän vakuutus. Vastaava säännös sisältyy nykyisin sosiaali- ja terveysministeriön 165 §:n mukaisesti vahvistamiin vakuutusehtoihin ja ehdotettu säännös vastaisi näin ollen nykyistä oikeustilaa.

144 §. *Vakuutuksen hoitamista varten tehtävät ilmoitukset.* Pykälässä säädetään työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa tiettyjä tietoja työeläkevakuutusyhtiölle, eläkesäätiölle tai eläkekassalle vakuutusten hoitamista varten.

Pykälän 1 ja 2 momentti ehdotetaan yhdistettäväksi. Pykälän luetteloon ilmoitettavista tiedoista ehdotetaan lisättäväksi maininnat työnantajan eläkejärjestelynumerosta sekä työntekijöiden muista tunnistetiedoista. Eläkejärjestelynumeron perusteella tulorekisteriin talletetut tiedot välittyvät oikealle eläkelaitokselle. Eläkejärjestelynumero on sama kuin työeläkevakuutusyhtiön työnantajalle antama vakuutusnumero. Muita työntekijän tunnistetietoja tarvitaan silloin, jos työntekijällä ei ole henkilötunnusta. Muilla

tunnistetiedoilla tarkoitetaan tällöin nimeä, syntymäaikaa ja sukupuolta. Pykälästä ehdotetaan lisäksi poistettavaksi tarpeettomana asetuksenantovaltuus koskien ilmoitusvelvollisuutta.

Työnantajalla säilyisi edelleen velvollisuus ilmoittaa tiedot eläkelaitokselle, mutta jatkossa tiedot tulisivat eläkelaitokselle tulorekisterin kautta. Tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 §:n mukaan suorituksen maksaja ei ole velvollinen antamaan tulorekisteriin talletettuja tietoja tiedon käyttäjille muutoin kuin mainitussa laissa säädetyllä tavalla. Tiedot tulee siten ilmoittaa tulorekisteriin pääsääntöisesti sähköisesti viiden päivän kuluessa suorituksen maksupäivästä. Mainitun lain 24 §:n mukaan eläkelaitoksella on oikeus asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi pyytää suorituksen maksajalta tulorekisteristä puuttuvia tietoja tai tulorekisterin tietoja täydentäviä selvityksiä muun muassa TyEL:n 198—200 §:ien perusteella.

146 §. *Työnantajan velvoittaminen kuukausittaiseen maksumenettelyyn.* Pykälässä säädetään laiminlyöntitilanteisiin liittyvästä maksukäytännöstä. Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi tulotietojärjestelmästä annetusta laista johtuvat muutokset. Kuukausittaista ilmoittamista koskeva maininta pykälän otsikossa ehdotetaan poistettavaksi. Lisäksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantaja voidaan velvoittaa maksamaan työeläkevakuutusmaksu palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden aikana työeläkevakuutusyhtiön ilmoittamana eräpäivänä. Jatkossa työnantajan on ilmoitettava työansiot tulorekisteriin viiden päivän kuluessa suorituksen maksupäivästä, joten nykyinen säännös työansioden ilmoittamisesta kuukausittain ei ole enää tarkoituksenmukainen.

Ehdotettu säännös koskisi niitä työnantajia, joiden kanssa eläkelaitos on sopinut työeläkevakuutusmaksun maksamisesta muulla aikataululla, mutta jotka ilmoitus- tai maksulaiminlyöntien vuoksi on tarpeen velvoittaa maksamaan maksut yhtä tiheästi kuin ne työnantajat, joiden kanssa väljemmstä työeläkevakuutusmaksun maksuaikataulusta ei ole sovittu.

147 §. *Tilapäinen työnantaja.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin ehdotettuun 144 §:ään. Pykälään lisättäisiin maininta muista tunnistetiedoista. Muita työntekijän tunnistetietoja tarvitaan silloin, jos työntekijällä ei ole henkilötunnusta. Muilla tunnistetiedoilla tarkoitetaan tällöin nimeä, syntymäaikaa ja sukupuolta.

Työnantajalla säilyisi edelleen velvollisuus ilmoittaa tiedot eläkelaitokselle, mutta jatkossa tiedot tulisivat eläkelaitokselle tulorekisterin kautta. Tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 §:n mukaan suorituksen maksaja ei ole velvollinen antamaan tulorekisteriin talletettuja tietoja tiedon käyttäjille muutoin kuin mainitussa laissa säädetyllä tavalla. Tiedot tulee siten ilmoittaa tulorekisteriin pääsääntöisesti sähköisesti viiden päivän kuluessa suorituksen maksupäivästä. Mainitun lain mukaan eläkelaitoksella on oikeus asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi pyytää suorituksen maksajalta tulorekisteristä puuttuvia tietoja tai tulorekisterin tietoja täydentäviä selvityksiä mm. TyEL:n 198—200 §:ien perusteella.

Lain 1 momentin 2 kohdassa säädetään tilapäisen työnantajan velvollisuudesta maksaa työeläkevakuutusmaksu palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 20 päivään mennessä. Mainittu työeläkevakuutusmaksun eräpäivä on ollut yhdenmukainen TyEL:n mukaisen vakuutus sopimuksen tehneen työnantajan vakuutusehtojen 8 §:ssä säädetyn eräpäivän kanssa. Tulotietojärjestelmän voimaantulon yhteydessä työeläkevakuutusmaksun erääntymistä koskevia vakuutusehtojen säännöksiä muutetaan sopimustyönantajan osalta siten, että koroton eräpäivä on palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden viimeinen päivä. Tämän vuoksi ehdotetaan muutettavaksi myös tilapäisen työnantajan työeläkevakuutusmaksun erääntymistä

niin, että myös tilapäisen työnantajan työeläkevakuutusmaksu eräänntyisi vastaavalla tavalla ilman koronmaksuvelvollisuutta palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden loppuun.

Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana asetuksenantovaltuus koskien ilmoitusvelvollisuutta ja työeläkevakuutusmaksun maksamista. Näitä koskevista määräajoista ei tarvitsisi enää säätää asetuksella, koska ilmoittamista koskevasta määräajasta säädetään jatkossa tulotietojärjestelmästä annetussa laissa ja työeläkevakuutusmaksun maksamista koskevasta määräajasta säädetään TyEL:ssä. Lisäksi pykälän sanamuotoa selkeytettäisiin.

152 §. Työeläkevakuutusmaksu. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta arvioida työeläkevakuutusmaksun perusteena käytettävä palkka ja määrätä työeläkevakuutusmaksu arvioidun palkan perusteella, jos työnantaja laiminlyö palkkatietojen ilmoittamisvelvoitteen. Nykyään mahdollisuudesta arvioida palkat säädetään työeläkeyhtiöiden TyEL:n mukaisen eläkevakuutuksen erityisperusteissa, TyEL:n mukaista toimintaa harjoittavien eläkesäätiöiden laskuperusteissa ja eläkekassojen TyEL:n mukaista kustannustenjakoa varten vahvistetuissa laskuperusteissa. Ehdotettu säännös vastaisi nykyistä sääntelyä mainitusta palkan arvioinnista.

Esityksessä ehdotettavien laiminlyöntikorotusta koskevien säädösten muuttamisesta johtuen laskuperusteissa ei voitaisi enää viitata laiminlyöntikorotussäännökseen. Työeläkevakuutusmaksun perusteena käytettävien palkkojen arviointi vaikuttaa työeläkevakuutusmaksun suuruuteen ja siten maksuvelvollisuuteen. Lisäksi työeläkevakuutusmaksun määräämisessä arvioidun palkan perusteella käytetään erityistä toimivaltaa normaaliin työeläkevakuutusmaksun määräämiseen verrattuna. Mainitut seikat huomioon ottaen työeläkevakuutusmaksun perusteena olevan palkan arviointia koskevan säännöksen nostaminen lain tasolle toteuttaisi nykyistä paremmin perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimuksen siitä, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Näin ollen arvioinnista ehdotetaan säädettäväksi laissa.

Palkka arvioitaisiin jatkossakin TyEL:n 166 §:ssä mainittujen laskuperusteiden mukaisesti.

159 §. Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisessä säännöksessä oleva maininta korotetusta työeläkevakuutusmaksusta poistettaisiin. Säännöstä sovellettaisiin jatkossa laiminlyöntimaksun 163 §:ssä olevan viittausäännöksen perusteella. Muutos liittyy 163 §:ään ehdotettuun muutokseen.

163 §. Laiminlyöntimaksu. Pykälän ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevat kohdat ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa tulorekisteriin tehtävän ilmoituksen myöhästymisen ja ilmoituksen laiminlyönnin hallinnollisista seuraamuksista säädetään tulorekisterilaissa, verotusmenettelystä annetussa laissa ja oma-aloitteisten verojen menettelystä annetussa laissa. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevat hallinnolliset seuraamukset määrää jatkossa Verohallinto. Mainitut seuraamukset eivät koske eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä, joten sen hallinnollisista seuraamuksista säädettäisiin edelleen työeläkelaeissa. Työeläkevakuutusmaksuun liittyvistä rikosoikeudellisista seuraamuksista säädettäisiin jatkossakin rikoslain (39/1889) 29 luvun 4 a ja 4 b §:ssä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi TyEL:n mukaisen eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin hallinnollisista seuraamuksista, jos työnantaja laiminlyö eläketurvan järjestämisen. Eläketurvan järjestämisen laiminlyönnistä seuraisi laiminlyöntimaksu, jos työnantaja ei ole järjestänyt eläketurvaa viimeistään palkanmaksua seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä. Ehdotettu aika vastaa tulotietojärjestelmästä

annetussa laissa säädettyä aikaa, jonka jälkeen määrätään seuraamus ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä tulorekisteriin. Laiminlyöntimaksu olisi korkeintaan samansuuruinen kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otettaisiin huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiot. Momentissa mainitut laiminlyöntimaksua määrättäessä huomioon otettavat seikat vastaisivat pääosin voimassa olevan lain mukaista laiminlyöntikorotusta määrättäessä huomioon otettavia seikkoja. Lainkohtaa on lisäksi täsmennetty nykyisestä siten, että laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiot mainittaisiin säännöksessä nykyisen muiden laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvien seikkojen sijasta.

Laiminlyöntimaksun perusteena käytettäisiin laiminlyöntiajalta maksettujen palkkojen perusteella määrättyä työeläkevakuutusmaksua. Laiminlyöntiajalla tarkoitetaan aikaa ensimmäisestä palkanmaksusta vakuutuksen ottamispäivään tai päivää, jona Eläketurvakeskuksen pakkovakuutus päätös on annettu. Laiminlyöntimaksu laskettaisiin suhteessa työeläkevakuutusmaksuun, jolloin se olisi nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesti vähintään 10 prosenttia ja pakkovakuutus tilanteissa vähintään 30 prosenttia työeläkevakuutusmaksusta. Laiminlyöntimaksun suuruus voisi vaihdella riippuen laiminlyöntiajan pituudesta, laiminlyönnin toistuvuudesta, laiminlyönnin tahallisuudesta, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksusta ja laiminlyöntiajan työansioista. Laiminlyöntimaksu olisi kuitenkin enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. TyEL:n 158 §:n mukaan eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva työeläkevakuutusmaksu vakuutusehtojen tai sääntöjen mukaisen lopullisen työeläkevakuutusmaksun eräpäivän ja viiden sitä seuraavan kalenterivuoden aikana. Laiminlyöntimaksun perusteena käytetään laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksua, jonka määrä voidaan laskea enintään siltä ajalta, jolta eläkelaitos voi määrätä työeläkevakuutusmaksut. Näin ollen laiminlyöntimaksu voidaan määrätä nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla vain siltä ajalta, jolta oikeus työeläkevakuutusmaksun määräämisen ei ole vanhentunut.

Pykälän 2 momentin mukaan laiminlyöntimaksun määräävä viranomaisena olisi Valtiokonttori, joka määrää myös työtaturma- ja ammattitaitolain sekä liikennevakuutuslain mukaisen vakuutusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraavat laiminlyöntimaksut. Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintalinjan perusteella (mm. PeVL 15/2012) on katsottu, että myös työeläkelakien mukaisen laiminlyöntikorotuksen määrääminen sisältää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tästä johtuen eläkelaitos ei voi määrätä eläketurvan järjestämisen laiminlyönnistä seuraavaa hallinnollista seuraamusta vaan sen määrääminen tulee siirtää tehtävään sopivan viranomaisen hoidettavaksi. Pykälän laiminlyöntimaksua koskevat eläkelaitoksen toimivaltuudet olisi rajattu viranomaisen toiminnan suhteen avustaviksi ja täydentäviksi.

Pykälän 2 momentin mukaan eläkelaitoksen olisi tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä, jos se katsoisi, että työnantaja on laiminlyönyt eläketurvan järjestämisen. Hakemus tehtäisiin käytännössä, kun eläketurva on järjestetty tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Eläkelaitos esittäisi hakemuksen yhteydessä dokumentoidusti ne seikat, joihin se perustaisi laiminlyöntiepäilynsä. Eläkelaitos voisi samalla tehdä ehdotuksen laiminlyöntimaksun suuruudesta. Laiminlyöntimaksu maksettaisiin eläkelaitokselle, joka toimeenpanisi Valtiokonttorin asiassa antaman päätöksen ja vastaisi laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaisi tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle sille maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa. Finanssivalvonnan nykyisten määräysten mukaan

laiminlyöntikorotus kuuluu hoitokustannustuloon ja laiminlyöntikorotukseen liittyvät menot liikekuluihin, jolloin ylijäämä menee hoitokustannustuloksen kautta työeläkemaksun alennuksiin. Laiminlyöntimaksu lisää eläkelaitoksen liikekuluja esimerkiksi Valtiokonttorin päätöksen maksullisuudesta johtuen, joten on perusteltua, että saadut varat käytetään liikekulujen kattamiseen. Jos laiminlyöntimaksua ei suoritettaisi eläkelaitokselle, tämä lisäisi eläkejärjestelmän hoitokustannuksia, jolloin laiminlyöntiasian selvittämisestä ja maksun määräämisestä aiheutuvat kustannukset jäisivät maksunsa hoitavien työnantajien kannettavaksi. Tätä ei voida pitää perusteltuna laiminlyöntimaksun määräämisen tarkoituksen kannalta. Asianosainen voisi hakea muutosta Valtiokonttorin antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Näin ollen myös eläkelaitoksella olisi oikeus hakea muutosta annettuun päätökseen. Muutoksenhakumenettely olisi pääosin sama kuin muissakin tämän lain mukaisissa valitusasioissa kuitenkin niin, että Valtiokonttorin päätös olisi täytäntönpantavissa vasta sen jälkeen, kun se on tullut lainvoimaiseksi.

Valtiokonttorin päätöksestä valtiolle aiheutuvat kustannukset korvattaisiin laiminlyöntimaksuhakemuksen tehneen eläkelaitoksen varoista valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Valtiokonttorin päätös olisi mainitun lain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu hakemuksesta tehty päätös ja maksu perittäisiin lain 6 §:n mukaisesti eli suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulisi vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

Pykälän 3 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin laiminlyöntimaksun hakemista koskevista poikkeuksista. Ensinnä eläkelaitos voisi jättää laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voitaisi pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä olisi vähäinen eli enintään 300 euroa, mikä vastaisi 215,98 euroa vuoden 2004 palkkakertoimen tasossa. Momentissa mainittu euromäärä olisi siten lain muiden palkkakertoimeen sidottujen euromäärien tavoin vuoden 2004 tasossa. Molempien edellä mainittujen edellytysten tulisi siis täytyä, jotta hakemus voitaisiin jättää tekemättä. Laiminlyöntiä voitaisiin pitää tahallisenä, jos eläketurvan järjestämiseen velvollinen ei kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiä vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien. Vähäisenä pidetään määrää, jota arvioitaessa on otettu huomioon laiminlyöntimaksun määräämiseen liittyvät kustannukset suhteessa laiminlyödyn eläketurvan järjestämisen johdosta määrättävään laiminlyöntimaksuun. Nykyisessä kustannustilanteessa vähäisenä voitaisiin siten pitää enintään noin 300 euron suuruiseksi arvioitua laiminlyöntimaksua, kun laiminlyöntimaksun arvioidaan olevan 10 prosenttia työeläkevakuutusmaksusta. Lisäksi eläkelaitos voisi jättää laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen tekemättä silloin, jos eläketurvan järjestämiseen velvollinen olisi toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Edellä mainittu säännös voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi, jos työntekijä on vakuutettu väärän lain mukaan tai jos työnantaja on saanut selvästi ja todisteellisesti virheellisiä neuvoja eläkelaitokselta tai Eläketurvakeskukselta ja neuvot ovat perustuneet kaikkiin asian arvioinnissa välttämättömiin tosiseikkoihin. Lisäksi säännös tulisi sovellettavaksi, jos työnantaja on järjestänyt eläketurvan ja hoitanut siihen liittyvät maksut asianmukaisesti, mutta eläketurvan järjestäminen on jonkin verran myöhästynyt. Laiminlyöntimaksua ei tulisi määrätä silloin, kun työnantaja ei ole tiedusteluistaan huolimatta saanut em. määräajassa eläkelaitokselta tai Eläketurvakeskuksesta kantaa siihen, onko kyseessä eläkkeen perusteena oleva ansio. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi erilaisten kansainvälisten osakepalkkioiden kohdalla. Hakemus tulisi kuitenkin aina tehdä pakkovakuutustilanteissa tai silloin, jos hakemuksen tekemättä jättämistä koskevien edellä mainittujen edellytysten täytyminen olisi tulkinnanvaraista tai epäselvää. Momentin mukaan hakemus voidaan lisäksi jättää tekemättä silloin, kun laiminlyöntimaksua ei voida määrätä tämän pykälän 4 momentissa säädetyin edellytyksin. Tällöin hakemus voidaan tehdä myöhemmin esimerkiksi silloin, jos asiassa ei nosteta syytettä, syyte perutaan tai tuomio on

vapauttava. Momentissa säädettyjen hakemuksen tekemistä koskevien poikkeusten on katsottu olevan perustuslain 124 §:n mukaisia, koska poikkeukset on laissa rajattu vain edellä todettuihin tilanteisiin ja koska näiden tehtävien hoitamisesta ei johdu merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä pidettäviä toimivaltuuksia eikä tehtävän hoitaminen mahdollista puuttumista yksilön perusoikeuksien suojattuun oikeuspiiriin.

Pykälän 3 momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin laiminlyöntimaksun määräämiseen liittyvästä poikkeuksesta, jonka mukaan Valtiokonttori jättäisi laiminlyöntimaksun määräämättä, jos laiminlyönti ei olisi tahallinen ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiothuomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta. Käytännössä laiminlyöntimaksu voitaisiin jättää määräämättä esimerkiksi silloin, jos työnantajan toimintakyky on rajoittunut vanhuuden, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi eikä hän sen vuoksi ole voinut huolehtia työnantajalle kuuluvista velvoitteista. Lisäksi muu ilmeiseen erehdykseen perustuva laiminlyönti, jossa laiminlyöjä on itse ilmoittanut laiminlyönnistään, voisi olla syy jättää laiminlyöntimaksu määräämättä. Laiminlyöntimaksu voitaisiin jättää määräämättä myös silloin, jos työnantaja tai yrittäjä on kuollut ja perikunta on vähävarainen. Laiminlyöntimaksua ei voitaisi kuitenkaan jättää määräämättä, jos työnantaja on ottanut työeläkevakuutuksen myöhässä, mutta pidättänyt ajallaan työntekijän työeläkevakuutusmaksun työntekijän palkasta.

Pykälän 4 momentissa olisi kaksoisrangaistavuuden kiellon huomioon ottava säännös. Koska vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti saattaisi olla rangaistava teko rikoslain 29 luvun 4 a tai 4 b §:n perusteella, momentin mukaan laiminlyöntimaksua ei voitaisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Pykälän 5 momentin mukaan laiminlyöntimaksuun ja sitä koskevaan Valtiokonttorin päätökseen sovellettaisiin momentissa mainittuja säännöksiä eli 105 §:n 3 momenttia päätöksen tiedoksiannosta, 128 § muutoksen hakemisesta, 130 § muutoksenhakuajasta, 131 § maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta, 132 § valituskirjelmän jättämisestä, 133 § päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä, 134 § valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle, 135 § muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta, 136 §:n 2 momentti päätöksen täytäntöönpanosta, 140 § lainvoimaisen päätöksen poistamisesta, 156 § osakkaan tai yhtiömiehen vastuusta työeläkevakuutusmaksusta, 157 § konkurssipesän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta, 159 § työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta ja 164 § työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta.

Laiminlyöntimaksua koskeva päätös voidaan ehdotetun 5 momentin mukaisesti panna täytäntöön vasta sen tultua lainvoimaiseksi. Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut, että varsinkin suuruudeltaan huomattavissa seuraamusmaksuissa olisi perusteltua, että sanktiota koskeva päätös olisi pantavissa täytäntöön vasta sen tultua lainvoimaiseksi (PeVL 32/2005 vp ja 4/2004 vp). Laiminlyöntimaksua koskevan päätöksen kirjoitus tai asiavirheen korjaamiseen sovelletaan hallintolakia sen soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti.

Pykälän 6 momentin mukaan eläkelaitoksen tulisi maksuunpanna Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä Valtiokonttorin päätöksen lainvoimaiseksi tulosta, mikä tarkoittaisi käytännössä noin kahden kuukauden aikaa Valtiokonttorin päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen olisi perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa tai oikeus sen saamiseen vanhentuisi. Laiminlyöntimaksu vanhentuisi erillään sen perusteena olevasta työeläkevakuutusmaksusta,

jolloin esimerkiksi työeläkevakuutusmaksun määräämiseen, laiminlyöntiasian selvittämiseen tai laiminlyöntimaksun määräämiseen kuluva aika ei vaikuttaisi mahdollisuuteen saada laiminlyöntimaksu perityksi.

186 §. *Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen.* Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyinen säännös laiminlyöntikorotuksesta korvattaisiin viittauksella laiminlyöntimaksua koskevaan 163 §:ään. Muutos liittyy 163 §:ään ehdotettuun muutokseen.

199 §. *Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja valvontaa varten.* Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen valvontaan liittyvistä tietojensaantioikeuksista. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että Eläketurvakeskuksella olisi myös tulorekisterin aikana oikeus saada vakuuttamisen valvontaa varten vastaavat tiedot Verohallinnolta kuin sillä on voimassa olevan pykälän perusteella oikeus saada.

Tulotietojärjestelmän arvioidaan vähentävän työnantajien tahattomia virheellisiä tai puutteellisia eläkevakuuttamista koskevia ilmoituksia. Tulorekisteri ei kuitenkaan kokonaan estä erilaisia tahallisia ja tahattomia vakuuttamisen ja siihen liittyvän ilmoittamisen laiminlyöntejä tai vajavaisten tai virheellisten tietojen ilmoittamista. Jotta erilaiset vakuuttamisen laiminlyöntejä esille nostavat vertailut työnantajan ja muun suorituksen maksajan ilmoittamien ansioiden ja vakuutustietojen suhteen olisivat mahdollisia, Eläketurvakeskuksella tulee olla oikeus saada joukkotietona tiedot suorituksen maksajista ja saajista tunniste- ja yhteystietoineen, tiedot suorituksen maksajan toimialasta, tiedot maksetun suorituksen lajista sekä tiedot työnantajasuorituksista. Nämä tiedot ovat sisällöltään samoja kuin ne tiedot, jotka Eläketurvakeskuksella on nyt voimassa olevan lain mukaan oikeus saada Verohallinnolta vuosi-ilmoitustietoina ja oma-aloitteisia veroja koskevin tietoina. Verohallinnolta ja tulorekisteristä saatavien tietojen avulla Eläketurvakeskus tulorekisterin aikana jatkaa nykymuotoista kattavaa valvontaa, joka osaltaan varmistaa niin eläketurvan karttumisen työntekijöille kuin työnantajien tasapuolisen kilpailuaseman. Joukkotiedolla tarkoitetaan ryhmää palkan tai muun vastaavan suorituksen maksajia, joita ei ole yksilöity yritys- tai yhteisötunnuksella tai muulla yksilöintitavalla. Tällainen tietojensaantioikeus on välttämätön tehokkaan valvonnan aikaansaamiseksi, koska millään muulla tavoin ei ole saatavissa tietoa niistä työnantajista, jotka ovat maksaneet palkkoja, mutta laiminlyöneet järjestää työntekijöilleen työeläketurvan.

Voimassa olevassa laissa säädetään Eläketurvakeskuksen oikeudesta saada vuosi- ja oma-aloitteisia veroja koskevilla ilmoituksilla annettavia tietoja. Kun tulorekisteri otetaan käyttöön, eivät työnantajat ja muut suorituksen maksajat enää toimita näitä ilmoituksia. Tämän vuoksi laista esitetään poistettavaksi maininta vuosi-ilmoituksista. Luovutettavien tietojen sisältö ei muutu nykyisestä. Pykälässä oleva käsite veroviranomainen muutettaisiin Verohallinnoksi, joka sisältää muun Verohallinnon lisäksi tulorekisterin toiminnasta vastaavan yksikön.

Eläketurvakeskuksen oikeutta saada tietoja ei voi rajata vain työnantajiin ja palkansaajiin, koska työskentelyn luonne ja vakuuttamisvelvollisuus selviävät usein vasta selvittelyn jälkeen. Tästä syystä laissa ehdotetaan käytettäväksi suorituksen maksaja -käsitettä työnantajakäsitteen sijaan. Suorituksen maksaja ja tulonsaaja on määritelty tulotietojärjestelmästä annetussa laissa.

Pykälän 2 momentista esitetään tarpeettomana poistettavaksi viittaus vahvistamattomiin veroihin, koska säännös kattaa sekä vahvistamattoman että vahvistetun verotuksen tiedot. Momenttiin esitetään lisättäväksi selvennys koskien pykälän perusteella Eläketurvakeskukselle luovutettavien tietojen käyttöä. Koska Eläketurvakeskuksen havaitsemat työeläkevakuuttamisen puutteet korjataan ja vakuutetaan eläkelaitoksen toimesta,

luovutetaan ne Verohallinnolta saadut tiedot, jotka johtavat vakuuttamisen korjauksiin, eläkelaitoksille.

Pykälässä tarkoitettu oikeus saada tietoja valvontaa varten, koskee osittain myös henkilötietoja, joiden käsittelyä säännellään tietosuoja-asetuksessa. Tässä pykälässä tarkoitettujen henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Pykälässä on säädetty, että käsiteltävien tietojen tulee olla välttämättömiä työnantajan lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden 186 §:n 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten. Lisäksi siinä on määritelty tarkasti ne tahot, joilta tietoja voidaan saada. Pykälässä säädetään myös Eläketurvakeskuksen oikeudesta yhdistellä tietoja sekä yhdistettyjen tietojen säilyttämisestä ja hävittämisestä. Muita kuin yhdistettyjä tietoja koskevat muut säilytysaikoja koskevat tämän lain ja tietosuoja-asetuksen säännökset. Pykälän säännöksissä on otettu huomioon eläketurvan järjestämisen yhteiskunnallisen merkitys ja se että, vakuuttamisen valvonta tulee voida toteuttaa riittävässä laajuudessa ja riittävän tehokkaasti siten, että valvonta turvaa osaltaan lain asianmukaista noudattamista.

206 §. *Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeudesta luovuttaa Valtiokonttorille tietoja 163 §:n mukaisen laiminlyöntimaksua koskevan asian ratkaisemista varten.

Pykälän 1 momenttiin ehdotettu säännös tietojen luovuttamisesta koskee osittain myös henkilötietoja, joiden käsittelyä säännellään yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Tässä pykälässä tarkoitettujen henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi ja erityisiä henkilötietoryhmiä koskevan käsittelyn osalta 9 artiklan 2 kohdan b alakohtaan eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn veloitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan jäsenvaltion lainsäädännössä. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohtaan perustuva henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevasta asianmukaisista suojoitoista. Tältä osin pykälässä on määritelty tarkasti ne tahot, joille tietoja voidaan luovuttaa. Lisäksi siinä on säädetty, että käsiteltävien tietojen tulee olla välttämättömiä tämän lain mukaisen laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan asian ratkaisemiseksi ja että tiedot tulee hävittää heti, kun niitä ei enää tarvita. Lainsäädäntö sisältää siten rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevat asianmukaiset suojoitimet.

1.2 Yrittäjän eläkelaki

102 §. *Maksamatta jääneiden työeläkevakuutusmaksujen vähentäminen eläkkeestä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisessä säännöksessä oleva maininta korotetusta työeläkevakuutusmaksusta poistettaisiin. Säännöstä sovellettaisiin jatkossa laiminlyöntimaksuun 122 §:ssä olevan viittaussäännöksen perusteella. Muutos liittyy 122 §:ään ehdotettuun muutokseen.

120 §. *Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisessä säännöksessä oleva maininta korotetusta työeläkevakuutusmaksusta poistettaisiin. Säännöstä sovellettaisiin jatkossa laiminlyöntimaksuun 122 §:ssä olevan viittaussäännöksen perusteella. Muutos liittyy 122 §:ään ehdotettuun muutokseen.

122 §. *Laiminlyöntimaksu.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin työntekijän eläkelain 163 §:ää ottaen kuitenkin huomioon alla olevat perustelut.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yrittäjän eläkelain mukaisen eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin hallinnollisista seuraamuksista, jos yrittäjä laiminlyö eläketurvan järjestämisen. Eläketurvan järjestämisen laiminlyönnistä seuraisi laiminlyöntimaksu, jos yrittäjä ei ole ottanut työeläkevakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien.

Laiminlyöntimaksun perusteena käytettäisiin laiminlyöntiajalta määrättyä työeläkevakuutusmaksua. Laiminlyöntiajalla tarkoitettaisiin aikaa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta siihen ajankohtaan asti, jona yrittäjä ottaa vakuutuksen tai päivää, jona Eläketurvakeskus antaa pakkovakuutus päätöksen. Koska laiminlyöntimaksun perusteena käytettäisiin laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksua, laiminlyöntiajaksi voitaisiin katsoa enintään aika, jolle yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus voidaan 111 §:n 2 momentin mukaisesti antaa ja siten työeläkevakuutusmaksu määrätä. Näin ollen laiminlyöntimaksu voitaisiin määrätä vain kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kolmelta kalenterivuodelta.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkelaitos voisi jättää laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen tekemättä muun muassa silloin, jos yrittäjä olisi toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Työntekijän eläkelain perusteluissa mainittujen esimerkkien lisäksi eläkelaitos voisi jättää hakemuksen tekemättä silloin, jos yrittäjä on ottanut yrittäjän eläkelain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen ja yrittäjätoiminta laajenee myöhemmin niin, että se tulee yrittäjän eläkelain mukaisen pakollisen vakuutuksen piiriin.

Pykälän 3 momentin toisen virkkeen mukaan Valtiokonttori jättäisi laiminlyöntimaksun kokonaan tai osittain määräämättä, jos laiminlyönti ei olisi tahallinen ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työtulo huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta. Työntekijän eläkelain perusteluissa mainittujen esimerkkien lisäksi Valtiokonttori voisi jättää laiminlyöntimaksun määräämättä silloin, jos yrittäjän eläkelain piiriin kuuluvan yrittäjätoiminnan alkamisajankohta on tulkinnanvarainen yrittäjätoiminnan vähäisyyden tai sen luonteen vuoksi.

Pykälän 4 momentin mukaan laiminlyöntimaksuun ja sitä koskevaan Valtiokonttorin päätökseen sovellettaisiin momentissa mainittuja säännöksiä. Sovellettavaksi tulisivat 95 §:n 3 momentti päätöksen tiedoksiannosta, 102 §:n 1 momentti maksamatta jääneiden työeläkevakuutusmaksujen vähentämisestä eläkkeestä, 118 § 1 momentti yrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta, 120 § työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta ja perinnän keskeyttämisestä, 123 § työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta, 124 § muutoksen hakemisesta, 126 § muutoksenhakuajasta, 127 § maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta, 128 § valituskirjelmän jättämisestä, 129 § päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä, 130 § valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle, 131 § muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta, 132 §:n 2 momentti päätöksen täytäntöönpanosta ja 136 § lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Pykälän 4 momentin perusteella yrittäjän eläkelain 118 §:n 2 momentissa säädetty toissijainen vastuu yrittäjälle määrätystä henkilökohtaisesta työeläkevakuutusmaksusta ei koskisi laiminlyöntimaksua, koska sen osalta on kyseessä henkilökohtainen hallinnollinen seuraamus eikä työeläkevakuutusmaksu.

143 §. *Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen.* Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyinen säännös laiminlyöntikorotuksesta korvattaisiin viittauksella laiminlyöntimaksua koskevaan 122 §:ään. Muutos liittyy 122 §:ään ehdotettuun muutokseen.

151 §. *Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitoksen oikeus saada tietoja valvontaa varten.* Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä käytetty termistö ja muotoilu olisivat yhtenevät TyEL:n 199 §:än esitettyjen, tulotietojärjestelmää koskevan lain voimaantuloon liittyvien, muutosten kanssa. Pykälän perusteella luovutettavien tietojen sisältö tai käyttö ei muuttuisi nykyisestä.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi viittaus vahvistamattomiin veroihin. Momenttiin esitetään lisättäväksi selvennys koskien pykälän perusteella Eläketurvakeskukselle luovutettavien tietojen käyttöä. Koska Eläketurvakeskuksen havaitsemat työeläkevakuuttamisen puutteet korjataan ja vakuutetaan eläkelaitoksen toimesta, luovutetaan ne Verohallinnolta saadut tiedot, jotka johtavat vakuuttamisen korjauksiin, eläkelaitoksille.

Pykälässä tarkoitettu oikeus saada tietoja valvontaa varten, koskee osittain myös henkilötietoja, joiden käsittelyä säännellään tietosuojasetuksessa. Tässä pykälässä tarkoitettujen henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Pykälässä on säädetty, että käsiteltävien tietojen tulee olla välttämättömiä 143 §:n 1 momentissa sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Lisäksi siinä on määritelty tarkasti ne tahot, joilta tietoja voidaan saada. Pykälässä säädetään myös Eläketurvakeskuksen oikeudesta yhdistellä tietoja sekä yhdistettyjen tietojen säilyttämisestä ja hävittämisestä. Muita kuin yhdistettyjä tietoja koskevat muut säilytysaikoja koskevat tämän lain ja tietosuojasetuksen säännökset. Pykälän säännöksissä on otettu huomioon eläketurvan järjestämisen yhteiskunnallisen merkitys ja se että, vakuuttamisen valvonta tulee voida toteuttaa riittävässä laajuudessa ja riittävän tehokkaasti siten, että valvonta turvaa osaltaan lain asianmukaista noudattamista.

1.3 Maatalousyrittäjän eläkelaki

9 a §. *Apurahansaajaa koskevat säännökset.* Pykälän 2 momentin 2 kohdan maininta laiminlyöntikorotuksesta ehdotetaan muutettavaksi laiminlyöntimaksuksi. Muutos liittyy 24 §:ään ehdotettuun muutokseen.

12 §. *Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen.* Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maatalousyrittäjä olisi velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun nykyisen korotetun työeläkevakuutusmaksun sijaan siten kuin tämän lain 24 §:ssä säädetään. Muutos liittyy 24 §:ään ehdotettuun muutokseen.

23 §. *Ryhmähenkivakuutusmaksu.* Pykälän kolme momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksestä poistettaisiin viittaukset laiminlyöntimaksua koskevaan 24 §:ään. Ryhmähenkivakuutusmaksuun ei siten sovellettaisi laiminlyöntimaksua koskevaa säännöstä missään tilanteessa. Muutos liittyy 24 §:ään ehdotettuun muutokseen.

24 §. *Laiminlyöntimaksu.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin työntekijän eläkelain 163 §:ää ottaen kuitenkin huomioon alla olevat perustelut.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen eläketurvan järjestämisen laiminlyönnin hallinnollisista seuraamuksista, jos maatalousyrittäjä laiminlyö eläketurvan järjestämisen. Eläketurvan järjestämisen laiminlyönnistä seuraisi laiminlyöntimaksu, jos maatalousyrittäjäyrittäjä ei ole ottanut työeläkevakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien.

Laiminlyöntimaksun perusteena käytettäisiin laiminlyöntiajalta määrättyä työeläkevakuutusmaksua. Laiminlyöntiajalla tarkoitettaisiin aikaa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta siihen ajankohtaan asti, jona maatalousyrittäjä itse hakee vakuutusta tai päivää, jona pakkovakuutus päätös annetaan Melan toimesta. Koska laiminlyöntimaksun perusteena käytettäisiin laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksua, laiminlyöntiajaksi voitaisiin katsoa enintään aika, jolle maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus voidaan 10 §:n 2 momentin mukaisesti antaa ja siten työeläkevakuutusmaksu määrätä. Näin ollen laiminlyöntimaksu voitaisiin määrätä vain kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kolmelta kalenterivuodelta.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkelaitos voisi jättää laiminlyöntimaksua koskevan hakemuksen tekemättä muun muassa silloin, jos maatalousyrittäjä olisi toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Työntekijän eläkelain perusteluissa mainittujen esimerkkien lisäksi eläkelaitos voisi jättää hakemuksen tekemättä silloin, jos maatalousyrittäjä on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vapaaehtoisen vakuutuksen ja maatalousyrittäjätoiminta laajenee myöhemmin niin, että se tulee maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen pakollisen vakuutuksen piiriin.

Pykälän 3 momentin toisen virkkeen mukaan Valtiokonttori jättäisi laiminlyöntimaksun kokonaan tai osittain määräämättä, jos laiminlyönti ei olisi tahallinen ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työtulo huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta. Työntekijän eläkelain perusteluissa mainittujen esimerkkien lisäksi Valtiokonttori voisi jättää laiminlyöntimaksun määräämättä silloin, jos maatalousyrittäjän eläkelain piiriin kuuluvan maatalousyrittäjätoiminnan alkamisajankohta on tulkinnanvarainen maatalousyrittäjätoiminnan vähäisyyden tai sen luonteen vuoksi. Erityisesti kuolinpesätilanteissa ajankohta, josta lukien kuolinpesän lukuun työskentelevän henkilön tulee ottaa itselleen työeläkevakuutus, on usein tulkinnanvarainen. Nykyisen soveltamiskäytännön mukaan laiminlyöntikorotusta ei ole yleensä määrätty, jos kuolinpesän lukuun työskentelevän henkilön työeläkevakuutus on otettu vuoden kuluessa maatalousyrittäjän kuolemasta.

Pykälän 4 momentin mukaan laiminlyöntimaksuun ja sitä koskevaan Valtiokonttorin päätökseen sovellettaisiin momentissa mainittuja säännöksiä. Sovellettavaksi tulisivat 90 §:n 3 momentti päätöksen tiedoksiannosta, 25 § työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta, 26 §:n 1 momentti maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta, 27 § työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttämisestä, 28 § työeläkevakuutusmaksun ulosotto-kelpoisuudesta, 103 § muutoksen hakemisesta, 105 § muutoksenhakuajasta, 106 § maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta, 107 § valituskirjelmän jättämisestä, 108 § päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä, 109 § väliaikaisesta päätöksestä, 110 § muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta, 111 §:n 2 momentti päätöksen täytäntöönpanosta ja 113 § lainvoimaisen päätöksen poistamisesta.

Pykälän 4 momentin perusteella maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 ja 3 momentissa säädetty toissijainen vastuu maatalousyrittäjälle määrätystä henkilökohtaisesta työeläke-

vakuutusmaksusta ei koskisi laiminlyöntimaksua, koska sen osalta on kyseessä henkilökohtainen hallinnollinen seuraamus eikä työeläkevakuutusmaksu.

28 §. *Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisessä säännöksessä oleva maininta korotetusta työeläkevakuutusmaksusta poistettaisiin. Säännöstä sovellettaisiin jatkossa laiminlyöntimaksuun 24 §:ssä olevan viittaussäännöksen perusteella. Muutos liittyy 24 §:ään ehdotettuun muutokseen.

97 §. *Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksun vähentäminen eläkkeestä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisessä säännöksessä mainittu korotettu työeläkevakuutusmaksu ja maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksun korotus korvattaisiin termillä laiminlyöntimaksu. Muutos liittyy 24 §:ään ehdotettuun muutokseen. Lisäksi momenttiin kirjattaisiin nykyistä soveltamiskäytäntöä vastaava säännös, jonka mukaan eläkkeestä ei voida vähentää sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta tämän lain 26 §:n 2 momentin nojalla. Säännös vastaisi maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 112 ja 113 §:en vastaavia säännöksiä.

143 §. *Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, joka vastaa asiasisällöltään TyEL:n 199 §:n 4 momenttia ja YEL:n 151 §:n 5 momenttia. Momentin mukaan pykälässä tarkoitettuja tietoja saisi hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti ilman sen henkilön suostumusta, jota tiedot koskevat. Tämän lain toimeenpanoa ja vakuuttamisen valvontaa, samoin kuin esim. TyEL:n ja YEL:n toimeenpanoa ja valvontaa, toteutetaan pääasiassa erilaisia sähköisiä menetelmiä hyödyntäen. Jatkossa osa tarvittavista tiedoista saadaan tulorekisteriin tallennetusta tietoaineistosta, jota hyödynnetään teknisen käyttöyhteyden avulla tulotietojärjestelmästä annetun lain 1 §:n mukaisesti. Teknisen käyttöyhteyden hyödyntäminen olisi kuitenkin tarpeen lain toimeenpanossa ja vakuuttamisen valvonnassa myös muiden rekistereiden ja tietoaineistojen osalta, minkä vuoksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi edellä mainittuja TyEL:n ja YEL:n säännöksiä vastaava teknisen käyttöyhteyden mahdollistava säännös.

Perustuslain 10 § turvaa yksityisyyden suojan perusoikeutena jokaiselle. Pykälän mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut lailla säätämisen vaatimuksen ulottuvan myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 12/2002 vp, s. 5). Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 29 § mahdollistaa teknisestä käyttöyhteydestä säätämisen siten, että salassa pidettäviä tietoja voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Asiaa koskeva säännös voi olla joko tietoja luovuttavaa tai niitä saavaa tahoja koskevassa lainsäädännössä. Tietojenantovelvollisuuden ja -oikeuden sisältö on sama siitä riippumatta, luovutetaanko tiedot perinteisesti paperilla, tietoturvallisen sähköpostiyhteyden kautta tai teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietojenluovutustapa on lainmukainen, kun siinä pystytään luovuttamaan vain säännöksessä määritellyt tiedot tietoturvallisesti. Toimintaa tehostettaessa pitää huolehtia myös siitä, että kansalaisten perusoikeuksia ei loukata. Yksityiselämän suoja on perustuslain 10 §:ssä taattu perusoikeus. Teknisen käyttöyhteyden avaaminen edellyttää siten asiaa koskevan lainsäädännön lisäksi sitä, että tiedot ovat haettavissa rekisteristä niin, että tiedon vastaanottaja saa vain ne tiedot, joihin sillä on oikeus. Myös tietojen suojauksesta ja tietoturvallisuudesta sekä tietojen lainmukaisen käsittelyn valvonnasta tulee huolehtia asianmukaisesti.

1.4 Merimieseläkelaki

13 §. *Vanhuuseläkkeen alkaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 13 §:ää. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyisi uudeksi 5 momentiksi.

79 §. *Maksuperiaate ja työansion kohdentaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 71 §:ää siten, että voimassa olevassa pykälässä mainittu kalenterivuosi muutettaisiin kalenterikuukaudeksi.

MEL:n mukaisessa työansion jaksottamisessa huomioitaisiin edelleen tuloverotuksessa sovellettavia merityötulon jaksottamisperiaatteita. Merityötulo on verotuskäytännön mukaan sen vuoden tuloa, jona se on maksettu tai merkitty tilille riippumatta siitä, minkä kalenterivuoden aikana palkka on ansaittu tai miltä ajalta se on kertynyt. Palkka katsotaan kuitenkin maksetuksi sinä päivänä, jona se on palkansaajan nostettavissa. Merityösopimuslain (756/2011) säännösten mukaan merimiehellä on oikeus nostaa ansaitsemaansa palkkaa palkkajakson aikana, viimeistään palkkajakson viimeisenä päivänä, ellei toisin ole sovittu. Jos merityötulon maksaja käyttää palkkajaksona kalenterikuukautta, merimiehellä on oikeus nostaa palkkansa viimeistään kuukauden viimeisenä päivänä. Tietyn kuukauden työansioksi katsotaan näin ollen myös se palkka, joka on nostettavissa kuukauden viimeisenä päivänä, vaikka palkansaaja ei sitä nostaisikaan ja vaikka palkan lopullinen laskenta ja maksatus tapahtuisivatkin käytännön syistä vasta seuraavan kuukauden aikana. Edellä olevan vuoksi maksuperiaatteen soveltamisesta MEL:n piiriin kuuluvissa työsuhteissa säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Siinä todettaisiin, että työansio katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on merimiehen nostettavissa.

Jos maksuperiaatteen noudattaminen kuitenkin vääristäisi eläkkeen määrää, työansio voitaisiin katsoa sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on ansaittu. Eläkkeen määrän vääristymisellä tarkoitettaisiin olennaista eroa eläkkeen määrässä. Pykälän sanamuodon muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä vakiintunutta oikeus- ja soveltamiskäytäntöä siitä, minkälaisen ansion katsotaan vääristävän eläkkeen määrää nykyisin.

Pykälässä on TyEL:n 71 §:stä poikkeavasti säädetty valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä maksuperiaatteen soveltamisesta. Poikkeus johtuu edellä kerrotusta merityötulon poikkeuksellisesta luonteesta ja sen verotuskäytännössä omaksutusta erilaisesta kohdentamistavasta.

138 §. *Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva.* Pykälään ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 141 §:ää. Pykälässä säädettäisiin, että työnantajan on järjestettävä työntekijöidensä eläketurva viimeistään työansion maksamisen jälkeen ja ennen työansion ilmoittamista tulorekisteriin. MEL:ssa ei ole vakuutettavien ansioiden osalta euomääräistä alarajaa.

139 §. *Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten tehtävät ilmoitukset.* Pykälään ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 144 §:ää. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininnat eläkejärjestelynumerosta sekä muista tunnistetiedoista. Eläkejärjestelynumeron perusteella tulorekisteriin talletetut tiedot välittyvät oikealle eläkelaitokselle. Eläkejärjestelynumero on sama kuin työeläkelaitoksen vakuutusnumero. Muita työntekijän tunnistetietoja tarvitaan silloin, jos työntekijällä ei ole henkilötunnusta. Muilla tunnistetiedoilla tarkoitetaan tällöin nimeä, syntymäaikaa ja sukupuolta.

Työnantajalla säilyisi edelleen velvollisuus ilmoittaa tiedot Merimieseläkekassalle, mutta jatkossa tiedot tulisivat Merimieseläkekassalle tulorekisterin kautta. Tulotietojärjestelmästä annetun 2 §:n mukaan poiketen siitä mitä muualla laissa säädetään, tietojen antamisessa noudatetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain 10 ja 11 §:ää. Tiedot tulee siten ilmoittaa tulorekisteriin pääsääntöisesti sähköisesti viiden päivän kuluessa suorituksen maksupäivästä. Jos tietoja ei ole saatavilla tulorekisteristä, Merimieseläkekassa voi asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi pyytää suorituksen maksajalta täydentäviä tietoja ja muita selvityksiä muun muassa MEL:n 215 §:n nojalla.

142 a §. Pykälä on uusi ja siinä ehdotetaan säädettäväksi eläkevakuutusmaksun määrittämisestä arvion perusteella vastaavin perustein kuin TyEL:n 152 §:n 6 momentissa.

MEL:n mukaisen vakuutusmaksun maksaminen tapahtuu myös tulorekisteriaikana siten, että työnantaja tekee sähköisesti Merimieseläkekassalle lain 142 §:n 2 momentissa mainitun tilityksen, joka sisältää aluskohtaiset tiedot palkkojen yhteismäärästä, työntekijöiden MEL-vakuutusmaksujen yhteismäärästä ja työnantajan MEL-vakuutusmaksun määrästä. Tehtyään tilityksen työnantaja saa Merimieseläkekassan järjestelmästä maksamiseen tarvittavat tiedot ja maksaa MEL-vakuutusmaksun. Maksetut MEL-vakuutusmaksut täsmätään kalenterikuukausi- ja vuosikohtaisesti Arek:iin ilmoitettuihin palkkoihin.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) perusteella Merimieseläkekassa on velvollinen ilmoittamaan puolivuositain merenkulun tuen nostamista varten Liikennevirastolle aluksittain tiedot palkkojen yhteismäärästä ja työnantajan MEL-vakuutusmaksun yhteismäärästä.

Merimieseläkekassa ei tee sopimuksia MEL:n piiriin kuuluvien työnantajien kanssa vaan MEL:n piiriin kuuluvassa aluksessa tehty työ kuuluu MEL:n piiriin suoraan lain nojalla.

147 §. *Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL 159 §:ää.

151 §. *Laiminlyöntimaksu.* Pykälään ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 163 §:ää.

224 a §. *Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettava aika.* Pykälän 1 momentissa säädetään MEL:n mukaista palveluaikaa laskettaessa huomioon otettavista päivistä. Palveluaikaa käytetään määriteltäessä työntekijän mahdollista alinta vanhuuseläkeikää alemmaa ansaittua alennettua eläkeikää. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain mukaista palveluaikaa laskettaessa otettaisiin huomioon 78 §:ssä tarkoitettu saman kalenterikuukauden aikana maksetusta palkasta yksi päivä jokaisen 40 euron (vuoden 2004 tasossa) ylittävältä osalta siten, että kalenterikuukaudelta huomioidaan enintään 30 päivää. Ehdotettu muutos ei täysin vastaa nykyistä säännöstä palveluaikojen laskemisesta. Koska työnantaja ei enää tulorekisterin käyttöönoton myötä ilmoita voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädettyjä päiviä, palveluaikaa ei kuitenkaan voida enää laskea kyseisten päivien mukaan. Näin ollen pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että palveluaika määräytyisi työntekijälle maksettujen palkkojen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan palveluaikaa laskettaessa huomioon otettavat päivät muunnetaan kuukausiksi siten kuin MEL 224 §:ssä säädetään eli jakamalla päivien lukumäärä luvulla 30.

1.5 Laki merimieseläkelain voimaannpanosta

33 §. Pykälässä säädetään siitä, mitä lainkohtia soveltaen MEL:n mukainen palveluaika kulloinkin on määräytynyt. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, mitä lainkohtia soveltaen merimieseläkelain mukainen palveluaika on määräytynyt vuosina 2007—2018. Vuosia 2007—2015 koskeva täsmennys liittyy 2016 alusta voimaantulleeseen uudistukseen, jossa silloisen MEL:n 9 §:n sääntely siirrettiin 224 a §:ään.

1.6 Julkisten alojen eläkelaki

16 §. *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä.* Pykälässä säädetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 16 § 1 momentti.

58 §. *Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi.* Pykälässä säädetään työuraeläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 53 h § 1 momentti.

81 §. *Eläkkeen karttuminen.* Pykälässä säädetään eläkkeen karttumisesta. Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaavin perustein kuin TyEL:n 65 § 1 momentti.

153 §. *Julkisen työnantajan velvollisuus antaa tietoja.* Pykälän 1 momentissa säädetään tiedoista, jotka JuEL:n mukainen työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininnat työnantajan tunnistetiedoista ja eläkejärjestelynumerosta sekä työntekijöiden muista tunnistetiedoista vastaavin perustein kuin ehdotettuun TyEL:n 144 §:ään. Kevalle ilmoitettavista tiedoista ehdotetaan poistettavaksi palvelusaikojen keskeytyksiä koskevat tiedot, koska eläkelainsäädännön muutosten myötä tiedot palvelussuhteiden keskeytyksistä eivät enää ole välttämättömiä eläkeoikeuden päättelyn tai eläkkeen määrän laskemisen kannalta, eikä työnantaja ilmoita näitä tietoja tulorekisteriin. Tiedot palvelussuhteiden alkamis- ja päättymisajankohdista saadaan jatkossakin tulorekisterin kautta.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan Keva voi määrätä maksuosuuden suoritettavaksi korotettuna, jos työnantaja ei ilmoita tietoja määräajassa. Tämä julkisen työnantajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska jatkossa tulorekisteriin tehtävän ilmoituksen myöhästymisen ja ilmoituksen laiminlyönnin hallinnollisista seuraamuksista säädetään tulorekisterilaissa, verotusmenettelystä annetussa laissa ja oma-aloitteisten verojen menettelystä annetussa laissa. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevat hallinnolliset seuraamukset määrää jatkossa Verohallinto.

Tulorekisterin käyttöönoton myötä työnantaja ilmoittaisi 1 momentissa mainitut tiedot tulorekisteriin ja Keva saisi tiedot tulorekisteristä siten kuin tulotietojärjestelmästä annetussa laissa säädetään. Tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 §:n mukaan suorituksen maksaja ei ole velvollinen antamaan tulorekisteriin talletettuja tietoja tiedon käyttäjille muutoin kuin mainitussa laissa säädetyllä tavalla. Tiedot tulee siten ilmoittaa tulorekisteriin pääsääntöisesti sähköisesti viiden päivän kuluessa suorituksen maksupäivästä. Kevalla on oikeus asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi pyytää suorituksen maksajalta tulorekisteristä puuttuvia tietoja tai tulorekisterin tietoja täydentäviä selvityksiä muun muassa JuEL:n 151 §:n nojalla.

Pykälän 1 ja 5 momentista poistettaisiin säännökset, joilla valtuutetaan Keva antamaan tarkempia määräyksiä tietojen antamisesta, koska tietojen antamisesta säädettäisiin jatkossa tulotietojärjestelmästä annetussa laissa.

1.7 Työtapaturma- ja ammattitautilaki

58 §. *Päiväraha ensimmäiseltä 28 päivältä.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan täsmällisemmin sen sisältöä. Pykälän 1 momentti koskee sairausajan palkan perusteella määräytyvää päivärahaa ja 2 momentti muuhun kuin sairausajan palkkaan perustuvaa päivärahaa ensimmäiseltä 28 päivältä vahinkopäivän jälkeen. Pykälän mukaisista päivärahoista noin 30 % perustuu edeltävä 28 päivän työansioihin, muissa tapauksissa päiväraha on sairausajanpalkan suuruinen. Osassa tapauksia sairausajan palkkaa on maksettu vain osa täydestä palkasta. Näissäkin tapauksissa työnantajan maksama osuus maksetaan työnantajalle, sen ylimenevä osuus työntekijälle.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vahinkopäivänä voimassa olleiden työsuhteiden työansiot voitaisiin hakea tulorekisteristä. Tilanteet, jolloin käytetään muuta kuin sairausajan palkkaa päivärahan perusteena, säilyisivät ennallaan. Pykälässä luovuttaisiin vahinkopäivää edeltävän 28 päivän jaksosta, koska tulorekisterissä työansiot ovat palkanmaksukausittain eikä ansioita voida hakea päivän tarkkuudella. Tämä ei tosiasiaa aiheuttaisi suurta muutosta nykytilaan, koska käytännössä useimmissa tapauksissa työnantaja laskee 28 päivän ansion palkanmaksukauden ansioiden perusteella. Palkanmaksukausista johtuen nykyinenkin 28 päivän ansio on siten laskennallinen useimmissa tapauksissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Momentin mukaan päivärahan laskennassa käytettäväksi työansioiksi määriteltäisiin se yhden tai useamman täyden palkanmaksukauden työansio, joka lähinnä vastaisi nykyistä 28 päivän jaksoa. Tarkasteltavaan ajanjaksoon sisältyisi yksi kuukauden mittainen palkanmaksukausi tai vähintään kaksi kahden viikon mittaista palkanmaksukautta. Säännöksen sanamuodossa on otettava huomioon myös muut mahdolliset palkanmaksukausien pituudet. Tarkasteltavat kahden viikon palkanmaksukaudet rajautuisivat ehdotuksessa kahteen eli 28 päivään.

Pääsääntöisesti käytettävä palkanmaksukausi olisi käytännössä vahinkopäivää edeltävä kalenterikuukausi tai kaksi kahden viikon palkanmaksukautta. Jos palkanmaksukausia on enemmän kuin kaksi, otettaisiin huomioon ne täydet palkanmaksukaudet, joiden kesto joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Näin saatu työansio jaettaisiin palkanmaksukauteen sisältyvien päivien lukumäärällä. Lyhyen ajan päivärahan tarkoitus on vastata vahinkotapahtumahetken ansiotasoa. Tältä kannalta ei korvaustasossa synny olennaista eroa sen perusteella, tarkastellaanko tarkalleen vahinkopäivästä taaksepäin 28 päivän ansiota tai enintään edeltävän kalenterikuukauden alkuun ulottuva palkanmaksukautta.

183 §. *Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen.* Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus 124 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään korvausta koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta. Ehdotettu täsmennys vastaa nykyistä käytäntöä.

184 §. *Vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan omavastuu.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus 124 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään korvausta koskevan päätöksen tiedoksiantamisesta. Ehdotettu täsmennys vastaa nykyistä käytäntöä.

260 §. *Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten.* Pykälässä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiön valvontaan liittyvistä tietojensaantioikeuksista. Pykälä on pääosin saman sisältöinen kuin TyEL:n 199 § ja siihen ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin TyEL:n 199 §:ään, jotta Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöillä olisi myös tulorekisterin aikana oikeus saada vakuuttamisen valvontaa varten vastaavat tiedot Verohallinnolta kuin sillä on voimassa olevan pykälän perusteella oikeus saada. Säännös poikkeaisi TyEL:n 199 §:stä siltä osin, että

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöillä olisi oikeus saada myös työeläkevakuutusta ja työttömyysvakuutusta koskevat tiedot.

1.8 Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki

107 §. *Maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen ja laiminlyöntimaksu.* Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainitaan laiminlyöntimaksu tapaturmavakuutusmaksun korotuksen sijaan.

Pykälään tehtäisiin laiminlyöntimaksusta johtuvat muutokset. Mikäli tämän lain mukaisen vakuutusturvan ottaminen olisi laiminlyöty, noudatettaisiin MYEL:n 24 §:n 1—3 momentin ja 5 momentin säännöksiä laiminlyöntimaksun määräämisestä. Laiminlyöntimaksun määräisi Valtiokonttori edellä mainituissa lainkohdissa määrätyillä perusteilla. Nykyisen soveltamiskäytännön mukaan laiminlyönnin johdosta määrätyt maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset vakuutusmaksun korotukset ovat määräytyneet laiminlyöntiajan ja korotusprosenttien suhteen vastaavalla tavalla kuin maatalousyrittäjän eläkelain perusteella määrätyt korotukset ja ne on määrätty yhdellä ja samalla vakuutus päätöksellä. Maatalousyrittäjän eläkelain mukaisella työeläkevakuutus päätöksellä vahvistetaan samalla myös työtapaturma- ja ammattitautivakuutus ilman eri hakemusta. Mahdollinen tämän lain mukainen pakkovakuutus päätös annetaan myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaisella työeläkevakuutus päätöksellä. Kun maatalousyrittäjän eläkelain mukainen eläketurva on laiminlyöty, on samalla laiminlyöty myös tämän lain mukainen vakuutusturva, koska pakollista maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista vakuutusta ei vahvisteta erillään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta pakollisesta työeläkevakuutuksesta. Edellä mainituista seikoista johtuen Valtiokonttorin olisi käsiteltävä yhdessä MYEL:n 24 §:n mukainen ja tämän pykälän mukainen laiminlyöntimaksuasia ja arvioitava laiminlyöntimaksun määrääminen mainitussa pykälässä säädetyin kriteerein ja mainittua lainkohtaa koskevien perustelujen mukaisesti arvioiden.

Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu olisi maksuunpantava viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Laiminlyöntimaksu olisi perittävä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimesta maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa tai oikeus sen saamiseen vanhentuisi.

Laiminlyöntimaksuun sovellettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain säännöksiä vakuutusmaksun viivästyskorotuksesta, perinnän keskeyttämisestä ja vakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta sekä maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä vastuusta työeläkevakuutusmaksusta. Muutoksenhaku määräytyisi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain säännösten perusteella, mutta pykälässä mainitut säännökset vastaisivat asiasisällöltään maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:n 4 momentissa mainittuja säännöksiä. Koska maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:n mukaiseen laiminlyöntimaksuun ja tämän lain 107 §:n mukaiseen laiminlyöntimaksuun noudatettaisiin eri muutoksenhakusäännöksiä, Valtiokonttorin olisi laiminlyöntimaksu päätöksen antamisen yhteydessä annettava erilliset muutoksenhakuohjaukset maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:n ja tämän pykälän mukaisen laiminlyöntimaksun osalta. Laiminlyöntimaksua koskeva päätös annettaisiin tiedoksi työtapaturma- ja ammattitautilain 124 §:n 1 momentin mukaisesti.

112 §. *Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksujen vähentäminen korvauksesta.* Pykälään otsikkoon lisättäisiin maininta laiminlyöntimaksuista. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa oleva vakuutusmaksun korotus muutettaisiin laiminlyöntimaksuksi. Pykälän 3 momentista poistettaisiin maininta vakuutusmaksujen korotuksesta.

113 §. *Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksujen vähentäminen työeläkkeestä.* Pykälän otsikkoon lisättäisiin maininta laiminlyöntimaksuista. Pykälässä oleva maininta vakuutusmaksun korotuksesta muutettaisiin laiminlyöntimaksuksi.

1.9 Rikoslaki

29 luku Rikoksista julkista taloutta vastaan

4 a §. *Työeläkevakuutusmaksupetos.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tulotietojärjestelmän käyttöönnotosta sekä työeläkelakeihin ehdotetuista ilmoitusvelvollisuuden ja eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevista muutoksista johtuvat muutokset. Muutoin säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa pykälää, jota koskeva säännös ja perustelut sisältyvät hallituksen esitykseen HE 120/2016 vp.

Pykälän 1 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta TyEL 144 §:n nojalla annetusta asetuksesta, koska momentissa tarkoitettu asetuksenantovaltuus ehdotetaan kumottavaksi. Nykyisin TyEL 144 §:n nojalla annetut säännökset sisältyvät työntekijän eläkelain täytäntöönpanosta annettuun valtioneuvoston asetukseen (874/2006) ja niissä säädetään ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseen liittyvistä määräajoista. Tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaan palkkatiedot ilmoitetaan tulorekisteriviranomaiselle ja ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseen liittyvistä määräajoista säädetään viimeksi mainitun lain 12 §:ssä. Esityksessä työeläkelaeista ehdotetaan poistettavaksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevat säännökset, mutta tämä muutos ei vaikuta työeläkevakuutusmaksupetosta koskevaan tunnusmerkistöön, koska kyseisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on jatkossakin sanktioitu. Jatkossa ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen laiminlyöntiin liittyvän myöhästymismaksu -nimisen hallinnollisen sanktion määrää Verohallinto.

Pykälän 2 momentin toimenpiteistä luopumista koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa toimenpiteistä luopumisesta säädettäisiin sekä työeläkevakuutusmaksupetoksen että tapaturmavakuutusmaksupetoksen osalta 29 luvun 12 §:n 1 momentissa.

12 §. *Laiminlyöntimaksun suhde työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksupetokseen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tulotietojärjestelmän käyttöönnotosta sekä työeläkelakeihin ehdotetuista ilmoitusvelvollisuuden ja eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiä koskevista muutoksista johtuvat muutokset. Pykälään lisättäisiin viittaukset tulotietojärjestelmästä annetun lain 22 §:ssä tarkoitettuun myöhästymismaksuun, työeläkelakeihin ehdotettavaan laiminlyöntimaksuun sekä työeläkevakuutusmaksupetosta koskevaan 29 luvun 4 a ja 4 b §:ään. Muutoin säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa pykälää, jota koskeva säännös ja perustelut sisältyvät hallituksen esitykseen HE 277/2014 vp.

Pykälän 1 momentin mukaan työeläkevakuutusmaksupetosta ja tapaturmavakuutusmaksupetosta koskevassa asiassa voitaisiin jättää rikosilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos laiminlyöntimaksun tai myöhästymismaksun harkittaisiin olevan riittävä seuraamus. Asiaa arvioitaessa olisi otettava huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän vakuutusmaksua vastaavan maksun määrä, laiminlyöntimaksun suuruus sekä työnantajalle tai tämän edustajalle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset. Säännöstä sovellettaessa lähtökohtana tulisi olla, että tapaukset, joissa odotettavissa on vankeusrangaistus, käsitellään aina tuomioistuimessa. Lievemmissäkin tapauksissa asiassa tulisi saada tuomioistuimen ratkaisu, jos teko on toistuva, se liittyy laajempaan rikoskokonaisuuteen tai siihen liittyy liiketoimintakieltovaatimus.

Pykälän 2 momentissa on ilmaistu varsinainen ne bis in idem -kielto. Sen mukaan työeläkevakuutusmaksupetosta ja törkeää työeläkevakuutusmaksupetosta sekä tapaturmavakuutusmaksupetosta koskevassa asiassa syytettyä ei voitaisi nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty laiminlyöntimaksu.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

TyEL:n 144 §:n 1 momentin ja 147 §:n 2 momentin asetuksenantovaltuudet on ehdotettu kumottavaksi, jolloin TyEL:n täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (874/2006) 3 §, 4 § ja 6 §:n 2—4 momentti kumoutuisivat ilman eri säännöstä. Kumoutuvat säännökset sisältävät tulorekisterin käyttöönoton jälkeen tarpeettomia säännöksiä työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta.

MEL:n 79 §:ssä säädetään valtuudesta antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä maksuperiaatteen määräytymisestä. MEL:n täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1408/2006) 1 §:ssä on MEL:n 79 §:n muutokseen liittyen tarpeen säätää siitä, että MEL:n piiriin kuuluvissa työsuhteissa työansio katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on merimiehen nostettavissa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan päiväraha 28 päivää vahinkotapahtuman jälkeen ja tapaturmaeläke määräytyvät vuosityöansion perusteella. Vuosityöansion määrittämisessä lasketaan vahingoittuneen työansio vahinkotapahtumaa edeltävän vuoden ajalta. Työtapaturma- ja ammattitautilain sanamuoto ei edellytä työansioiden huomioon ottamista päivän tarkkuudella vahinkotapahtumasta taaksepäin. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vuosityöansion määrittämisestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1466/2015) säädetään kuitenkin, että vuosityöansiolaskelmassa otetaan huomioon työansiot vahinkopäivää edeltävästä päivästä vuoden ajalta taaksepäin. Jotta tulorekisteriä voitaisiin hyödyntää vuosityöansiota määritettäessä, mainittua asetusta olisi muutettava niin, että työansiot otetaan huomioon palkanmaksukausittaisina. Sen vuoksi edellä mainitun asetuksen 1 §:ää on tarpeen muuttaa siten, että siinä säädetty tarkastelujakso kytkettäisiin täysiin palkanmaksukausiin mahdollisimman lähelle nykyistä yhden vuoden jaksoa. Muutos mahdollistaisi tulorekisterin palkanmaksukausittaisten tietojen hyödyntämisen. Ajanjakso ei olisi täsmällisesti vuosi vaan laskennassa otettaisiin huomioon vahinkopäivää edeltävän vuoden aikaan sisältyvät palkanmaksukaudet. Eroa päivän tarkkuudella tehtävään laskentaan olisi enintään vajaa yksi kuukausi, minkä ei voi arvioida johtavan merkitykselliseen eroon vuosityöansion määrittämisessä verrattuna nykytilaan.

TyEL:n 163 §:ssä ja sitä vastaavissa muissa laiminlyöntimaksusäännöksissä on ehdotettu, että Finanssivalvonta valtuutetaan antamaan tarkempia määräyksiä laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa. Kyseiset määräykset ovat käytännössä oikeussääntöjä ja ne julkaistaan Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019, paitsi työtapaturma- ja ammattitautilain 58 ja 260 §:n muutokset, jotka tulisivat voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2020.

TyEL:n 144 §:n 1 momentin ja 147 §:n 2 momentin asetuksenantovaltuuksien kumoamisen johdosta TyEL:n täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §, 4 § ja 6 §:n 2—4 momentti kumoutuvat ilman eri säännöstä.

Työeläkelakien laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovellettaisiin 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovellettaisiin aikaisintaan silloin, kun työnantaja on maksanut palkkoja joulukuussa 2019 eikä hän ole järjestänyt eläketurvaa ennen 9 päivää tammikuuta 2020. Lisäksi säännöksiä sovellettaisiin, jos yritystoiminta on alkanut 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen eikä yrittäjä tai maatalousyrittäjä ole ottanut vakuutusta itselleen kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovellettaisiin lakia sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2018, mikä sisältäisi eläketurvan järjestämisen osalta myös 141 §:n mukaisen määräajan. Yrittäjän ja maatalousyrittäjän maksamatta jääneen laiminlyöntikorotuksen eläkkeestä suoritettavaan perintään sovellettaisiin kuitenkin esityksessä ehdotettuja 1 päivänä tammikuuta 2020 lukien sovellettavia säännöksiä. Laiminlyöntimaksua koskevien säännösten soveltaminen alkaisi muita säännöksiä myöhemmin, jotta eläkelaitokset ja Valtiokonttori pystyisivät valmistautumaan sen hoidettavaksi ehdotettuun uuteen tehtävään asianmukaisesti ennen laiminlyöntimaksuhakemusten käsittelyn aloittamista ja jotta käsittely voitaisiin siten suorittaa häiriöttömästi heti säännösten soveltamisesta alkaen. Soveltamista koskeva poikkeus olisi myös linjassa tulotietojärjestelmän käyttöönottovaiheeseen liittyvään poikkeukseen tulotietojärjestelmästä annetun lain 22 ja 23 §:ssä säädetyn myöhästymismaksun määräämisestä. Säännöksen mukaan myöhästymismaksua määrättäisiin pääsääntöisesti vasta 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen annettujen tietojen perusteella. Tätä aiemmin annettujen tietojen perusteella myöhästymismaksua määrättäisiin vain, jos tietojen myöhässä ilmoittaminen osoittaisi ilmeistä piittaamattomuutta velvollisuudesta ilmoittaa tietoja tulorekisteriin. Tulorekisterin käyttöönotto muuttaa suoritusten maksajien ilmoittamismenettelyjä merkittävästi, mistä johtuen alkuvaiheessa voi tapahtua erilaisia tahattomia ilmoittamisen sisältövirheitä ja -puutteita sekä ilmoittamisen määräaikoihin liittyviä väärinkäsityksiä. Lisäksi, koska maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain sekä rikoslain säännöksiin ehdotettavat muutokset koskevat vain laiminlyöntimaksua, niiden muuttamiseksi ehdotetut lait tulisivat voimaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2020.

Eläketurvakeskuksen oikeus saada Verohallinnolta ennen 1 päivä tammikuuta 2019 maksettuja palkkoja ja vastikkeita koskevia tietoja määräytyy 31 päivänä joulukuuta 2018 voimassa olleen lainsäädännön mukaan.

TyEL:n muuttamisesta annettua lakia ja JuEL:n muuttamisesta annettua lakia sovellettaisiin palkkoihin ja vastikkeisiin, jotka on maksettu 1 päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen. Vuoden 2019 tammikuussa vuoden 2018 työansiot ilmoitettaisiin vielä vuosi-ilmoituksella.

MEL:n muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi tammikuulta 2019 ja sen jälkeisiltä palkanmaksukausilta maksettuihin palkkoihin ja vastikkeisiin. Käytännössä tämä tarkoittaisi MEL-työansioiden kohdentamisperiaatteiden johdosta sitä, että lakia sovellettaisiin tammikuulta 2019 ja sen jälkeisiltä palkanmaksukausilta maksettuihin palkkoihin ja vastikkeisiin. Merityösopimuslain (756/2011) mukaan palkanmaksukausi voi olla enintään kuukauden pituinen. Merityötulo eli ulkomaanliikenteessä olevassa aluksessa työskentelevän merimiehen palkka jakotetaan MEL:n mukaisena työansiona siten, että joulukuun 2018 palkanmaksukaudelta maksettu palkka on joulukuun 2018 palkkaa, vaikka se maksettaisiin vasta tammikuussa 2019 johtuen siitä, että merityösopimuslain säännösten mukaan palkka on ollut nostettavissa 31.12.2018. Varustamot ilmoittavat joulukuun 2018 palkanmaksukauden palkat, jotka maksetaan tammikuussa 2019 Merimieseläkekassalle nyt voimassa olevia ilmoitusmenetelmiä käyttäen. Tammikuun 2019 palkanmaksukauden palkat, jotka maksetaan helmikuussa 2019 varustamot ilmoittavat Merimieseläkekassalle tulorekisterin kautta.

Työtapaturma- ja ammattitautilakia soveltavilla vakuutuslaitoksilla on oikeus saada tiedot tulotietojärjestelmästä vasta vuoden 2020 alusta, joten tulotietojärjestelmän käyttöön liittyvät säännökset ehdotetaan tulemaan voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2020. Työtapaturma- ja ammattitautilain 58 §:ää sovellettaisiin vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain voimaantuloon jälkeen.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä on ehdotettu muutettavaksi eräitä henkilötietojen suojaan liittyviä säännöksiä, joita koskevat muutokset liittyvät perustuslain 10 §:ään. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on suojattu ja henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Henkilötietojen suoja on tunnustettu myös Euroopan unionin perusoikeuskirjassa. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi. Perusoikeuskirjan 52 artiklassa säädetään perusoikeuksien rajoittamisen edellytyksistä. Artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Kansallisella lainsäädännöllä on asetuksessa säädetyn edellytyksin mahdollista tarkentaa ja täsmentää asetuksen säännöksiä. Lisäksi tietyissä tilanteissa asetus antaa mahdollisuuden säätää kansallisella lainsäädännöllä poikkeuksia asetuksessa säädetystä oikeuksista ja velvollisuuksista. Asetus sisältää säännökset siitä, mistä oikeuksista ja velvollisuuksista on mahdollista poiketa, ja mitkä ovat edellytykset poikkeukselle.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia eräisiin henkilötietojen suojaan liittyviin säännöksiin ja nämä säännökset saatetaan yhteensopivaksi tietosuoja-asetuksen kanssa. Esityksen perusteluista ilmenevillä tavoilla nämä säännökset täyttävät tietosuoja-asetuksessa asetetut edellytykset henkilötietojen käsittelylle ja siitä annettaville säännöksille. Sääntelyllä ei muutoinkaan rajoiteta henkilön perusoikeutta henkilötietojen suojaan eikä vaaranneta rekisteröityjen oikeusturvaa.

Esityksessä ei muuteta maksussa olevia ja ansaittuja eläkkeitä, etuuksia tai korvauksia, jotka kuuluvat perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojaan piiriin.

Esityksessä on ehdotettu säännöksiä, joilla valtuutetaan Finanssivalvonta antamaan tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle sille maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan ministeriötä alempi viranomaisena voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräyksiä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisten valtuutusten tulee myös olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattuja. Perustuslakivaliokunta on useamman

HE 87/2018 vp

kerran arvioinut säännöksiä Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston (nykyisin Finanssivalvonta) määräysenantovallasta (esim. PeVL 17/2004 vp ja PeVL 4/2005 vp) ja pitänyt esityksessä ehdotetun kaltaisten valtuuksien antamista näille viranomaisille mahdollisena. Perustuslakivaliokunta on myös (esim. PeVL 25/2000 vp) katsonut, että vakuutustoimintaan voidaan yleisesti katsoa liittyvän sellaisia ammatilliseksi luonnehdittavia erityispiirteitä, joiden vuoksi säännöstämisvaltaa voidaan antaa myös valvonnasta vastaavalle asiantuntijavirastolle. Perustuslakivaliokunta on samassa yhteydessä todennut, että ehdotettujen valtuuksien nojalla annettavat määräykset kohdistuvat vakuutusyhtiöihin ja -yhdistyksiin ja katsonut, että valtuudet ovat siten soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattuja. Tässä esityksessä tarkoitettuun eläkelaitosten toimintaan liittyy mainitussa lausunnossa tarkoitettuja vakuutusyhtiöitä ja -yhdistyksiä vastaavia ammatillisia erityispiirteitä. Lisäksi määräysenantovaltuudet on soveltamisalaltaan rajoitettu koskemaan laiminlyöntimaksua sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelyä eläkelaitoksessa. Määräysenantovaltuuksista säätämisen ei siten katsota vaikuttavan lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Esityksessä on otettu huomioon hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämiseen liittyvä perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntö (PeVL 57/2010 vp, PeVL 32/2005 vp, PeVL 55/2005 vp, PeVL 18/2007 vp ja PeVL 45/2006 vp). Eläketurvan järjestämisen laiminlyöneelle työnantajalle tai yrittäjälle määrättävän laiminlyöntimaksun määräämisessä on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön perusteella katsottu olevan kysymys perustuslain 124 §:n tarkoittamasta merkittävästä julkisen vallan käytöstä, minkä vuoksi laiminlyöntimaksun määrääminen on ehdotettu säädettäväksi lailla eläkelaitoksen sijaan viranomaisen eli Valtiokonttorin tehtäväksi. Valtiokonttori määräisi jatkossa eläkelaitoksen hakemuksesta laiminlyöntimaksun eläketurvan järjestämisen laiminlyöneelle työnantajalle tai yrittäjälle. Valtiokonttori ratkaisisi päätöksellään, onko kysymyksessä laiminlyönti, ja velvoittaisi laiminlyönnin ollessa kyseessä eläketurvan järjestämisen laiminlyöneen maksamaan laiminlyöntimaksun eläkelaitokselle. Valtiokonttorin antamasta päätöksestä olisi muutoksenhakuoikeus työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan. Eläkelaitos toimeenpanisi Valtiokonttorin päätöksen asiassa ja huolehtisi maksujen perinnästä. Näin ollen esityksessä ehdotettu perustuslain 124 §:n mukaista merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävä laiminlyöntimaksun määrääminen on säädetty viranomaisen tehtäväksi ja muun kuin viranomaisen laiminlyöntimaksuun liittyvät toimivaltuudet on rajattu avustaviin ja täydentäviin tehtäviin.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset voidaan siten säätää tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 12 ja 13 §, 16 §:n 1 momentti, 53 c §, 53 h §:n 1 momentti, 65 §:n 1 momentti, 71 §, 141 §:n 1 momentti, 142 §, 143 §:n 1 momentti, 144, 146, 147, 159 ja 163 §, 186 §:n 5 momentti, 199 §:n 1 ja 2 momentti sekä 206 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 12 § laeissa 69/2016 ja 1247/2016, 13 §, 16 §:n 1 momentti, 53 c §, 53 h §:n 1 momentti ja 65 §:n 1 momentti laissa 69/2016, 159 § laissa 882/2014, 199 §:n 1 ja 2 momentti sekä 206 §:n 1 momentti laissa 1247/2016, sekä
lisätään 143 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1274/2006, uusi 3 momentti ja 152 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke. Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon ennen vanhuuseläkkeen alkamisajankohtaa maksetut työansiot.

Tämän lain mukaan myönnetyn ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukauden aikana maksetut työansiot työskentelystä, joka on päätynyt ennen mainitun vanhuuseläkkeen alkamista, otetaan huomioon vanhuuseläkkeen määrässä sen alkamisesta lukien.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä ja 2 momentin mukaista eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

HE 87/2018 vp

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista sekä muissa kuin 12 §:n 2 momentin mukaisissa tilanteissa vanhuuseläkkeen aikana maksetuista työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijän työskentely on alkanut ennen vanhuuseläkkeen alkamista ja jatkunut mainitun vanhuuseläkkeen rinnalla, tästä työskentelystä maksetuista työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta edellyttäen, että työskentely on päättynyt.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä maksetut työansiot. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke. Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon ennen työuraeläkkeen alkamisajankohtaa maksetut työansiot.

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Työntekijälle myönnetään vanhuuseläkkeessä hakemuksesta työuraeläkkeen alkamisen jälkeen maksetusta työansiosta karttunut eläke sellaisesta työskentelystä, joka on päättynyt ennen työuraeläkkeen alkamista.

65 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka on maksettu työntekijälle 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

71 §

Maksuperiaate ja työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen maksamiskuukauden ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on ansaittu.

141 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4, 5 ja 7 §:ssä tarkoitettulle työntekijälleen eläketurva, jos työnantaja on maksanut työntekijälle 70 tai 72 §:ssä tarkoitettua työansiota vähintään 41,89 euroa kuukaudessa. Työnantajan on järjestettävä eläketurva viimeistään työansion maksamisen jälkeen ja ennen kuin työansio on tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 12 §:n mukaan ilmoitettava tulorekisteriin.

142 §

Eläketurvan järjestäminen ottamalla vakuutus työeläkevakuutusyhtiössä

Kun työnantaja järjestää työntekijänsä eläketurvan ottamalla vakuutuksen työeläkevakuutusyhtiöstä, työnantajan on tehtävä vakuutushakemus valitsemaansa työeläkevakuutusyhtiöön. Vakuutushakemuksen hyväksymisellä syntyy vakuutus sopimus työeläkevakuutusyhtiön ja työnantajan välillä. Tarkempia määräyksiä vakuutuksen toimeenpanosta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa vakuutusehdoissa.

143 §

Vakuutuksen antaminen ja päättäminen

Työeläkevakuutusyhtiön on annettava ja pidettävä voimassa yhtiöltä haettu vakuutus. Työeläkevakuutusyhtiö voi kuitenkin päättää vakuutuksen ilman erillistä irtisanomismenettelyä, jos työnantaja ei ole tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä edeltävän 12 kuukauden aikana ilmoittanut maksaneensa tämän lain mukaista palkkaa. Tällöin työeläkevakuutusyhtiön on varmistettava, ettei työnantaja ole enää vakuuttamisvelvollinen.

Työeläkevakuutusyhtiö voi irtisanoa 8 §:ssä tarkoitettua luottamustehtävää hoitavan henkilön vakuutuksen sekä 150 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua ulkomailta työskentelevän henkilön vakuutuksen työnantajan maksukyvyttömyyden tai työeläkevakuutusmaksun suorittamisen laiminlyönnin vuoksi. Vakuutus päättyy tällöin kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

144 §

Vakuutuksen hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

HE 87/2018 vp

Työnantajan, joka on tehnyt vakuutus sopimuksen työeläkevakuutusyhtiön kanssa tai järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan eläkekassassa tai eläkesäätiössä, on ilmoitettava eläkelaitokselleen tunnistetietonsa, eläkejärjestelynumeronsa sekä tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, palkkatiedot ja henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöillä ei ole henkilötunnusta. Tiedot on ilmoitettava tulotietojärjestelmästä annetun lain 12 §:ssä säädetyssä määräajassa.

146 §

Työnantajan velvoittaminen kuukausittaiseen maksumenettelyyn

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain tai vakuutus sopimuksen mukaiset ilmoitus- tai maksuvelvoitteensa, työeläkevakuutusyhtiö voi velvoittaa vakuutus sopimuksen tehneen työnantajan maksamaan työeläkevakuutusmaksun viimeistään palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden aikana työeläkevakuutusyhtiön ilmoittamana eräpäivänä. Sama koskee tilannetta, jossa työnantaja on järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan eläkekassassa tai eläkesäätiössä.

147 §

Tilapäinen työnantaja

Tilapäisenä työnantajana pidetään työnantajaa, jonka palveluksessa ei ole jatkuvasti työntekijää, ja jonka määräaikaisissa työsuhteissa oleville työntekijöille kuuden kuukauden ajalta maksamat palkat yhteensä ovat alle 6 000 euroa. Tilapäinen työnantaja voi järjestää työntekijänsä eläketurvan työeläkevakuutusyhtiössä tekemättä vakuutushakemusta. Tällöin tilapäisen työnantajan on ilmoitettava valitsemalleen työeläkevakuutusyhtiölle tunnistetietonsa, tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, palkkatiedot ja henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöillä ei ole henkilötunnusta. Lisäksi tilapäisen työnantajan on maksettava ilmoitettuun palkkaan perustuva työeläkevakuutusmaksu valitsemaansa työeläkevakuutusyhtiöön palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden viimeiseen päivään mennessä.

152 §

Työeläkevakuutusmaksu

Jos työnantaja laiminlyö tämän lain 144 tai 147 §:n tai vakuutus sopimuksen mukaiset palkkatietojen ilmoittamisvelvoitteensa, eläkelaitos voi arvioida työntekijälle työeläkevakuutusmaksun perusteena käytettävän palkan ja määrätä työeläkevakuutusmaksun arvioidun palkan perusteella. Palkka arvioidaan tämän lain 166 §:ssä tarkoitettujen laskuperusteiden mukaisesti.

159 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään

HE 87/2018 vp

verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

163 §

Laiminlyöntimaksu

Työnantaja, joka ei ole järjestänyt eläketurvaa viimeistään palkanmaksua seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiot.

Jos eläkelaitos katsoo, että työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko työnantaja laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Eläkelaitos vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkelaitos voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai jos eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan tai jos laiminlyöntimaksua ei voitaisi määrätä 4 momentissa mainitusta syystä. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun määräämättä kokonaan tai osittain, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Laiminlyöntimaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 105 §:n 3 momentissa, muutoksen hakemisesta 128 §:ssä, muutoksenhakuajasta 130 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 131 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 132 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 133 §:ssä, valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle 134 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 135 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 136 §:n 2 momentissa, lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 140 §:ssä, osakkaan tai yhtiömiehen vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 156 §:ssä, konkurssipesän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 157 §:ssä, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta 159 §:ssä ja työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 164 §:ssä sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkelaitoksen on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

186 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Kun Eläketurvakeskus on ottanut 2—4 momentissa tarkoitetun vakuutuksen eläkelaitoksesta, työnantaja on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun siten kuin tämän lain 163 §:ssä säädetään.

199 §

Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 186 §:n 1 momentissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Eläketurvakeskuksella on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten Verohallinnolta joukkotietoina palkan tai muun vastaavan suorituksen maksajien ja tulonsaajien yksilöinti- ja yhteystiedot, toimialat sekä tiedot maksetuista palkoista tai muista vastaavista suorituksista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia suorituksen maksajia tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Eläketurvakeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen muutoin kuin tässä laissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten.

206 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) Verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

3) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle sellaiset tiedot työnantajan tähän lakiin perustuvasta ulosottokelpoisesta työeläkevakuutusmaksusaatavasta, jotka luottotietorekisterin pitäjällä lain mukaan on oikeus tallettaa luottotietorekisteriin;

4) työsuojeluviranomaiselle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006) tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että tilaaja ei ole täyttänyt selvitysvelvollisuuttaan tai että tilaajan sopimuspuoli on esittänyt virheellisiä todistuksia eläkevakuuttamisvelvollisuuden täyttämisestä tai eläkevakuutusmaksujen maksamisesta;

5) työttömyysvakuutusrahastolle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä työttömyysetuuskien rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja on laiminlyönyt velvollisuuttaan maksaa työttömyysvakuutusmaksuja;

HE 87/2018 vp

6) Tapaturmavakuutuskeskukselle ja lakisääteistä tapaturmavakuutusta toimeenpanevalle vakuutusyhtiölle näille laissa säädetyn valvontaan liittyvän tehtävän täyttämiseksi työnantajaa ja vakuutusta koskevat välttämättömät tiedot, jos on syytä epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt lakiin perustuvaa maksu- tai vakuuttamisvelvollisuuttaan;

7) Valtiokonttorille välttämättömät tiedot tämän lain mukaisen laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan asian ratkaisemiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tätä lakia sovelletaan lain 1 päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen maksettuihin palkkoihin ja vastikkeisiin.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan työntekijän eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

2.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 102 §:n 1 momentti, 120 §:n 1 momentti, 122 §,
143 §:n 4 momentti ja 151 §,
sellaisina kuin niistä ovat 120 §:n 1 momentti laissa 888/2014 ja 151 § osaksi laissa
1166/2007,
seuraavasti:

102 §

Maksamatta jääneiden työeläkevakuutusmaksujen vähentäminen eläkkeestä

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut voidaan viivästyskorkoineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitetusta yrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestään sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

120 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

122 §

Laiminlyöntimaksu

Yrittäjä, joka ei ota työeläkevakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työtulo.

Jos eläkelaitos katsoo, että yrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko yrittäjä laiminlyönyt tämän lain mukaisen

eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Eläkelaitos vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkelaitos voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun määräämättä kokonaan tai osittain, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 95 §:n 3 momentissa, maksamatta jääneiden työeläkevakuutusmaksujen vähentämisestä eläkkeestä 102 §:n 1 momentissa, yrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 118 §:n 1 momentissa, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta ja perinnän keskeyttämisestä 120 §:ssä, työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 123 §:ssä, muutoksen hakemisesta 124 §:ssä, muutoksenhakuajasta 126 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 127 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 128 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 129 §:ssä, valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle 130 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 131 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 132 §:n 2 momentissa ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 136 §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkelaitoksen on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa, tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

143 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Kun Eläketurvakeskus on ottanut 2 momentissa tarkoitetun vakuutuksen eläkelaitoksesta, yrittäjä on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun siten kuin tämän lain 122 §:ssä säädetään.

151 §

Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitoksen oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada yrittäjältä, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, Verohallinnolta tai muulta viranomaiselta sekä muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 143 §:n 1 momentissa sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Eläketurvakeskuksella on valvontavelvollisuuden täyttämiseksi lisäksi oikeus saada Verohallinnolta joukkotietoina:

1) elinkeinoyhtymien nimi- ja yhteystiedot sekä välttämättömät tiedot elinkeinotoiminnasta ja sen tulosta sekä maksetuista palkoista;

2) elinkeinoyhtymän osakkaiden nimi- ja yhteystiedot, henkilötunnukset sekä välttämättömät tiedot työskentelystä ja asemasta yrityksessä, ansio- ja pääomatulo-osuudesta, rahapalkasta, luontaiseduista ja yksityisotoista ja osuudesta yhtymän tuloon ja varallisuuteen samoin kuin välttämättömät tiedot muualta kuin elinkeinoyhtymästä saadusta rahapalkasta ja luontaisedusta;

3) liikkeen- ja ammatinharjoittajien nimi- ja yhteystiedot, henkilötunnukset sekä välttämättömät tiedot ansio- ja pääomatulo-osuudesta, puolisolle jaetusta ansio- ja pääomatulo-osuudesta, rahapalkasta, luontaiseduista ja liikevaihdosta.

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada 2 momentissa tarkoitetut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia yrityksiä tai yrittäjiä, vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Eläketurvakeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättämiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen muutoin kuin tässä laissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten.

Eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta tiedot, jotka ovat välttämättömiä 144 §:ssä tarkoitettun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan yrittäjän eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämän lain 102 §:n 1 momenttia sovelletaan kuitenkin myös ennen 1 päivänä tammikuuta 2020 tapahtuneen laiminlyönnin perusteella määrättyyn laiminlyöntikorotukseen.

3.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 9 a §:n 2 momentin 2 kohta, 12 §, 23 §:n 3 momentti, 24 ja 28 §, 97 §:n 1 momentti ja 143 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 a §:n 2 momentin 2 kohta laissa 75/2016, 12 § osaksi laissa 990/2008, 23 §:n 3 momentti laissa 990/2008, 28 § laissa 890/2014 ja 97 §:n 1 momentti laissa 876/2015, seuraavasti:

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

2) 24 §:ssä laiminlyöntimaksusta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

12 §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos valvoo, että maatalousyrittäjä täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa ja että maatalousyrittäjä, joka on vakuutettu tämän lain perusteella täyttää tämän lain mukaiset ilmoittamis- ja vakuuttamisvelvoitteensa. Maatalousyrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle tietoja siten kuin 141 §:ssä säädetään.

Jos maatalousyrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen, eläkelaitoksen on kehotettava maatalousyrittäjää korjaamaan laiminlyöntinsä. Jos maatalousyrittäjä ei eläkelaitoksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkelaitos vakuuttaa maatalousyrittäjän tämän lain mukaisesti (*pakkovakuuttaminen*).

Kun maatalousyrittäjä pakkovakuutetaan, vakuutuksen alkamiseen ja eläkeoikeuteen takautuvalta ajalta sovelletaan, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään. Pakkovakuuttamisen yhteydessä eläkelaitos vahvistaa maatalousyrittäjälle työtulon hankitun selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella ja perii työeläkevakuutusmaksun. Työtulo vahvistetaan maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien, ei kuitenkaan pakkovakuuttamista aikaisemmalta ajalta.

HE 87/2018 vp

Kun eläkelaitos vakuuttaa maatalousyrittäjän 2 momentin perusteella, maatalousyrittäjä on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun siten kuin 24 §:ssä säädetään.

23 §

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Tässä pykälässä tarkoitettuun vakuutusmaksuun sovelletaan myös, mitä 22 §:n mukaisesta työeläkevakuutusmaksusta säädetään 25—30 §:ssä.

24 §

Laiminlyöntimaksu

Maatalousyrittäjä, joka ei ota työeläkevakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työtulo.

Jos eläkelaitos katsoo, että maatalousyrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko maatalousyrittäjä laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Eläkelaitos vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkelaitos voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisena ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun kokonaan tai osittain määräämättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisena ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 90 §:n 3 momentissa, työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 25 §:ssä, maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 26 §:n 1 momentissa, työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttämisestä 27 §:ssä, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta 28 §:ssä, muutoksen hakemisesta 103 §:ssä, muutoksenhakuajasta 105 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 106 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 107 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 108 §:ssä, väliaikaisesta päätöksestä 109 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 110 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 111 §:n 2 momentissa ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 113 §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkelaitoksen on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa, tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

28 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkeineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

97 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksun vähentäminen eläkkeestä

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut, 12 §:n 4 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tarkoitettu pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksu ja mainitun lain mukainen laiminlyöntimaksu voidaan viivästyskorkeineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitettusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestä sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä. Eläkkeestä ei voida kuitenkaan vähentää sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta tämän lain 26 §:n 2 momentin nojalla.

143 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) Verohallinnolta ja maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitetulta rekisteriviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa; ja

2) Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetussa laissa (1048/2016) ja kalastuslaissa (379/2015) tarkoitetulta viranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen pyytäjän on Verohallinnon vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Nämä tiedot on annettava eläkelaitokselle vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä siten kuin eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus tarvittaessa muulloinkin saada näitä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada valvontatehtävän toimeenpanemiseksi

HE 87/2018 vp

välttämättömät tiedot joukkotietona 1 ja 3 momentissa säädetyiltä tahoilta, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt valvontakäsittelyyn otettavia yrityksiä ja maatalousyrittäjiä, vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä ja vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. Valvontatehtävän toimeenpanoa varten eläkelaitoksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan maatalousyrittäjän eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämän lain 97 §:n 1 momenttia sovelletaan kuitenkin myös ennen 1 päivänä tammikuuta 2020 tapahtuneen laiminlyönnin perusteella määrättyyn laiminlyöntikorotukseen.

4.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 13, 79, 138 ja 139 §, 147 §:n 1 momentti, 151 ja 224 a §, sellaisina kuin niistä ovat 13 § laissa 78/2016, 139 § laeissa 296/2015 ja /2018, 147 §:n 1 momentti laissa 885/2014 ja 224 a § laissa 296/2015, sekä lisätään lakiin uusi 142 a § seuraavasti:

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijän työskentely on alkanut ennen vanhuuseläkkeen alkamista ja jatkunut mainitun vanhuuseläkkeen rinnalla, tästä työskentelystä karttunut eläke myönnetään hakemuksesta eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta edellyttäen, että työskentely on päättynyt.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

79 §

Maksuperiaate ja työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen maksamiskuukauden ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on ansaittu. Tarkemmat säännökset maksuperiaatteen soveltamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

138 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4 §:ssä tarkoitettulle työntekijälleen eläketurva eläkekassassa, jos työnantaja on maksanut työntekijälle 78 §:ssä tarkoitettuja työansioita. Työnantajan on järjestettävä eläketurva viimeistään työansion maksamisen jälkeen ja ennen kuin työansio on tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 12 §:n mukaan ilmoitettava tulorekisteriin.

139 §

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten työnantajan on ilmoitettava eläkekassalle tunnistetietonsa, eläkejärjestelynumeronsa sekä tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, palkkatiedot, henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta. Tiedot on ilmoitettava tulotietojärjestelmästä annetun lain 12 §:ssä säädetyssä määräajassa.

142 a §

Eläkevakuutusmaksun määrääminen arvion perusteella

Jos työnantaja laiminlyö tämän lain 139 §:n mukaiset palkkatietojen ilmoittamisvelvoitteensa, eläkekassa voi arvioida työntekijälle työeläkevakuutusmaksun perusteena käytettävän palkan ja määrätä työeläkevakuutusmaksun arvioidun palkan perusteella. Palkka arvioidaan tämän lain 202 §:ssä tarkoitettujen laskuperusteiden mukaisesti.

147 §

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

151 §

Laiminlyöntimaksu

Työnantaja, joka ei ole järjestänyt eläketurvaa viimeistään palkanmaksua seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava eläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiot.

Jos eläkekassa katsoo, että työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko työnantaja laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun

määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkekassalle. Eläkekassa vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkekassalle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien menojen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkekassa voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan tai jos laiminlyöntimaksua ei voitaisi määrätä 4 momentissa mainitusta syystä. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun kokonaan tai osittain määräämättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Laiminlyöntimaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 107 §:n 4 momentissa, muutoksen hakemisesta 125 §:ssä, muutoksenhakuajasta 127 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 128 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 129 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 130 §:ssä, valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle 131 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 132 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 133 §:n 2 momentissa, lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 137 §:ssä, eläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 146 §:ssä, eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta 147 §:ssä ja konkurssipesän vastuusta eläkevakuutusmaksuista 147 a §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkekassan on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkekassan on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa, tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

224 a §

Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettava aika

Tämän lain mukaista palveluaikaa laskettaessa otetaan huomioon 78 §:ssä tarkoitettua saman kalenterikuukauden aikana maksetusta palkasta yksi päivä jokaisen 40 euron ylittävältä osalta siten, että kalenterikuukaudelta huomioidaan kuitenkin enintään 30 päivää.

Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettavat päivät muunnetaan kuukausiksi siten kuin 224 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tätä lakia sovelletaan lain 1 päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen maksettuihin palkkoihin ja vastikkeisiin.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan merimieseläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

5.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (1291/2006) 33 §,
sellaisena kuin se on laissa 297/2015,
seuraavasti:

33 §

Merimieseläkelain mukainen palveluaika määräytyy ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 vanhan lain 11 §:n mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 1990, vuosilta 1991—2006 vanhan lain 14 §:n 6 momentin mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa uuden lain voimaan tullessa, vuosilta 2007—2015 uuden lain 9 ja 224 §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2015, sekä vuosilta 2016—2018 uuden lain 224 ja 224 a §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

6.

Laki

julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 16 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti ja 153 §, sellaisena kuin niistä on 153 § osaksi laissa /2018, seuraavasti:

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä maksetut työansiot. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

58 §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Työntekijälle myönnetään vanhuuseläkkeessä hakemuksesta työuraeläkkeen alkamisen jälkeen maksetusta työansiosta karttunut eläke sellaisesta työskentelystä, joka on päättynyt ennen työuraeläkkeen alkamista.

81 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 85 ja 86 §:ssä tarkoitettusta kunkin vuoden eläkkeen perustana olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka on maksettu työntekijälle 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

Julkisen työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Julkinen työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimet, henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta, virka- ja työsuhteiden ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten sekä luottamustoimien alkamis- ja päättymispäivät sekä palkka- ja palkkiotiedot. Lisäksi julkinen työnantaja on velvollinen antamaan Kevalle tunnistetietonsa, eläkejärjestelynumeronsa sekä muut henkilöiden eläkeoikeuteen ja jäsenyhteisöjen maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, julkinen työnantaja on velvollinen pyynnöstä antamaan Kevalle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita koskevat tiedot tai muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämiseksi ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseksi tai jotka muutoin ovat välttämättömiä tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettäessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Kevalla on oikeus tarkastaa julkisen työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Keva pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 151 §:n perusteella saamistaan tiedoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

7.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 58 §, 183 §:n 3 momentti, 184 §:n 2 momentti sekä 260 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

58 §

Päiväraha ensimmäiseltä 28 päivältä

Päiväraha on enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta samansuuruinen kuin maksettu sairausajan palkka.

Jos vahingoittuneelle ei ole maksettu sairausajan palkkaa, sairausajan palkkana on maksettu vain osa palkasta, tai sairausajan palkkaa on lomautuksen tai muun vastaavan syyn takia maksettu lyhennetyltä työajalta, päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman täyden palkanmaksukauden aikana, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Jos työsuhde on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, käytetään työsuhteen aikana saatua työansiota.

183 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 169 sekä 172—176 §:ssä, sovelletaan myös 181 ja 182 §:ssä säädettyyn maksuun. Lisäksi, mitä päätöksen tiedoksiantamisesta säädetään 124 §:n 1 momentissa, sovelletaan myös Valtiokonttorin päätökseen.

184 §

Vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan omavastuu

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 172 ja 174 §:ssä, sovelletaan myös 1 momentissa säädettyyn maksuun. Lisäksi, mitä päätöksen tiedoksiantamisesta säädetään 124 §:n 1 momentissa, sovelletaan myös Tapaturmavakuutuskeskuksen päätökseen omavastuun perimisestä.

260 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten Verohallinnolta joukkotietoina palkan tai muun vastaavan suorituksen maksajien ja tulonsaajien yksilöinti- ja yhteystiedot, tiedot työeläke- ja työttömyysvakuutuksesta, toimialat sekä tiedot maksetuista palkoista tai muista vastaavista suorituksista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia suorituksen maksajia tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen muutoin kuin tässä laissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Sen 58 § ja 260 §:n 1 ja 2 momentti tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Lain 58 §:ää sovelletaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain voimaantulon jälkeen.

8.

Laki

maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 107 §, 112 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti sekä 113 §, sellaisena kuin niistä on 113 § laissa 1651/2015, seuraavasti:

107 §

Maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen ja laiminlyöntimaksu

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta ja laiminlyöntimaksusta, sovelletaan myös tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen ja vakuutusmaksuun. Jos vakuutuslaitos katsoo, että maatalousyrittäjä ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista vakuuttamisvelvollisuuttaan, noudatetaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:n 1—3 ja 5 momentissa säädetään. Valtiokonttorin on käsiteltävä tämän lain mukaisen vakuutusturvan järjestämisen liittyvä laiminlyöntimaksuasias yhdessä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen eläketurvan järjestämiseen liittyvän laiminlyöntimaksuasian kanssa.

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 25 §:ssä säädetään työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta, 26 §:n 1 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta, 27 §:ssä työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttämisestä, 28 §:ssä työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta, 111 §:n 2 momentissa päätöksen täytäntöönpanosta sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa. Mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakuelimistä 135 §:ssä, muutoksenhakuoikeudesta 136 §:ssä, perustevalituksesta 138 §:ssä, muutoksenhakuajasta ja valituksen toimittamisesta 139 §:ssä, itseoikaisusta ja valituksen siirrosta muutoksenhakulautakunnalle 140 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 141 §:ssä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 144 §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa. Lisäksi, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 124 §:n 1 momentissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

112 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksujen vähentäminen korvauksesta

Tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen perustuvasta korvauksesta saadaan vähentää:

- 1) korvauksensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakolliset vakuutusmaksut ja 107 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu viivästyskorkoineen;
- 2) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain 10 ja 10 a §:n mukaisten vakuutusten vakuutusmaksut ja mainitun lain 24 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu viivästyskorkoineen; ja
- 3) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset ryhmähenkivakuutusmaksut viivästyskorkoineen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentämisestä korvauksesta, ei kuitenkaan koske hoitotukea, vaatelisää, haittarahaa, hautausapua taikka tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta. Korvauksesta ei myöskään voida vähentää sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja viivästyskorkoineen, joita peritään korvauksensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettun vakuutusmaksuvastuun perusteella.

113 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksujen vähentäminen työeläkkeestä

Maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitettujen eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksut ja 107 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu viivästyskorkoineen voidaan vähentää maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitettua eläkkeestään noudattaen, mitä mainitussa pykälässä säädetään. Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan koske tämän lain mukaisia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettun vakuutusmaksuvastuun perusteella eikä vakuutusmaksuja, jotka perustuvat tämän lain mukaisiin vapaaehtoiisiin vakuutuksiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiin ja siihen liittyvään laiminlyöntikorotukseen sovelletaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämän lain 112 ja 113 §:ää sovelletaan kuitenkin myös ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen laiminlyönnin perusteella määrättyyn maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nojalla määrättyyn vakuutusmaksun korotukseen ja maatalousyrittäjän eläkelain, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018, nojalla määrättyyn laiminlyöntikorotukseen.

9.

Laki

rikoslain 29 luvun 4 a ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoslain (39/1889) 29 luvun 4 a §:n 2 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 398/2006, ja
muutetaan 29 luvun 4 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 12 §,
sellaisina kuin ne ovat, 4 a § :n 1 momentin 1 kohta laissa 1279/2016 ja 12 § laissa
484/2015,
seuraavasti:

29 luku

Rikoksista julkista taloutta vastaan

4 a §

Työeläkevakuutusmaksupetos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka
1) laiminlyömällä työntekijän eläkelain (395/2006) 141 §:n tai merimieseläkelain
(1290/2006) 138 §:n mukaisen työntekijän eläketurvan järjestämisvelvollisuuden tai
työntekijän eläkelain 144 §:ssä tai merimieseläkelain 139 §:ssä tarkoitetun
ilmoitusvelvollisuuden tai

12 §

Laiminlyöntimaksun suhde työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksupetokseen

Edellä 4 a ja 4 c §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos työntekijän eläkelain 163 §:ssä, merimieseläkelain 151 §:ssä tai työtapaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu taikka tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 22 §:ssä tarkoitettu myöhästymismaksu harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän vakuutusmaksua vastaavan maksun määrä, laiminlyöntimaksun tai myöhästymismaksun suuruus sekä työnantajalle tai tämän edustajalle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 4 a—4 c §:ssä tarkoitetussa asiassa syytettyä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty työntekijän eläkelain 163 §:ssä,

HE 87/2018 vp

merimieseläkelain 151 §:ssä tai työtapaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 12 ja 13 §, 16 §:n 1 momentti, 53 c §, 53 h §:n 1 momentti, 65 §:n 1 momentti, 71 §, 141 §:n 1 momentti, 142 §, 143 §:n 1 momentti, 144, 146, 147, 159 ja 163 §, 186 §:n 5 momentti, 199 §:n 1 ja 2 momentti sekä 206 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 12 § laeissa 69/2016 ja 1247/2016, 13 §, 16 §:n 1 momentti, 53 c §, 53 h §:n 1 momentti ja 65 §:n 1 momentti laissa 69/2016, 159 § laissa 882/2014, 199 §:n 1 ja 2 momentti sekä 206 §:n 1 momentti laissa 1247/2016, sekä
lisätään 143 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1274/2006, uusi 3 momentti ja 152 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke. *Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon ennen vanhuuseläkkeen alkamisajankohtaa maksetut työansiot.*

Tämän lain mukaan myönnetyn ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamis-kuukauden aikana maksetut työansiot työskentelystä, joka on päättynyt ennen mainitun vanhuuseläkkeen alkamista, otetaan huomioon vanhuuseläkkeen määrässä sen alkamisesta lukien.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen

Voimassa oleva laki

alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke

Ehdotus

alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä *ja 2 momentin mukaista eläkettä* korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyysetuutta tai työkyvyttömyyseläkettä.

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista *sekä muissa kuin 12 §:n 2 momentin mukaisissa tilanteissa vanhuuseläkkeen aikana maksetuista* työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijän työskentely on alkanut ennen vanhuuseläkkeen alkamista ja jatkunut mainitun vanhuuseläkkeen rinnalla, tästä työskentelystä maksetuista työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta edellyttäen, että työskentely on päättynyt.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:ssä säädetty edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Ehdotus

alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:ssä säädetty edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. *Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä maksetut työansiot.* Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 c §

Työuraeläkkeen määrä

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke. *Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon ennen työuraeläkkeen alkamisajankohtaa maksetut työansiot.*

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

53 h §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. *Työntekijälle myönnetään vanhuuseläkkeessä hakemuksesta työuraeläkkeen alkamisen jälkeen*

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maksetusta työansioista karttunut eläke sellaisesta työskentelystä, joka on päättynyt ennen työuraeläkkeen alkamista.

65 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

65 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka on maksettu työntekijälle 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan saakka.

71 §

Työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen maksamisvuoden ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on ansaittu.

71 §

Maksuperiaate ja työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen *maksamiskuukauden* ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on ansaittu.

141 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4, 5 ja 7 §:ssä tarkoitettulle työntekijälleen eläketurva *palkanmaksua seuraavan kuukauden aikana*, jos työnantaja on maksanut työntekijälle 70 tai 72 §:ssä tarkoitettua työansiota vähintään 41,89 euroa kuukaudessa.

141 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4, 5 ja 7 §:ssä tarkoitettulle työntekijälleen eläketurva, jos työnantaja on maksanut työntekijälle 70 tai 72 §:ssä tarkoitettua työansiota vähintään 41,89 euroa kuukaudessa. *Työnantajan on järjestettävä eläketurva viimeistään työansion maksamisen jälkeen ja ennen kuin työansio on tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 12 §:n mukaan ilmoitettava tulorekisteriin.*

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

142 §

Eläketurvan järjestäminen ottamalla vakuutus työeläkevakuutusyhtiössä

Kun työnantaja järjestää työntekijänsä eläketurvan ottamalla vakuutuksen työeläkevakuutusyhtiöstä, työnantajan on tehtävä vakuutushakemus valitsemaansa työeläkevakuutusyhtiöön *palkanmaksua seuraavan kuukauden aikana*. Vakuutushakemuksen hyväksymisellä syntyy vakuutussopimus työeläkevakuutusyhtiön ja työnantajan välillä. Tarkempia määräyksiä vakuutuksen toimeenpanosta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa vakuutusehdoissa.

142 §

Eläketurvan järjestäminen ottamalla vakuutus työeläkevakuutusyhtiössä

Kun työnantaja järjestää työntekijänsä eläketurvan ottamalla vakuutuksen työeläkevakuutusyhtiöstä, työnantajan on tehtävä vakuutushakemus valitsemaansa työeläkevakuutusyhtiöön. Vakuutushakemuksen hyväksymisellä syntyy vakuutussopimus työeläkevakuutusyhtiön ja työnantajan välillä. Tarkempia määräyksiä vakuutuksen toimeenpanosta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamissa vakuutusehdoissa.

143 §

Vakuutuksen antaminen ja päättäminen

Työeläkevakuutusyhtiön on annettava ja pidettävä voimassa yhtiöltä haettu vakuutus. Työeläkevakuutusyhtiö voi kuitenkin päättää vakuutuksen ilman erillistä irtisanomismenettelyä, jos työnantaja ei ole tammikuun loppuun mennessä ilmoittanut maksaneensa edeltävän kalenterivuoden aikana tämän lain mukaista palkkaa. Tällöin työeläkevakuutusyhtiön on varmistettava, ettei työnantaja ole enää vakuuttamisvelvollinen.

143 §

Vakuutuksen antaminen ja päättäminen

Työeläkevakuutusyhtiön on annettava ja pidettävä voimassa yhtiöltä haettu vakuutus. Työeläkevakuutusyhtiö voi kuitenkin päättää vakuutuksen ilman erillistä irtisanomismenettelyä, jos työnantaja ei ole *tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä edeltävän 12 kuukauden aikana ilmoittanut* maksaneensa tämän lain mukaista palkkaa. Tällöin työeläkevakuutusyhtiön on varmistettava, ettei työnantaja ole enää vakuuttamisvelvollinen.

Työeläkevakuutusyhtiö voi irtisanoa 8 §:ssä tarkoitetun luottamustehtävää hoitavan henkilön vakuutuksen sekä 150 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun ulkomailta työskentelevän henkilön vakuutuksen työnantajan maksukyvyttömyyden tai työeläkevakuutusmaksun suorittamisen laiminlyönnin vuoksi. Vakuutus päättyy tällöin kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

144 §

Vakuutuksen hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

Vakuutus sopimuksen tehneen työnantajan on ilmoitettava työeläkevakuutusyhtiölle vakuutus sopimuksen mukaisessa määräajassa tunnistetietonsa, tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, henkilötunnukset ja palkkatiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella näistä tarkemmin säädetään.

Ilmoitusvelvollisuus koskee myös työnantajaa, joka on järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan eläkekassassa tai eläkesäätiössä.

146 §

Työnantajan velvoittaminen kuukausittaiseen ilmoittamis- ja maksumenettelyyn

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain, valtioneuvoston asetuksen tai vakuutus sopimuksen mukaiset ilmoitus- tai maksuvelvoitteensa, työeläkevakuutusyhtiö voi velvoittaa vakuutus sopimuksen tehneen työnantajan antamaan 144 §:n mukaiset tiedot ja maksamaan ilmoitettuihin tietoihin perustuvan työeläkevakuutusmaksun kuukausittain. Sama koskee tilannetta, jossa työnantaja on järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan eläkekassassa tai eläkesäätiössä.

147 §

Tilapäinen työnantaja

Työnantaja, jonka:

1) palveluksessa ei ole jatkuvasti työntekijää; ja

2) määräaikaisissa työsuhteissa oleville työntekijöille kuuden kuukauden ajalta maksamat palkat yhteensä ovat alle 6 000 euroa, voi järjestää työntekijänsä

144 §

Vakuutuksen hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

Työnantajan, joka on tehnyt vakuutus sopimuksen työeläkevakuutusyhtiön kanssa tai järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan eläkekassassa tai eläkesäätiössä, on ilmoitettava eläkelaitokselleen tunnistetietonsa, eläkejärjestelynumeronsa sekä tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, palkkatiedot ja henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöillä ei ole henkilötunnusta. Tiedot on ilmoitettava tulotietojärjestelmästä annetun lain 12 §:ssä säädettyssä määräajassa.

146 §

Työnantajan velvoittaminen kuukausittaiseen maksumenettelyyn

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain tai vakuutus sopimuksen mukaiset ilmoitus- tai maksuvelvoitteensa, työeläkevakuutusyhtiö voi velvoittaa vakuutus sopimuksen tehneen työnantajan maksamaan työeläkevakuutusmaksun viimeistään palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden aikana työeläkevakuutusyhtiön ilmoittamana eräpäivänä. Sama koskee tilannetta, jossa työnantaja on järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan eläkekassassa tai eläkesäätiössä.

147 §

Tilapäinen työnantaja

Tilapäisenä työnantajana pidetään työnantajaa, jonka palveluksessa ei ole jatkuvasti työntekijää, ja jonka määräaikaisissa työsuhteissa oleville työntekijöille kuuden kuukauden ajalta maksamat palkat yhteensä ovat alle 6 000 euroa. Tilapäinen työnantaja voi järjestää työntekijänsä

Voimassa oleva laki

eläketurvan työeläkevakuutusyhtiössä tekemättä vakuutushakemusta; tällöin työnantajan on ilmoitettava tunnistetietonsa, työntekijänsä nimi, henkilötunnus ja palkkatiedot valitsemaansa työeläkevakuutusyhtiöön ja maksettava ilmoitettuun palkkaan perustuva työeläkevakuutusmaksu palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 20 päivään mennessä (tilapäinen työnantaja).

Tarkemmat säännökset tilapäisen työnantajan 1 momentissa tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuudesta ja työeläkevakuutusmaksun maksamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

152 §

159 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 163 §:ssä sekä 186 §:n 5 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Ehdotus

eläketurvan työeläkevakuutusyhtiössä tekemättä vakuutushakemusta. Tällöin tilapäisen työnantajan on ilmoitettava valitsemalleen työeläkevakuutusyhtiölle tunnistetietonsa, tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, palkkatiedot ja henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöillä ei ole henkilötunnusta. Lisäksi tilapäisen työnantajan on maksettava ilmoitettuun palkkaan perustuva työeläkevakuutusmaksu valitsemaansa työeläkevakuutusyhtiöön palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden viimeiseen päivään mennessä.

152 §

Työeläkevakuutusmaksu

Jos työnantaja laiminlyö tämän lain 144 tai 147 §:n tai vakuutus sopimuksen mukaiset palkkatietojen ilmoittamisvelvoitteensa, eläkelaitos voi arvioida työntekijälle työeläkevakuutusmaksun perusteena käytettävän palkan ja määrätä työeläkevakuutusmaksun arvioidun palkan perusteella. Palkka arvioidaan tämän lain 166 §:ssä tarkoitettujen laskuperusteiden mukaisesti.

159 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

163 §

Laiminlyöntikorotus

Eläkelaitos voi määrätä työnantajalle arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotetun, kohtuullisena pidettävän työeläkevakuutusmaksun, jos työnantaja laiminlyö:

1) tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen 141 §:n 1 momentissa tarkoitetussa määräajassa;

2) 144 §:n 1 momentissa tai 146 §:ssä tarkoitettujen tietojen antamisen kyseisessä lainkohdassa tarkoitetussa määräajassa; tai

3) 147 §:ssä tarkoitettujen tietojen antamisen kyseisessä lainkohdassa tarkoitetussa määräajassa.

Korotettua vakuutusmaksua määrättäessä 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetun laiminlyönnin ajalta otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkelaitoksen on annettava työnantajalle tämän pyynnöstä valituskelpoinen päätös korotetusta vakuutusmaksusta.

163 §

Laiminlyöntimaksu

Työnantaja, joka ei ole järjestänyt eläketurvaa viimeistään palkanmaksua seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu.

Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiot.

Jos eläkelaitos katsoo, että työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko työnantaja laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Eläkelaitos vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkelaitos voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai jos eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan tai jos laiminlyöntimaksua ei voitaisi määrätä 4 momentissa mainitusta syystä. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun määräämättä kokonaan tai osittain, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Laiminlyöntimaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 105 §:n 3 momentissa, muutoksen hakemisesta 128 §:ssä, muutoksenhakuajasta 130 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 131 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 132 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 133 §:ssä, valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle 134 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 135 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 136 §:n 2 momentissa, lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 140 §:ssä, osakkaan tai yhtiömiehen vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 156 §:ssä, konkurssipesän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 157 §:ssä, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta 159 §:ssä ja työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 164 §:ssä sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkelaitoksen on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

186 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Kun Eläketurvakeskus on ottanut 2—4 momentissa tarkoitetun vakuutuksen eläkelaitoksesta, tällä eläkelaitoksella on oikeus periä työnantajalta enintään kaksinkertaiseksi korotettu vakuutusmaksu laiminlyönnin ajalta. Korotettua vakuutus-

186 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Kun Eläketurvakeskus on ottanut 2—4 momentissa tarkoitetun vakuutuksen eläkelaitoksesta, työnantaja on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun siten kuin tämän lain 163 §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkelaitoksen on annettava työnantajalle tämän pyynnöstä valituskelpoinen päätös korotetusta vakuutusmaksusta.

199 §

Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 186 §:n 1 momentissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Eläketurvakeskuksella on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten veroviranomaisilta joukkotietoina palkkaa tai muuta vastiketta työntekijöille maksaneiden työnantajien nimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai työnantajien henkilötunnukset, yhteystiedot ja vuosi-ilmoitukset tai vuosi-ilmoituksia vastaavat tiedot, toimialat sekä tiedot näiden työnantajien työstä maksamista vastikkeista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia työnantajia tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. *Lisäksi Eläketurvakeskuksella on oikeus saada edellä mainitut joukkotiedot, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.* Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Eläketurvakeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

199 §

Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 186 §:n 1 momentissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Eläketurvakeskuksella on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten *Verohallinnolta* joukkotietoina *palkan tai muun vastaavan suorituksen maksajien ja tulonsaajien yksilöinti- ja yhteystiedot*, toimialat sekä tiedot *maksetuista palkoista tai muista vastaavista suorituksista* ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitettut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia suorituksen *maksajia* tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Eläketurvakeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen *muutoin kuin tässä laissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten.*

206 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) Verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

3) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle sellaiset tiedot työnantajan tähän lakiin perustuvasta ulosottokelpoisesta työeläkevakuutusmaksusaatavasta, jotka luottotietorekisterin pitäjällä lain mukaan on oikeus tallettaa luottotietorekisteriin;

4) työsuojeluviranomaiselle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006) tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että tilaaja ei ole täyttänyt selvitysvelvollisuuttaan tai että tilaajan sopimuspuoli on esittänyt virheellisiä todistuksia eläkevakuuttamisvelvollisuuden täyttämisestä tai eläkevakuutusmaksujen maksamisesta;

5) työttömyysvakuutusrahastolle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja on

206 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) Verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

3) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle sellaiset tiedot työnantajan tähän lakiin perustuvasta ulosottokelpoisesta työeläkevakuutusmaksusaatavasta, jotka luottotietorekisterin pitäjällä lain mukaan on oikeus tallettaa luottotietorekisteriin;

4) työsuojeluviranomaiselle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006) tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että tilaaja ei ole täyttänyt selvitysvelvollisuuttaan tai että tilaajan sopimuspuoli on esittänyt virheellisiä todistuksia eläkevakuuttamisvelvollisuuden täyttämisestä tai eläkevakuutusmaksujen maksamisesta;

5) työttömyysvakuutusrahastolle tiedot, jotka ovat sille välttämättömiä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja on laiminlyönyt velvollisuuttaan maksaa

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

laiminlyönyt velvollisuuttaan maksaa työttömyysvakuutusmaksuja;

6) Tapaturmavakuutuskeskukselle ja lakisääteistä tapaturmavakuutusta toimeenpanevalle vakuutusyhtiölle näille laissa säädetyn valvontaan liittyvän tehtävän täyttämiseksi työnantajaa ja vakuutusta koskevat välttämättömät tiedot, jos on syytä epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt lakiin perustuvaa maksu- tai vakuuttamisvelvollisuuttaan.

Ehdotus

työttömyysvakuutusmaksuja;

6) Tapaturmavakuutuskeskukselle ja lakisääteistä tapaturmavakuutusta toimeenpanevalle vakuutusyhtiölle näille laissa säädetyn valvontaan liittyvän tehtävän täyttämiseksi työnantajaa ja vakuutusta koskevat välttämättömät tiedot, jos on syytä epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt lakiin perustuvaa maksu- tai vakuuttamisvelvollisuuttaan;

7) Valtiokonttorille välttämättömät tiedot tämän lain mukaisen laiminlyöntimaksun määrittämistä koskevan asian ratkaisemiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tätä lakia sovelletaan lain 1 päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen maksettuihin palkkoihin ja vastikkeisiin.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan työntekijän eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

2.

Laki

yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 102 §:n 1 momentti, 120 §:n 1 momentti, 122 §, 143 §:n 4 momentti ja 151 §, sellaisina kuin niistä ovat 120 §:n 1 momentti laissa 888/2014 ja 151 § osaksi laissa 1166/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

102 §

102 §

*Maksamatta jääneiden
työeläkevakuutusmaksujen vähentäminen
eläkkeestä*

*Maksamatta jääneiden
työeläkevakuutusmaksujen vähentäminen
eläkkeestä*

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut ja 122 §:ssä sekä 143 §:n 4 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu voidaan viivästyskorkoineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitettusta yrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestään sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut voidaan viivästyskorkoineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitettusta yrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestään sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

120 §

120 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 122 §:ssä sekä 143 §:n 4 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien

Voimassa oleva laki

Ehdotus

täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

perinnästä annetussa laissa (513/1999).

122 §

Laiminlyöntikorotus

Eläkelaitos voi määrätä yrittäjälle enintään kaksinkertaiseksi korotetun, kohtuullisena pidettävän työeläkevakuutusmaksun, jos yrittäjä ei ota vakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien.

Korotettua työeläkevakuutusmaksua määrittäessä laiminlyönnin ajalta huomioon otetaan laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkelaitoksen on annettava yrittäjälle tämän pyynnöstä valituskelpoinen päätös korotetusta työeläkevakuutusmaksusta.

122 §

Laiminlyöntimaksu

Yrittäjä, joka ei ota työeläkevakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrittäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työtulo.

Jos eläkelaitos katsoo, että yrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määrittämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko yrittäjä laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määrittämisestä koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Eläkelaitos vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkelaitos voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun määrittämittä kokonaan tai osittain, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrittäminen olisi 1 momentissa

mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 95 §:n 3 momentissa, maksamatta jääneiden työeläkevakuutusmaksujen vähentämisestä eläkkeestä 102 §:n 1 momentissa, yrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 118 §:n 1 momentissa, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta ja perinnän keskeyttämisestä 120 §:ssä, työeläkevakuutusmaksun viivästykskorosta 123 §:ssä, muutoksen hakemisesta 124 §:ssä, muutoksenhakuajasta 126 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 127 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 128 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 129 §:ssä, valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle 130 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 131 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 132 §:n 2 momentissa ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 136 §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkelaitoksen on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa, tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

143 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Kun Eläketurvakeskus on ottanut 2 momentissa tarkoitetun vakuutuksen eläkelaitoksesta, eläkelaitoksella on oikeus periä yrittäjältä enintään kaksinkertaiseksi korotettu työeläkevakuutusmaksu laiminlyönnin ajalta. Korotettua työeläkevakuutusmaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden

143 §

Vakuuttamisen yleisvalvonta ja pakkovakuuttaminen

Kun Eläketurvakeskus on ottanut 2 momentissa tarkoitetun vakuutuksen eläkelaitoksesta, yrittäjä on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun siten kuin tämän lain 122 §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

arviointiin liittyvät seikat. Eläkelaitoksen on annettava yrittäjälle tämän pyynnöstä valituskelpoinen päätös korotetusta työeläkevakuutusmaksusta.

151 §

Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitoksen oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada yrittäjältä, lakisäateistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, vero- ja muulta viranomaiselta sekä muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 143 §:n 1 momentissa sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Eläketurvakeskuksella on valvontavelvollisuuden täyttämiseksi lisäksi oikeus saada veroviranomaisilta joukkotietoina:

1) elinkeinoyhtymien nimi- ja yhteystiedot sekä välttämättömät tiedot elinkeinotoiminnasta ja sen tulosta sekä maksetuista palkoista;

2) elinkeinoyhtymän osakkaiden nimi- ja yhteystiedot, henkilötunnukset sekä välttämättömät tiedot työskentelystä ja asemasta yrityksessä, ansio- ja pääomatuloosuudesta, rahapalkasta, luontaiseduista ja yksityisotoista ja osuudesta yhtymän tuloon ja varallisuuteen samoin kuin välttämättömät tiedot muualta kuin elinkeinoyhtymästä saadusta rahapalkasta ja luontaisedusta;

3) liikkeen ja ammatinharjoittajien nimi- ja yhteystiedot, henkilötunnukset sekä välttämättömät tiedot ansio- ja pääomatuloosuudesta, puolisolle jaetusta ansio- ja pääomatuloosuudesta, rahapalkasta, luontaiseduista ja liikevaihdosta.

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada 2 momentissa tarkoitetut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia yrityksiä tai yrittäjiä, vaikka valvonta-

151 §

Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitoksen oikeus saada tietoja valvontaa varten

Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada yrittäjältä, lakisäateistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, *Verohallinnolta* tai muulta viranomaiselta sekä muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä 143 §:n 1 momentissa sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Eläketurvakeskuksella on valvontavelvollisuuden täyttämiseksi lisäksi oikeus saada *Verohallinnolta* joukkotietoina:

1) elinkeinoyhtymien nimi- ja yhteystiedot sekä välttämättömät tiedot elinkeinotoiminnasta ja sen tulosta sekä maksetuista palkoista;

2) elinkeinoyhtymän osakkaiden nimi- ja yhteystiedot, henkilötunnukset sekä välttämättömät tiedot työskentelystä ja asemasta yrityksessä, ansio- ja pääomatuloosuudesta, rahapalkasta, luontaiseduista ja yksityisotoista ja osuudesta yhtymän tuloon ja varallisuuteen samoin kuin välttämättömät tiedot muualta kuin elinkeinoyhtymästä saadusta rahapalkasta ja luontaisedusta;

3) liikkeen- ja ammatinharjoittajien nimi- ja yhteystiedot, henkilötunnukset sekä välttämättömät tiedot ansio- ja pääomatuloosuudesta, puolisolle jaetusta ansio- ja pääomatuloosuudesta, rahapalkasta, luontaiseduista ja liikevaihdosta.

Eläketurvakeskuksella on oikeus saada 2 momentissa tarkoitetut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia yrityksiä tai yrittäjiä, vaikka valvonta-

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

käsittely ei olisi vielä vireillä ja vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Eläketurvakeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada veroviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä 144 §:ssä tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ehdotus

käsittely ei olisi vielä vireillä. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Eläketurvakeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen *muutoin kuin tässä laissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten*.

Eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada Verohallinnolta tiedot, jotka ovat välttämättömiä 144 §:ssä tarkoitetun valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla *tai muuten sähköisesti* ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan yrittäjän eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämän lain 102 §:n 1 momenttia sovelletaan kuitenkin myös ennen 1 päivänä tammikuuta 2020 tapahtuneen laiminlyönnin perusteella määrättyyn laiminlyöntikorotukseen.

3.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 9 a §:n 2 momentin 2 kohta, 12 §, 23 §:n 3 momentti, 24 ja 28 §, 97 §:n 1 momentti ja 143 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 a §:n 2 momentin 2 kohta laissa 75/2016, 12 § osaksi laissa 990/2008, 23 §:n 3 momentti laissa 990/2008, 28 § laissa 890/2014 ja 97 §:n 1 momentti laissa 876/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

12 §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos valvoo, että maatalousyrittäjä täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa ja että maatalousyrittäjä, joka on vakuutettu tämän lain perusteella täyttää tämän lain mukaiset ilmoittamis- ja vakuuttamisvelvoitteensa. Maatalousyrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle tietoja siten kuin 141 §:ssä säädetään.

Jos maatalousyrittäjä on laiminlyönyt

Ehdotus

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

2) 24 §:ssä *laiminlyöntimaksusta* ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

12 §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos valvoo, että maatalousyrittäjä täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa ja että maatalousyrittäjä, joka on vakuutettu tämän lain perusteella täyttää tämän lain mukaiset ilmoittamis- ja vakuuttamisvelvoitteensa. Maatalousyrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle tietoja siten kuin 141 §:ssä säädetään.

Jos maatalousyrittäjä on laiminlyönyt

Voimassa oleva laki

tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen, eläkelaitoksen on kehoitettava maatalousyrittäjää korjaamaan laiminlyöntinsä. Jos maatalousyrittäjä ei eläkelaitoksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkelaitos vakuuttaa maatalousyrittäjän tämän lain mukaisesti (*pakkovakuuttaminen*).

Kun maatalousyrittäjä pakkovakuutetaan, vakuutuksen alkamiseen ja eläkeoikeuteen takautuvalta ajalta sovelletaan, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään. Pakkovakuuttamisen yhteydessä eläkelaitos vahvistaa maatalousyrittäjälle työtulon hankitun selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella ja perii työeläkevakuutusmaksun. Työtulo vahvistetaan maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien, ei kuitenkaan pakkovakuuttamista aikaisemmalta ajalta.

Kun eläkelaitos vakuuttaa maatalousyrittäjän 2 momentin perusteella, eläkelaitoksella on oikeus periä maatalousyrittäjältä korotettu työeläkevakuutusmaksu laiminlyönnin ajalta siten kuin 24 §:ssä säädetään.

23 §

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Tässä pykälässä tarkoitettuun vakuutusmaksuun sovelletaan myös, mitä 22 §:n mukaisesta työeläkevakuutusmaksusta säädetään 24—30 §:ssä. *Apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuun ei kuitenkaan sovelleta 24 §:ää.*

24 §

Laiminlyöntikorotus

Eläkelaitos voi määrätä maatalousyrittäjälle enintään kaksinkertaiseksi korotetun, kohtuullisena pidettävän työeläkevakuutusmaksun, jos maatalousyrittäjä ei ota vakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien.

Ehdotus

tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen, eläkelaitoksen on kehoitettava maatalousyrittäjää korjaamaan laiminlyöntinsä. Jos maatalousyrittäjä ei eläkelaitoksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkelaitos vakuuttaa maatalousyrittäjän tämän lain mukaisesti (*pakkovakuuttaminen*).

Kun maatalousyrittäjä pakkovakuutetaan, vakuutuksen alkamiseen ja eläkeoikeuteen takautuvalta ajalta sovelletaan, mitä 10 §:n 2 momentissa säädetään. Pakkovakuuttamisen yhteydessä eläkelaitos vahvistaa maatalousyrittäjälle työtulon hankitun selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella ja perii työeläkevakuutusmaksun. Työtulo vahvistetaan maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta lukien, ei kuitenkaan pakkovakuuttamista aikaisemmalta ajalta.

Kun eläkelaitos vakuuttaa maatalousyrittäjän 2 momentin perusteella, *maatalousyrittäjä on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun* siten kuin 24 §:ssä säädetään.

23 §

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Tässä pykälässä tarkoitettuun vakuutusmaksuun sovelletaan myös, mitä 22 §:n mukaisesta työeläkevakuutusmaksusta säädetään 25—30 §:ssä.

24 §

Laiminlyöntimaksu

Maatalousyrittäjä, joka ei ota työeläkevakuutusta kuuden kuukauden kuluessa vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava työeläkevakuutusmaksu. Laiminlyönti-

Voimassa oleva laki

Korotettua työeläkevakuutusmaksua määrättäessä laiminlyönnin ajalta huomioon otetaan laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkelaitoksen on annettava maatalousyrittäjälle tämän pyynnöstä valituskelpoinen päätös korotetusta työeläkevakuutusmaksusta.

Ehdotus

maksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työtulo.

Jos eläkelaitos katsoo, että maatalousyrittäjä on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko maatalousyrittäjä laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkelaitokselle. Eläkelaitos vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkelaitokselle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien kulujen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkelaitos voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun kokonaan tai osittain määräämättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 90 §:n 3 momentissa, työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 25 §:ssä, maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta 26 §:n 1 momentissa, työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttämisestä 27 §:ssä, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta 28 §:ssä, muutoksen hakemisesta 103 §:ssä, muutoksenhakuajasta 105 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 106 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 107 §:ssä, päätöksen oikaisusta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

muutoksenhaun yhteydessä 108 §:ssä, väliaikaisesta päätöksestä 109 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 110 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 111 §:n 2 momentissa ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 113 §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkelaitoksen on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkelaitoksen on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa, tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

28 §

28 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 12 §:n 4 momentissa sekä 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

97 §

97 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen eläkkeestä

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksun vähentäminen eläkkeestä

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut, 12 §:n 4 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu ja maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksu ja sen korotus voidaan viivästyskorkoineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitettusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestä sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

Eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset työeläkevakuutusmaksut, 12 §:n 4 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu ja maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksu ja mainitun lain mukainen laiminlyöntimaksu voidaan viivästyskorkoineen vähentää hänen tässä laissa tarkoitettusta maatalousyrittäjätoiminnasta karttuneesta eläkkeestä sekä tämän lain mukaisesta tulevan ajan eläkkeestä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Eläkkeestä ei voida kuitenkaan vähentää sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta tämän lain 26 §:n 2 momentin nojalla.

143 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) veroviranomaiselta ja maaseutu-elinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitetulta rekisteriviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa; ja

2) Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1139/1994) tarkoitetulta viranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen kalastusta koskevien tehtävien toimeenpanossa.

Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen pyytäjän on veroviranomaisen vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Nämä tiedot on annettava eläkelaitokselle vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä siten kuin eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus

143 §

Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus saada tietoja tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja Eläketurvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) Verohallinnolta ja maaseutu-elinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitetulta rekisteriviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa; ja

2) Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetussa laissa (1048/2016) ja kalastuslaissa (379/2015) tarkoitetulta viranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen pyytäjän on Verohallinnon vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Nämä tiedot on annettava eläkelaitokselle vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä siten kuin eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus

Voimassa oleva laki

tarvittaessa muulloinkin saada näitä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

Ehdotus

tarvittaessa muulloinkin saada näitä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada valvontatehtävän toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot joukkotietona 1 ja 3 momentissa säädetyiltä tahoilta, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt valvontakäsittelyyn otettavia yrityksiä ja maatalousyrittäjiä, vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä ja vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. Valvontatehtävän toimeenpanoa varten eläkelaitoksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan maatalousyrittäjän eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämän lain 97 §:n 1 momenttia sovelletaan kuitenkin myös ennen 1 päivänä tammikuuta 2020 tapahtuneen laiminlyönnin perusteella määrättyyn laiminlyöntikorotukseen.

4.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 13, 79, 138 ja 139 §, 147 §:n 1 momentti, 151 ja 224 a §,
sellaisina kuin niistä ovat 13 § laissa 78/2016, 139 § laeissa 296/2015 ja /2018, 147 §:n 1 momentti laissa 885/2014 ja 224 a § laissa 296/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 142 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Ehdotus

13 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijän työskentely on alkanut ennen vanhuuseläkkeen alkamista ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

jatkunut mainitun vanhuuseläkkeen rinnalla, tästä työskentelystä karttunut eläke myönnetään hakemuksesta eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta edellyttäen, että työskentely on päättynyt.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 8 §:ssä säädetyt edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

79 §

Työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen maksamisvuoden ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterivuoden ansioksi, jona se on ansaittu. Tarkemmat säännökset maksuperiaatteen soveltamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

79 §

Maksuperiaate ja työansion kohdentaminen

Eläkkeen perusteena oleva työansio katsotaan sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on maksettu (*maksuperiaate*). Jos työansion katsominen sen maksamisvuokauden ansioksi vääristää eläkkeen määrää, työansio voidaan katsoa sen kalenterikuukauden ansioksi, jona se on ansaittu. Tarkemmat säännökset maksuperiaatteen soveltamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

138 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4 §:ssä tarkoitetulle työntekijälleen eläketurva viimeistään työskentelykuukautta toiseksi seuraavan kalenterikuukauden 10 päivänä eläkekassassa.

138 §

Työnantajan velvollisuus järjestää työntekijän eläketurva

Työnantajan on järjestettävä 4 §:ssä tarkoitetulle työntekijälleen eläketurva eläkekassassa, jos työnantaja on maksanut työntekijälle 78 §:ssä tarkoitettuja työansioita. Työnantajan on järjestettävä eläketurva viimeistään työansion maksamisen jälkeen ja ennen kuin työansio on tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 12 §:n mukaan ilmoitettava tulorekisteriin.

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

139 §

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten työnantajan on ilmoitettava eläkekassalle tunnistetietonsa ja tehtävä eläkekassalle kuukausi-ilmoitus kalenterikuukauden aikana työnantajan palveluksessa olleen kunkin työntekijän osalta erikseen. Kuukausi-ilmoitus on tehtävä viimeistään työskentelykuukautta toiseksi seuraavan kalenterikuukauden 10 päivänä ja siinä on ilmoitettava eläkekassalle sen ilmoitusmenetelmiä käyttäen:

- 1) työntekijän nimi ja henkilötunnus;
- 2) työntekijän kalenterikuukauden työansio;
- 3) työntekijän 224 a §:ssä tarkoitettujen palveluaikaa laskettaessa huomioon otettavien päivien lukumäärä kalenterikuukaudelta; ja
- 4) työntekijän palveluasema kalenterikuukauden päättyessä Liikenteen turvallisuusviraston pitämässä merimiesrekisterissä.

139 §

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten tehtävät ilmoitukset

Eläketurvan järjestämistä ja hoitamista varten työnantajan on ilmoitettava eläkekassalle tunnistetietonsa, *eläkejärjestelynumeronsa sekä tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, palkkatiedot, henkilötunnukset sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta. Tiedot on ilmoitettava tulotietojärjestelmästä annetun lain 12 §:ssä säädetyssä määräajassa.*

142 a §

Eläkevakuutusmaksun määrääminen arvion perusteella

Jos työnantaja laiminlyö tämän lain 139 §:n mukaiset palkkatietojen ilmoittamisvelvoitteensa, eläkekassa voi arvioida työntekijälle työeläkevakuutusmaksun perusteena käytettävän palkan ja määrätä työeläkevakuutusmaksun arvioidun palkan perusteella. Palkka arvioidaan tämän lain 202 §:ssä tarkoitettujen laskuperusteiden mukaisesti.

147 §

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu *ja 151 §:ssä tarkoitettu*

147 §

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen on

Voimassa oleva laki

korotettu eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Ehdotus

suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

151 §

Laiminlyöntikorotus

Eläkekassa voi määrätä työnantajalle tai sille, joka on antanut eläkekassalle 4 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen eläkevakuutusmaksun suorittamisesta, arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotetun kohtuullisena pidettävän eläkevakuutusmaksun, jos työnantaja tai mainitun sitoumuksen antanut laiminlyö:

1) 139 §:ssä tarkoitettujen tietojen antamisen kyseisessä lainkohdassa tarkoitetussa määräajassa; tai

2) 142 §:n 2 momentissa tarkoitetun tilityksen antamisen kyseisessä lainkohdassa tarkoitetussa määräajassa.

Korotettua eläkevakuutusmaksua määrättäessä laiminlyönnin ajalta otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus ja muut näihin rinnastettavat laiminlyönnin moitittavuuden arviointiin liittyvät seikat. Eläkekassan on annettava työnantajalle tai mainitun sitoumuksen antaneelle tämän pyynnöstä valituskelpoinen päätös korotetusta eläkevakuutusmaksusta.

151 §

Laiminlyöntimaksu

Työnantaja, joka ei ole järjestänyt eläketurvaa viimeistään palkanmaksua seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä, on velvollinen maksamaan laiminlyöntimaksun, joka on enintään yhtä suuri kuin laiminlyöntiajalta maksettava eläkevakuutusmaksu. Laiminlyöntimaksua määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin toistuvuus, laiminlyönnin tahallisuus, laiminlyöntiajan työeläkevakuutusmaksu ja laiminlyöntiajan työansiot.

Jos eläkekassa katsoo, että työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen, sen on tehtävä Valtiokonttorille hakemus laiminlyöntimaksun määräämisestä. Valtiokonttori ratkaisee päätöksellään, onko työnantaja laiminlyönyt tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisen ja määrää laiminlyöntimaksun, joka suoritetaan laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan hakemuksen tehneelle eläkekassalle. Eläkekassa vastaa laiminlyöntimaksun perinnästä. Finanssivalvonta antaa tarkempia määräyksiä eläkekassalle maksetun laiminlyöntimaksun sekä laiminlyöntimaksuun liittyvien menojen käsittelystä eläkelaitoksessa.

Eläkekassa voi jättää 2 momentin mukaisen hakemuksen tekemättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisena ja laiminlyöntimaksun arvioitu määrä on enintään 215,98 euroa tai eläketurvan järjestämiseen velvollinen on toiminnallaan osoittanut, että ei ole pyrkinyt välttämään vakuuttamisvelvollisuuttaan tai jos laimin-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lyöntimaksua ei voitaisi määrätä 4 momentissa mainitusta syystä. Valtiokonttori jättää laiminlyöntimaksun kokonaan tai osittain määräämättä, jos laiminlyöntiä ei voida pitää tahallisenä ja laiminlyöntimaksun määrääminen olisi 1 momentissa mainitut seikat huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta.

Laiminlyöntimaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Mitä tässä laissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta 107 §:n 4 momentissa, muutoksen hakemisesta 125 §:ssä, muutoksenhakuajasta 127 §:ssä, maksuunpanoa koskevasta perustevalituksesta 128 §:ssä, valituskirjelmän jättämisestä 129 §:ssä, päätöksen oikaisusta muutoksenhaun yhteydessä 130 §:ssä, valituksen siirrosta muutoksenhakuelimelle 131 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 132 §:ssä, päätöksen täytäntöönpanosta 133 §:n 2 momentissa, lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 137 §:ssä, eläkevakuutusmaksun viivästyskorosta 146 §:ssä, eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuudesta 147 §:ssä, ja konkurssipesän vastuusta eläkevakuutusmaksuista 147 a §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

Eläkekassan on maksuunpantava Valtiokonttorin määräämä laiminlyöntimaksu viipymättä sitä koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Eläkekassan on perittävä laiminlyöntimaksu maksuunpanovuotta välittömästi seuraavan viiden kalenterivuoden kuluessa, tai oikeus sen saamiseen vanhentuu.

224 a §

Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettava aika

Tämän lain mukaista palveluaikaa laskettaessa otetaan huomioon seuraavat

224 a §

Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettava aika

Tämän lain mukaista palveluaikaa laskettaessa otetaan huomioon 78 §:ssä

Voimassa oleva laki

päivät:

1) päivät, joilta palkkaa on maksettu työnteon perusteella;

2) päivät, joilta on maksettu sairausajan palkkaa;

3) vuosilomapäivät;

4) päivät, joilta työsuhteen päättyessä on maksettu vuosiloman korvausta;

5) vastikelomapäivät tai muut vastaavat vuorottelujärjestelmään sisältyvät palkalliset vapaapäivät;

6) päivät, joilta työsuhteen päättyessä on maksettu vastikkeen korvausta tai muun vastaavan vuorottelujärjestelmään sisältyvän palkallisen vapaapäivän korvausta; ja

7) osa-aikaeläkkeellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan työntekijän osa-aikaisen työsuhteen vuorottelujärjestelmään sisältyvät palkattomat vapaapäivät.

Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettavat päivät muunnetaan kuukausiksi siten kuin 224 §:ssä säädetään.

Ehdotus

tarkoitettusta saman kalenterikuukauden aikana maksetusta palkasta yksi päivä jokaisen 40 euron ylittävältä osalta siten, että kalenterikuukaudelta huomioidaan kuitenkin enintään 30 päivää.

Palveluaikaa laskettaessa huomioon otettavat päivät muunnetaan kuukausiksi siten kuin 224 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tätä lakia sovelletaan lain 1 päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen maksettuihin palkkoihin ja vastikkeisiin.

Laiminlyöntimaksua koskevia säännöksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen tapahtuneisiin laiminlyönteihin. Tätä edeltävältä ajalta eläketurvan järjestämisen laiminlyöntiin ja laiminlyöntikorotukseen sovelletaan merimies-eläkelakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

5.

Laki

merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (1291/2006) 33 §,
sellaisena kuin se on laissa 297/2015,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

Merimieseläkelain mukainen palveluaika määräytyy ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 vanhan lain 11 §:n mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 1990, sekä vuosilta 1991—2006 vanhan lain 14 §:n 6 momentin mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa uuden lain voimaan tullessa.

33 §

Merimieseläkelain mukainen palveluaika määräytyy ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1991 vanhan lain 11 §:n mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 1990, vuosilta 1991—2006 vanhan lain 14 §:n 6 momentin mukaisesti, sellaisena kuin se oli voimassa uuden lain voimaan tullessa, vuosilta 2007—2015 uuden lain 9 ja 224 §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2015, sekä vuosilta 2016—2018 uuden lain 224 ja 224 a §:n mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

6.

Laki**julkisten alojen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 16 §:n 1 momentti, 58 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti ja 153 §, sellaisena kuin niistä on 153 § osaksi laissa /2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

58 §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Ehdotus

16 §

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. *Ansaitussa eläkkeessä otetaan työansioista huomioon osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä maksetut työansiot.* Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

58 §

Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. *Työntekijälle myönnetään vanhuuseläkkeessä hakemuksesta työuraeläkkeen alkamisen jälkeen*

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maksetusta työansioista karttunut eläke sellaisesta työskentelystä, joka on päättynyt ennen työuraeläkkeen alkamista.

81 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 85 ja 86 §:ssä tarkoitettusta kunkin vuoden eläkkeen perustana olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjaan saakka.

81 §

Eläkkeen karttuminen

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 85 ja 86 §:ssä tarkoitettusta kunkin vuoden eläkkeen perustana olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka on maksettu työntekijälle 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjaan saakka.

153 §

Julkisen työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Julkinen työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle *sen määräämällä tavalla vähintään neljännesvuosittain* tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimet, henkilötunnukset, virka- ja työsuhteiden ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten sekä luottamustoimien alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi julkinen työnantaja on velvollinen antamaan Kevalle palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palvelusuhteista sekä muut henkilöiden eläkeoikeuteen ja jäsenyhteisöjen maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. *Jos julkinen työnantaja jättää ilmoittamatta Kevalle edellä tarkoitettut tiedot tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin 5 momentin perusteella antamissa määräyksissä edellytetään, Kevasta annetun lain 19 §:n, valtion eläketurvan rahoituksesta annetun lain 2 §:n, evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetun lain (68/2016) 2 §:n ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 1 §:n mukainen maksuosuus voidaan määrätä*

153 §

Julkisen työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Julkinen työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Kevalle tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimet, henkilötunnukset *sekä muut tunnistetiedot, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta*, virka- ja työsuhteiden ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten sekä luottamustoimien alkamis- ja päättymispäivät *sekä palkka- ja palkkiotiedot*. Lisäksi julkinen työnantaja on velvollinen antamaan Kevalle *tunnistetietonsa, eläkejärjestelynumeronsa* sekä muut henkilöiden eläkeoikeuteen ja jäsenyhteisöjen maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

suoritettavaksi kohtuullisesti korotettuna, kuitenkin enintään kaksinkertaisena.

Sen lisäksi, mitä edellä 1 momentissa säädetään, julkinen työnantaja on velvollinen pyynnöstä antamaan Kevalle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita tai muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämiseksi ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseksi tai jotka muutoin ovat välttämättömiä tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettyessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Kevalla on oikeus tarkastaa julkisen työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Keva pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 151 §:n perusteella saamistaan tiedoista. *Kevalla on oikeus antaa määräyksiä julkiselle työnantajalle siitä, milloin ja missä muodossa tiedot ilmoitetaan Kevalle.*

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, julkinen työnantaja on velvollinen pyynnöstä antamaan Kevalle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita *koskevat tiedot* tai muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä eläketurvan järjestämiseksi ja käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseksi tai jotka muutoin ovat välttämättömiä tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettyessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Kevalla on oikeus tarkastaa julkisen työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Keva pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 151 §:n perusteella saamistaan tiedoista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

7.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 58 §, 183 §:n 3 momentti, 184 §:n 2 momentti sekä 260 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

58 §

Sairausajan palkan perusteella määräytyvä päiväraha

Päiväraha on enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta samansuuruinen kuin maksettu sairausajan palkka.

Päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut vahinkopäivää edeltävän 28 päivän aikana, tai jos työsuhde on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, työsuhteen aikana, jos:

1) vahingoittuneelle ei ole maksettu sairausajan palkkaa;

2) sairausajan palkkana on maksettu vain osa palkasta; tai

3) sairausajan palkkaa on lomautuksen tai muun vastaavan syyn takia maksettu lyhennetyltä työajalta.

Jos vahingoittunut vahinkopäivänä on kahdessa tai useammassa työsuhteessa, päiväraha määrätään erikseen jokaisen työsuhteen perusteella. Jos hän myös tekee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettua työtä tai tämän lain mukaan vakuutettua muuta yrittäjätyötä, päiväraha on näiden osalta 1/360 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen tai tämän lain mukaisen vapaaehtoisen työajan

Ehdotus

58 §

Päiväraha ensimmäiseltä 28 päivästä

Päiväraha on enintään 28 päivän ajalta vahinkopäivästä lukien sitä lukuun ottamatta samansuuruinen kuin maksettu sairausajan palkka.

Jos vahingoittuneelle ei ole maksettu sairausajan palkkaa, sairausajan palkkana on maksettu vain osa palkasta, tai sairausajan palkkaa on lomautuksen tai muun vastaavan syyn takia maksettu lyhennetyltä työajalta, päiväraha määrätään sen työansion perusteella, joka vahingoittuneella on ollut lähimmän vahinkopäivää edeltävän yhden tai useamman täyden palkanmaksukauden aikana, joiden kesto on yhteensä lähimpänä 28 päivää. Jos työsuhde on jatkunut tätä lyhyemmän ajan, käytetään työsuhteen aikana saatua työansiota.

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

vakuutuksen vuosityöansiosta vahinkopäivänä. Päivärahan määrä on edellä mainittujen päivärahojen yhteenlaskettu määrä.

183 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 169 sekä 172—176 §:ssä, sovelletaan myös 181 ja 182 §:ssä säädettyyn maksuun.

184 §

Vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan omavastuu

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 172 ja 174 §:ssä, sovelletaan myös 1 momentissa säädettyyn maksuun.

260 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Ehdotus

183 §

Vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 169 sekä 172—176 §:ssä, sovelletaan myös 181 ja 182 §:ssä säädettyyn maksuun. *Lisäksi, mitä päätöksen tiedoksiantamisesta säädetään 124 §:n 1 momentissa, sovelletaan myös Valtiokonttorin päätökseen.*

184 §

Vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan omavastuu

Mitä vakuutusmaksusta säädetään 172 ja 174 §:ssä, sovelletaan myös 1 momentissa säädettyyn maksuun. *Lisäksi, mitä päätöksen tiedoksiantamisesta säädetään 124 §:n 1 momentissa, sovelletaan myös Tapaturmavakuutuskeskuksen päätökseen omavastuun perimisestä.*

260 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Voimassa oleva laki

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten veroviranomaisilta joukkotietoina palkkaa tai muuta vastiketta työntekijöille maksaneiden työnantajien nimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai työnantajien henkilötunnukset, yhteystiedot ja vuosi-ilmoitukset tai vuosi-ilmoituksia vastaavat tiedot, toimialat sekä tiedot näiden työnantajien työstä maksamista vastikkeista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus saada I momentissa tarkoitettut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia työnantajia tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. *Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus saada edellä mainitut joukkotiedot, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.* Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus yhdistää ja käsitellä I momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Ehdotus

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on lisäksi oikeus saada mainittua tarkoitusta varten *Verohallinnolta joukkotietoina palkan tai muun vastaavan suorituksen maksajien ja tulonsaajien yksilöinti- ja yhteystiedot, tiedot työeläke- ja työttömyysvakuutuksesta, toimialat sekä tiedot maksetuista palkoista tai muista vastaavista suorituksista* ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista.

Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus saada I momentissa tarkoitettut tiedot, vaikka se ei olisi tietopyynnössään yksilöinyt joukkotietona valvontakäsittelyyn otettavia suorituksen maksajia tai vaikka valvontakäsittely ei olisi vielä vireillä. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Tapaturmavakuutuskeskuksella ja vakuutusyhtiöllä on oikeus yhdistää ja käsitellä I momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta, kuitenkin enintään valvontakäsittelyn päättymiseen saakka. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen *muutoin kuin tässä laissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Sen 58 § ja 260 §:n 1 ja 2 momentti tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Lain 58 §:ää sovelletaan vahinkotapahtumiin, jotka sattuvat lain voimaantulon jälkeen.

8.

Laki

maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 107 §, 112 §:n
otsikko ja 1 ja 3 momentti sekä 113 §,
sellaisena kuin niistä on 113 § laissa 1651/2015,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

107 §

107 §

*Maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen ja
työajan vakuutuksen vakuutusmaksun
korotus*

*Maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen ja
laiminlyöntimaksu*

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta ja vakuutusmaksun perimisestä korotettuna laiminlyönnin ajalta, sovelletaan myös tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen ja vakuutusmaksuun. Vakuutusmaksun korotukseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun vakuutusmaksun korotukseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään vakuutusmaksusta.

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta ja laiminlyöntimaksusta, sovelletaan myös tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen ja vakuutusmaksuun. *Jos vakuutuslaitos katsoo, että maatalousyrittäjä ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista vakuuttamisvelvollisuuttaan, noudatetaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:n 1–3 ja 5 momentissa säädetään. Valtiokonttorin on käsiteltävä tämän lain mukaisen vakuutusturvan järjestämisen liittyvä laiminlyöntimaksuasias yhdessä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen eläketurvan järjestämiseen liittyvän laiminlyöntimaksuasian kanssa.*

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 25 §:ssä säädetään työeläkevakuutusmaksun viivästyskorosta, 26 §:n 1 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta, 27 §:ssä työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttämisestä, 28 §:ssä työeläkevakuutusmaksun ulosotto-kelpoisuudesta, 111 §:n 2 momentissa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

päätöksen täytäntöönpanosta sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa. Mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakuelimistä 135 §:ssä, muutoksenhakuoikeudesta 136 §:ssä, perustevalituksesta 138 §:ssä, muutoksenhakuajasta ja valituksen toimittamisesta 139 §:ssä, itseoikaisusta ja valituksen siirrosta muutoksenhakulautakunnalle 140 §:ssä, muutoksenhakuajan jälkeen tulleesta valituksesta 141 §:ssä ja lainvoimaisen päätöksen poistamisesta 144 §:ssä, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa. Lisäksi, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 124 §:n 1 momentissa säädetään päätöksen tiedoksiannosta, sovelletaan myös laiminlyöntimaksua koskevassa asiassa.

112 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen korvauksesta

Tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen perustuvasta korvauksesta saadaan vähentää:

- 1) korvauksensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakolliset vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen;
- 2) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain 10 ja 10 a §:n mukaisten vakuutusten vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorkoineen; ja
- 3) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset ryhmähenkivakuutusmaksut viivästyskorkoineen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentämisestä korvauksesta, ei kuitenkaan koske hoitotukea, vaatelisää, haittarahaa, hautausapua taikka tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta. Korvauksesta ei myöskään voida vähentää

112 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksujen vähentäminen korvauksesta

Tämän lain mukaiseen pakolliseen vakuutukseen perustuvasta korvauksesta saadaan vähentää:

- 1) korvauksensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakolliset vakuutusmaksut ja 107 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu viivästyskorkoineen;
- 2) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain 10 ja 10 a §:n mukaisten vakuutusten vakuutusmaksut ja mainitun lain 24 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu viivästyskorkoineen; ja
- 3) korvauksensaajan maksamatta jääneet maatalousyrittäjän eläkelain mukaiset ryhmähenkivakuutusmaksut viivästyskorkoineen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentämisestä korvauksesta, ei kuitenkaan koske hoitotukea, vaatelisää, haittarahaa, hautausapua taikka tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta. Korvauksesta ei myöskään voida vähentää

Voimassa oleva laki

sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja korotuksineen ja viivästyskorokoineen, joita peritään korvauksensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksuvastuun perusteella.

113 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen vähentäminen työeläkkeestä

Maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitetut eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksut korotuksineen ja viivästyskorokoineen voidaan vähentää hänen mainitussa pykälässä tarkoitetusta eläkkeestään noudattaen, mitä siinä säädetään. Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan koske tämän lain mukaisia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksuvastuun perusteella eikä vakuutusmaksuja, jotka perustuvat tämän lain mukaisiin vapaaehtoisin vakuutuksiin.

Ehdotus

sellaisia tämän lain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia maksamattomia vakuutusmaksuja viivästyskorokoineen, joita peritään korvauksensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksuvastuun perusteella.

113 §

Maksamatta jääneiden vakuutusmaksujen ja laiminlyöntimaksujen vähentäminen työeläkkeestä

Maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitetut eläkkeensaajan maksamatta jääneet tämän lain mukaiset pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksut ja 107 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu viivästyskorokoineen voidaan vähentää maatalousyrittäjän eläkelain 97 §:ssä tarkoitetusta eläkkeestään noudattaen, mitä mainitussa pykälässä säädetään. Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan koske tämän lain mukaisia vakuutusmaksuja, joita peritään eläkkeensaajalta maatalousyrittäjän eläkelain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksuvastuun perusteella eikä vakuutusmaksuja, jotka perustuvat tämän lain mukaisiin vapaaehtoisin vakuutuksiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneeseen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiin ja siihen liittyvään laiminlyöntikorotukseen sovelletaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018.

Tämän lain 112 ja 113 §:ää sovelletaan kuitenkin myös ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen laiminlyönnin perusteella määrättyyn maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain

HE 87/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nojalla määrättyyn vakuutusmaksun korotukseen ja maatalousyrittäjän eläkelain, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2018, nojalla määrättyyn laiminlyönti-korotukseen.

9.

Laki

rikoslain 29 luvun 4 a ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikoslain (39/1889) 29 luvun 4 a §:n 2 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 398/2006, ja
muutetaan 29 luvun 4 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 12 §,
sellaisina kuin ne ovat, 4 a § :n 1 momentin 1 kohta laissa 1279/2016 ja 12 § laissa
484/2015,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 luku

29 luku

Rikoksista julkista taloutta vastaan

Rikoksista julkista taloutta vastaan

4 a §

4 a §

Työeläkevakuutusmaksupetos

Työeläkevakuutusmaksupetos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka
1) laiminlyömällä työntekijän eläkelain
(395/2006) 141 §:n tai merimieseläkelain
(1290/2006) 138 §:n mukaisen työntekijän
eläketurvan järjestämisvelvollisuuden tai
työntekijän eläkelain 144 §:ssä tai sen
nojalla annetussa asetuksessa tai
merimieseläkelain 139 §:ssä tarkoitetun
ilmoitusvelvollisuuden tai

Työnantaja tai tämän edustaja, joka
1) laiminlyömällä työntekijän eläkelain
(395/2006) 141 §:n tai merimieseläkelain
(1290/2006) 138 §:n mukaisen työntekijän
eläketurvan järjestämisvelvollisuuden tai
työntekijän eläkelain 144 §:ssä tai merimies-
eläkelain 139 §:ssä tarkoitetun ilmoitus-
velvollisuuden tai

*Kun 1 momentissa tarkoitettu teko on
kokonaisuutena arvostellen vähäinen, siitä
voidaan jättää ilmoitus tekemättä, syyte
ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos
vakuutusmaksun korotus harkitaan
riittäväksi seuraamukseksi.*

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

*Laiminlyöntimaksun suhde
tapaturmavakuutusmaksupetokseen*

Edellä 4 c §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos työtapaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän vakuutusmaksua vastaavan maksun määrä, laiminlyöntimaksun suuruus sekä työnantajalle tai tämän edustajalle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 4 c §:ssä tarkoitetussa asiassa syytetä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty laiminlyöntimaksu.

12 §

*Laiminlyöntimaksun suhde **työeläke- ja**
tapaturmavakuutusmaksupetokseen*

Edellä 4 a ja 4 c §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta sekä rangaistus määräämättä, jos *työntekijän eläkelain 163 §:ssä, merimieseläkelain 151 §:ssä tai työtapaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu taikka tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 22 §:ssä tarkoitettu myöhästymismaksu* harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Asiaa arvioitaessa otetaan huomioon teon tai laiminlyönnin vakavuus ja toistuvuus, odotettavissa oleva rangaistus, tekoon tai laiminlyöntiin liittyvän vakuutusmaksua vastaavan maksun määrä, laiminlyöntimaksun tai myöhästymismaksun suuruus ja työnantajalle tai tämän edustajalle teosta tai laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutuneet muut seuraukset.

Edellä 4 a—4 c §:ssä tarkoitetussa asiassa syytetä ei voida nostaa eikä tuomiota antaa, jos samasta asiasta samalle henkilölle on jo määrätty *työntekijän eläkelain 163 §:ssä, merimieseläkelain 151 §:ssä tai työtapaturma- ja ammattitautilain 182 §:ssä* tarkoitettu laiminlyöntimaksu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Valtioneuvoston asetus

merimieseläkelain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen
(1408/2006) 1 §
seuraavasti:

1 §

Maksuperiaatteen soveltaminen työansion kohdentamisessa

Työansion kohdentamisessa maksuperiaatetta sovelletaan siten, että työansio katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on merimiehen nostettavissa.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vuosityöansion määrittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vuosityöansion määrittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1466/2015) 1 §
seuraavasti:

1 §

Vuosityöansion laskelma

Kun määritetään työtapaturma- ja ammattitautilain 71 §:n 1 momentin mukaista vuosityöansiota, laskelmassa otetaan huomioon täysien palkanmaksukausien työansiot vahinkopäivää edeltävän vuoden ajalta ilman lomarahaa. Jos työsuhde ei ole kestänyt mainittua vuoden pituista ajanjaksoa, työansiot otetaan huomioon työsuhteen alkamispäivästä.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .